

เนื้อหาการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวัน

นางสาวมัทนา เจริญวงศ์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1160-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANALYSIS OF POLITICAL NEWS CONTENT IN DAILY NEWSPAPER

MISS MATANA CHAROENWONGSE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-1160-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์   เนื้อหาการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวัน
โดย   นางสาวมัทนา เจริญวงศ์
สาขาวิชา   วารสารสนเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. เสถียร เขยประทับ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสถียร เขยประทับ)

.....กรรมการ

(ดร. ดวงกมล ขาติประเสริฐ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มัทนา เจริญวงศ์ : เนื้อหาการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวัน. (ANALYSIS OF POLITICAL NEWS CONTENT IN DAILY NEWSPAPERS) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. เสถียร เศษประทีป, 174 หน้า. ISBN 974-13-1160-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสนอเนื้อหาการเมืองประเภทต่างๆและเปรียบเทียบปริมาณเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลและเนื้อหาที่เน้นนโยบาย ข่าวการเมืองเชิงตีความกับ ข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง เนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารกับเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา และ เนื้อหาการเมืองทิศทางบวกกับเนื้อหาการเมืองทิศทางลบของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับและของ หนังสือพิมพ์แต่ละประเภท ใช้วิธีการศึกษาแบบวิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรณีศึกษา กลุ่ม ตัวอย่างประกอบด้วยหนังสือพิมพ์มติชน ไทยโพสต์ ไทยรัฐ เดลินิวส์ จำนวน 184 ฉบับ และ กรณีศึกษาเรื่องการอภิปรายไม่ไว้วางใจ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติร้อยละและไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในทางโจมตีมากกว่าสนับสนุน เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการและองค์กรหรือบุคคลทางการเมือง อื่นๆในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี เสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลมากกว่านโยบาย เสนอข่าว การเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหาร มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา และเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าทิศทางบวก เมื่อ จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์พบว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล เนื้อหา การเมืองเชิงร้านอาหาร ข่าวการเมืองเชิงตีความ เนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ คุณภาพ ส่วนกรณีศึกษา พบว่าเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับ มีความคล้ายคลึงกัน คือ สนใจประเด็นที่มีความร้านอาหาร เน้นตัวบุคคลมากกว่านโยบาย ให้ ความสำคัญกับกลยุทธ์ทางการเมือง ใช้โครงสร้างการรายงานข่าวแบบละคร มีความเห็นผู้สื่อข่าว ปนในเนื้อหาข่าว และใช้ผลสำรวจความเห็นประกอบการรายงานข่าว และใช้การสำรวจความคิดเห็น ประกอบการรายงานข่าว

ภาควิชา..... ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....

4185132428 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: POLITICAL CONTENT / NEWS CONTENT / NEWSPAPER

MATANA CHAROENWONGSE : ANALYSIS OF POLITICAL NEWS CONTENT IN DAILY NEWSPAPERS.THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.SATIEN CHEYPRATUB, Ph.D. 174 pp. ISBN 974-13-1160-5

The purpose of this research was to investigate different political news contents. Contents relating to individual matters of politicians and those dealt with policy, interpretative and neutral contents, human interest and development news, positive and negative stories of each individual and types of newspapers were compared. Content analysis and case study were the techniques used in the study. 184 issues of four different newspapers, The Matichon, ThaiPost, ThaiRath, DailyNews, were randomly selected. The coverage of government censure debate was the case study explored. Chi-square was the main statistics used to test the hypotheses.

The results of each individual newspaper studied showed that there were:

- More attacking rather than supporting contents in the news relating to government and members of parliament.
- More contents about individual and personalized of politicians than policy.
- More interpretative contents than human interest contents.
- More negative than positive contents.

The study also revealed that quantity newspapers contained more individual-personalized, human interest and positive contents than quality newspapers. The above findings were, by and large, confirmed by the result of the case study. Besides, the case study found that these newspapers put special emphasis on news relating to political strategies and polling. Dramatization of news and tampering news with reporters' opinion was widespread in these newspapers.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department..... Student's signature.....

Field of study..... Advisor's signature.....

Academic year.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ดร.เสถียร เชยประทับ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาใช้เวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆด้วยความเอาใจใส่ตลอดการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์จิตลักขณ์ แสงอุไร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.ดวงกมลชาติประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ทำให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์และถูกต้องเที่ยงตรงยิ่งขึ้น ขอกราบบขอบพระคุณบิดา มารดา ซึ่งนอกจากจะสนับสนุนทั้งด้านการเงินและกำลังใจแล้ว ยังเป็นแบบอย่างที่ดียิ่งในด้านการศึกษาแก่ลูกทุกคน ทำยสุดนี้ขอขอบคุณพี่ๆและเพื่อนๆทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือในการวิจัยด้วยดีตลอดมา

มัทนา เจริญวงศ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาคำวิจัย.....	8
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	9
1.6 นิยามปฏิบัติการ.....	9
2 ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง.....	14
2.2 ทฤษฎีการกำหนดวาระ.....	17
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับประเภทหนังสือพิมพ์.....	18
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาการเมือง.....	23
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับข่าวการเมืองเชิงตีความและเชิงเป็นกลาง.....	31
2.6 วรรณกรรมวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
2.7 สมมติฐานการวิจัย.....	42
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	47
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
3.3 การเลือกหน่วยในการวิเคราะห์.....	50
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
3.5 การทดสอบความเชื่อมั่นในการลงรหัส.....	51
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการศึกษา.....	61
4.1 ผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูลแบบกลุ่มตัวอย่าง.....	61
4.2 การทดสอบสมมติฐาน.....	92
4.3 ผลของกรณีศึกษา.....	106
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	144
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	144
5.2 อภิปรายผล.....	149
5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	163
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	164
รายการอ้างอิง.....	165
ภาคผนวก.....	168
ประวัติผู้วิจัย.....	174

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. ตาราง ก แสดงการเลือกตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษา.....	49
2. ตารางที่ 1 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์....	62
3. ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทจำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์	65
4. ตารางที่ 3 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์	68
5. ตารางที่ 4 แสดงรายละเอียดของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์.....	70
6. ตารางที่ 5 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์.....	74
7. ตารางที่ 6 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์.....	75
8. ตารางที่ 7 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล และเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายในแต่ละประเภทของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	76
9. ตารางที่ 8 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล และเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายในแต่ละประเภท จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์.....	78
10. ตารางที่ 9 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางและเนื้อหาข่าวการเมืองเชิงตีความ จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์.....	80
11. ตารางที่ 10 แสดงปริมาณการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความกับข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์.....	81
12. ตารางที่ 11 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบไร้อารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา จำแนกตามรายชื่อหนังสือพิมพ์.....	82
13. ตารางที่ 12 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองแบบไร้อารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์.....	83
14. ตารางที่ 13 แสดงประเด็นของเนื้อหาการเมืองเชิงไร้อารมณ์และเชิงพัฒนาจำแนกตามชื่อฉบับ.....	84
15. ตารางที่ 14 แสดงประเด็นในเนื้อหาการเมืองเชิงไร้อารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
16. ตารางที่ 15 แสดงเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก และเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ จำแนกตาม ชื่อหนังสือพิมพ์.....	90
17. ตารางที่ 16 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและเนื้อหาการเมือง ทิศทางลบ จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์.....	91
18. ตารางที่ 17 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนและในทางโจมตีของ เนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทระหว่างหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ.....	92
19. ตารางที่ 18 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทในทางสนับสนุน และในทางโจมตีระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ.....	95
20. ตารางที่ 19 เปรียบเทียบการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและการเสนอเนื้อหา การเมืองที่เน้นนโยบายของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	97
21. ตารางที่ 20 เปรียบเทียบปริมาณเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลกับเนื้อหาการเมือง ที่เน้นนโยบายระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ.....	98
22. ตารางที่ 21 เปรียบเทียบเนื้อหาข่าวการเมืองเชิงตีความกับปริมาณข่าวการเมือง เชิงเป็นกลางระหว่างหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	99
23. ตารางที่ 22 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความและข่าวการเมืองเชิงเป็น กลางระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ.....	100
24. ตารางที่ 23 เปรียบเทียบเนื้อหาการเมืองแบบเร้าอารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	101
25. ตารางที่ 24 เปรียบเทียบเนื้อหาการเมืองแบบเร้าอารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ.....	102
26. ตารางที่ 25 เปรียบเทียบปริมาณเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและเนื้อหาการเมือง ทิศทางลบของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ.....	103
27. ตารางที่ 26 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและเนื้อหา การเมืองทิศทางลบจำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์.....	104
28. ตารางที่ 27 แสดงปริมาณและรูปแบบการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ของมติชนจำแนกตามช่วงเวลา.....	107
29. ตารางที่ 28 แสดงประเด็นเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์มติชน	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
30. ตารางที่ 29 แสดงปริมาณและรูปแบบการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ของไทยโพสต์จำแนกตามช่วงเวลา.....	120
31. ตารางที่ 30 แสดงประเด็นเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์..	125
32. ตารางที่ 31 แสดงปริมาณและรูปแบบการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ของไทยรัฐ จำแนกตามช่วงเวลา.....	128
33. ตารางที่ 32 แสดงประเด็นเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ...	136
34. ตารางที่ 33 แสดงปริมาณและรูปแบบการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ของเดลินิวส์จำแนกตามช่วงเวลา.....	137
35. ตารางที่ 35 แสดงประเด็นในเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์.....	140

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาจกล่าวได้ว่าข่าวการเมือง เป็นข่าวที่หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพให้ความสนใจและความสำคัญมากที่สุด หากระดับการให้ความสนใจและความสำคัญของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อข่าวแต่ละประเภทวัดได้จากปริมาณพื้นที่ข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ดังที่เสถียร เชยประทัพบวิเคราะห์เนื้อหาข่าวไทยในหนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพในปี พ.ศ. 2542 แล้วพบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพทั้ง 6 ชื่อฉบับ คือ บ้านเมือง ไทยโพสต์ แนวหน้า มติชน สยามโพสต์ สยามรัฐ ให้พื้นที่ข่าวหน้าหนึ่งกับข่าวการเมืองมากกว่าข่าวประเภทอื่นอย่างมาก¹

ความสำคัญของเนื้อหาการเมืองสามารถอธิบายได้ชัดเจนขึ้น เมื่อใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองมาอธิบาย เราจะพบว่าในโลกของการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองใดก็ตาม การสื่อสารกับการเมืองจะมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากการสื่อสารเป็นพื้นฐานของศาสตร์สาขาต่างๆ ส่วนการเมืองเป็นเรื่องของการพูด การจูงใจ การสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การพูด การจูงใจและการกระทำทางการเมือง นอกจากนี้การเมืองยังเป็นเรื่องของการใช้และการควบคุมอำนาจ บุคคล สถาบัน หรือประเทศหนึ่งย่อมไม่สามารถมีอำนาจ หรืออิทธิพลเหนือบุคคล สถาบัน ประเทศอื่นได้ ถ้าไม่ใช้การสื่อสาร ปัญหาต่างๆทางการเมืองที่เกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับ การสื่อสาร อาทิ ปัญหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหาสิทธิเสรีภาพของประชาชน ปัญหาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัญหาการกระจายรายได้ บทบาทของพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนย่อมมีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาทางการเมืองด้วย การแสดงความคิดเห็นของประชาชนก็เป็นเรื่องของการสื่อสาร²

¹ เสถียร เชยประทัพบ, เนื้อหาของข่าวไทยในหนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพ.(กรุงเทพฯ :คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539)

² R.E.Denton, Jr. and G.O. Woodward, Political communication in America (New York: Praeger Publishers, 1990), p.14

³ เสถียร เชยประทัพบ, การสื่อสารกับการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย .(กรุงเทพฯ :คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 3

ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองภายใต้สังคมประชาธิปไตย สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ส่งสาร ทั้งสารจากภายนอกองค์กรสื่อมวลชนที่เกิดจากผู้กระทำทางการเมือง (political actors) ซึ่งจำเป็นต้องเข้าถึงสื่อให้ได้โดยมีความมุ่งหมายบางประการ และสารที่เกิดขึ้นในองค์กรสื่อมวลชนที่บรรดานักหนังสือพิมพ์สร้างขึ้นไปยังผู้รับสารซึ่งก็คือ สาธารณชนหรือประชาชนทั่วไป สารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกำรกระทำทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมืองการบริหารการตกลงกันทางการเมือง การบริหาร การตัดสินใจ ข้อเสนอ หรือพิธีการของรัฐบาล ตลอดจนกิจกรรม ปัญหา คู่แข่ง และผู้นำทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ล้วนแต่เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาข่าวการเมืองทั้งสิ้น

การสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารมวลชน เนื่องจากธรรมชาติของสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนซึ่งมีขนาดใหญ่และหลากหลายได้ภายในเวลาเดียวกันอย่างชนิดที่ไม่มีช่องทางอื่นใดในสังคมจะเปรียบเทียบได้ ปัจจุบันข่าวสารสาธารณะส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยมีสื่อมวลชนเป็นสื่อกลาง สื่อมวลชนจึงเป็นแหล่งสารทางการเมืองที่สำคัญ ที่มีหรืออาจมีอิทธิพลต่อความรู้ ความคิด ทศนคติ และพฤติกรรมของประชาชน ดังที่มีงานวิจัยจำนวนมากศึกษาอิทธิพลหรือผลของเนื้อหาสารทางการเมืองในสื่อมวลชนต่อผู้รับสาร และพบว่า เนื้อหาทางการเมืองที่ปรากฏในสื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการกล่อมเกลางทางการเมือง ซึ่งส่งผลอย่างน้อย 3 ประการด้วยกัน⁴ คือ ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ(cognitive) ความรู้สึกนิยมชมชอบ (affective) และส่งผลต่อพฤติกรรม(behavioral)ทางการเมืองของผู้รับสาร รวมทั้งมีอิทธิพลในการกำหนดวาระความสำคัญประเด็นปัญหา(agenda-setting) และมีส่วนในการสร้างประชามติ (public opinion) ของสาธารณชนด้วย

นอกจากเนื้อหาการเมืองจะมีอิทธิพลต่อประชาชนแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อรัฐบาลหรือความเป็นไปทางการเมืองด้วยการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นกิจกรรมที่นักการเมืองทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ มาร์วิน คาล์บ (Marvin Kalb) นักหนังสือพิมพ์ และผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาสื่อมวลชนและการเมืองของฮาร์วาร์ด (Harvard's Shorenstein center) กล่าวว่า ขณะนี้เรากำลังอยู่ในยุค “สื่อมวลชน-การเมือง”(press-politics) กล่าวคือ นักการเมืองในยุคปัจจุบันไม่

⁴ Dan D. Nimmo and Keith R. Sander, "Communication and political socialization", in Handbook of political communication (Beverly Hills : SAGE Publications), First Printing, 1981, p.307

สามารถวางเฉยหรือละเลยความสำคัญของสื่อมวลชนได้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรายงานเหตุการณ์ทางการเมืองของสื่อมวลชน⁵

อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อการเมืองนั้นมิได้เป็นไปอย่างอิสระ หากดำเนินไปภายใต้กรอบของปรัชญาการเมือง สื่อมวลชนจึงเป็น“ส่วนหนึ่ง”ของระบบการเมืองที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับปรัชญาของระบบการเมือง บทบาททางการเมืองของสื่อมวลชนในระบบประชาธิปไตยควรเป็นไปในลักษณะช่วยก่อให้เกิดความเห็นพ้องต้องกัน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคหรือส่วนต่างๆของสังคมที่แตกต่างกัน ช่วยตอกย้ำค่านิยมและเป้าหมายร่วมกันของสังคม ทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารกลับไปกลับมาระหว่างผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวม คอยสอดส่องตรวจตราการทำงานของรัฐบาล และช่วยสร้างความคิดเห็นให้แก่ประชาชน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร และไม่ผูกขาดกรรมสิทธิ์สื่อ

ที่ผ่านมาแม้หนังสือพิมพ์จะภาคภูมิใจว่าตนทำหน้าที่เป็นเสียงของประชาชน (voice of public) เสนอข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก แต่กลับเป็นที่ถกเถียงกันอย่างมากในหมู่นักวิชาการ ถึงข้อบกพร่องของเนื้อหาการเมืองในประเด็นต่างๆ อาทิ ความไม่เป็นกลาง ไม่เป็นวัตถุวิสัย มีการนำความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเจือปนทั้งในเนื้อหาข่าว และขั้นตอนการตัดสินใจก่อนนำเสนอข่าว⁶ มีการถ่ายทอดแนวความคิด หรือทัศนคติบางอย่างที่เป็นการรักษาอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองให้กับชนชั้นนำ (elite group) หรือกลุ่มอำนาจเดิม (status quo) ซึ่งอาจเป็นเพราะธรรมชาติของการเมืองเกี่ยวข้องอยู่กับการสร้าง การแทรกแซง และการรักษาอำนาจ จึงยากที่จะตัดอคติหรือความลำเอียงออกไปจากเนื้อหาได้

เมอร์เรย์ เอดเดลแมน(Murray Edelman) นักวิชาการด้านการสื่อสารทางการเมืองถึงกับกล่าวว่า ข่าวสารการเมืองที่ปรากฏอยู่ในสื่อมวลชนส่วนใหญ่ ล้วนเป็นไปเพื่อประโยชน์ของการจูงใจและโฆษณาชวนเชื่อ เนื้อหาการเมืองจึงมีที่มาซับซ้อนกว่าเนื้อหาประเภทอื่น โดยเฉพาะในประเทศที่มีการแข่งขันทางการเมืองอย่างเข้มข้นเช่นสหรัฐอเมริกา มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเนื้อหาการเมืองอย่างละเอียดและได้ข้อสรุปอย่างชัดเจนว่า ข่าวสารทางการเมือง คือ ผลผลิตที่ผ่านการขัดเกลาของ

⁵ W. Lance Bennett. News the politic of illusion. Third Edition, (U.S.A. : Longman Publishers), 1996, p.1.

⁶ Brian McNair, An introduction to political communication, Second Edition, (new York : Tj Internation Ltd.) 1998, p.12.

นักการเมืองและบรรดาที่ปรึกษาทางการสื่อสาร ผสมผสานเข้ากับบรรณนิยมนิยมความชื่นชมเรื่องบันเทิงเบาสบายของสาธารณชนมากกว่าจะเป็นแหล่งข้อมูลให้สาธารณชนได้ใช้ประโยชน์ในการแสวงหาความรู้และอภิปรายโต้แย้งกันอย่างข่าวสารการเมืองในยุคเริ่มแรกของหนังสือพิมพ์

ปัจจัยด้านความมั่งคั่งของธุรกิจข่าวสารเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ว่า นักข่าวคำนึงถึงการแข่งขันทางธุรกิจมาก กระทั่งข่าวกลายเป็นสินค้าประเภทหนึ่ง ข่าวสารการเมืองซึ่งแต่เดิมถือว่าเป็นข่าวหนัก (hard news) กลับถูกนำเสนอในลักษณะเร้าอารมณ์ (sensational) ทำให้เนื้อหาสาระที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการปกครองระบบประชาธิปไตยลดน้อยลง เน้นหนักในเรื่องผิวเผินเบาสบาย อีกทั้งรูปแบบและวิธีการนำเสนอที่นักข่าวทำให้ “ข่าว” มีความใกล้เคียงกับ “ละครโทรทัศน์” จนแทบจะหาเส้นแบ่งไม่พบ เพื่อประโยชน์ในการดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ข่าวสารในปัจจุบันจึงกลายเป็นข่าวสารรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “infotainment”^๘ คือ เน้นไปที่การรายงานเหตุการณ์ทางการเมืองโดยใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบละคร (dramatized news) มีจุดเริ่มต้น กลางเรื่อง และจุดจบ มีประเด็นของความขัดแย้ง (conflict) มีปัญหา (problem) และการปรักปรำ (denouncement)

นอกจากนี้ ยังเน้นหนักไปที่การเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของตัวบุคคลมากกว่านโยบายหรือประเด็นปัญหาของสื่อมวลชน จนส่งผลให้การเมืองกลายเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับหรือเป็นส่วนตัว (personalized news) สาธารณชนจะสนใจ “บุคลิกภาพส่วนตัว” ของตัวบุคคลมากกว่าองค์กร หรือนโยบายหรือปัญหา ในสหรัฐอเมริกา ผลจากการรายงานข่าวการรณรงค์เลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 1960 ระหว่าง J. Kennedy และ Nixon ในลักษณะที่สื่อให้ความสนใจกับบุคลิกภาพ อาทิ ลีลา ท่าทาง น้ำเสียง ปฏิภาณไหวพริบ รูปร่าง หน้าตาของนักการเมือง ทำให้ Kennedy ประสบความสำเร็จอย่างสูงทั้งที่นโยบายไม่ได้ต่างกับ Nixon เลย เหตุการณ์นี้ทำให้รูปแบบการรณรงค์เลือกตั้งในสหรัฐเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่งเป็นการเมืองที่เกี่ยวข้องกับองค์กร (organizational politics) มาเป็นการเมืองที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง (personal politics)

⁷ Murray Edelman, *Constructing the political spectacle*. (Chicago : University of Chicago Press), 1988, p.3.

^๘ W. Lance Bennett, *News the politic of illusion*. p. 4

ขั้นตอนการทำงานของนักข่าว เวลาที่จำกัด และการขาดความรู้ของนักข่าว ยังทำให้ข่าวถูกแยกเป็นส่วนๆ (fragmented news) การนำเสนอจึงไม่สมบูรณ์ครบถ้วน และเสนอแต่เพียงผิวเผิน นอกจากนี้ลักษณะการทำงานที่เป็นกิจวัตร นักข่าวจำเป็นต้องหาข่าวให้ได้ทุกวัน เวลาที่จำกัด ประกอบกับลักษณะของข่าวการเมืองที่เกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะ ทำให้นักข่าวจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล ข้อเท็จจริง และช่องทางจากแหล่งข่าวของรัฐบาลมากกว่าแหล่งข่าวอื่น แม้เป็นความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงได้ยาก แต่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ถูกมองว่าทำให้เกิดความอคติขึ้นในเนื้อหาข่าว และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ว่าการเสนอข่าวสารทางการเมืองมีความหลากหลาย (diversity) ในการเสนอข่าวหลักๆ น้อยมาก ดังนั้นประชาชนจึงได้รับภาพเหตุการณ์ทางการเมืองอย่างจำกัดไปด้วย

แม้ธรรมชาติหรือลักษณะของ "ข่าว" ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ อย่างไรก็ตาม ข่าว คือ ปรากฏการณ์ที่ถูกรายงานตามมุมมองของนักหนังสือพิมพ์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ข่าวเป็นการสร้างความจริงทางสังคม (construction of social reality) ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ซึ่งต้องคำนึงถึงลำดับความสำคัญ ความนิยม (preferences), ความเกี่ยวพัน (concerns), ความรู้สึก (sensitivity) ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งอาจเป็นผลมาจากโครงสร้างของสังคมวิธีการกลมกลืนทางสังคม (socialization) และการเรียนรู้ด้านวิชาชีพ (professionalization) ภายในโครงสร้างของสังคมที่มีต่อบุคคลผู้นั้น ข่าวจึงไม่ใช่ความจริงที่บริสุทธิ์ (virtual reality) หากเป็นความจริงที่ถูกสร้างขึ้นโดยกลุ่มบุคคลผู้ทำงานในองค์กรสื่อมวลชนนั่นเอง

ของ โบ德里ยาร์ด (Jean Baudrillard) กล่าวถึงความสำคัญของความจริงที่ถูกสร้างขึ้นโดยสื่อมวลชนว่า ปัจจุบันนี้ประสบการณ์ทางการเมืองและทางสังคมของมนุษย์ เกิดจากการรับรู้โดยผ่านสื่อมวลชนมากกว่าเป็นประสบการณ์ตรงที่ได้รับมาด้วยตนเอง ประสบการณ์ที่ผ่านสื่อ หรือ "hyperreality" ไม่ใช่ "virtual reality" หากเป็นความจริงที่ถูกสร้างขึ้นด้วยโลกแห่งสัญลักษณ์ แต่กลายมาเป็นวัตถุคิดและความรู้สึกของมนุษย์ และบ่อยครั้งที่ประสบการณ์ที่ผ่านสื่อเข้ามา มีอิทธิพลต่อความคิดอ่าน ทัศนคติ ตลอดจนการตัดสินใจ และพฤติกรรมในโลกความจริง (real world) เหนือประสบการณ์ตรงโดยที่เราไม่ทันรู้ตัว

⁹ Jean Baudrillard, "Simulacre and simulations", in Selected writings. Mark Poster, ed. (Stanford, CA: Stanford University Press), 1988, p. 167.

ดังนั้นการวิเคราะห์เนื้อหาการเมืองอย่างเป็นทางการอย่างเป็นระบบจึงมีประโยชน์ แม้อาจไม่ช่วยให้ทราบกระบวนการสื่อข่าวและการรายงานเนื้อหาการเมืองอย่างสมบูรณ์ เพราะการเข้าใจข่าวจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องมากมาย อาทิ ค่านิยมของสังคม วัฒนธรรมทางการเมือง บทบาทของนักข่าว แนวคิดเกี่ยวกับวิชาชีพ แนวโน้มเกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้างของสื่อมวลชน ตลอดจนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แต่ก็สามารถช่วยให้เราทราบลักษณะการรายงานข่าวสารทางการเมืองของสื่อหนังสือพิมพ์ได้ในระดับหนึ่ง

ที่ผ่านมาการศึกษาวิจัยเนื้อหาการเมืองในไทยมีจำนวนไม่มาก ส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษาการเสนอข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์เฉพาะในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ไม่ปกติทางการเมือง หรือศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์ในด้านการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับประชาชน หรือบทบาทด้านการกำหนดวาระความขัดแย้งทางการเมือง ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยเพื่อศึกษาลักษณะการรายงานเนื้อหาทางการเมือง โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ภาพรวมของการเสนอเนื้อหาว่ามีลักษณะอย่างไรนั้นยังไม่มีการศึกษามาก่อน

นอกจากนี้ การวิจัยครั้งนี้ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาการเมืองที่ชัดเจน (manifest content) ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้งประเภทคุณภาพและปริมาณอีกด้วย โดยจะศึกษาหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ ซึ่งน่าจะเชื่อว่าผู้อ่านนิยมมากกว่าหนังสือพิมพ์รายวันฉบับอื่นๆ ในประเภทเดียวกัน คือ มติชน ไทยโพสต์ ในประเภทหนังสือพิมพ์คุณภาพ และไทยรัฐ เดลินิวส์ ในประเภทหนังสือพิมพ์ปริมาณ เนื่องจากตามหลักการแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์แล้ว หนังสือพิมพ์คุณภาพมีลักษณะเด่นอยู่ที่ปริมาณการเสนอเนื้อหาประเภทการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งถือกันว่าเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์ในภายหลังมากกว่าเสนอเนื้อหาประเภทอาชญากรรม เรื่องเร้าอารมณ์ หรือเรื่องที่น่าสนใจ (human interest) ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณจะเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรม เรื่องราวเบาสมอง หรือให้ความบันเทิงมากกว่าเนื้อหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง ดังนั้นหนังสือพิมพ์คุณภาพจึงย่อมได้รับการคาดหวังทั้งในแง่ "คุณภาพ" และ "ปริมาณ" ในการเสนอเนื้อหาการเมืองจากนักวิชาการสื่อสารมวลชน และผู้อ่านทั่วไปในระดับที่สูงกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

แต่ในความเป็นจริง "ความอยู่รอดทางธุรกิจ" และ "ผลกำไร" เป็นปัจจัยสำคัญที่ธุรกิจสื่อสารมวลชนทุกประเภทคำนึงถึงเป็นอันดับแรก ไม่เว้นแม้แต่สื่อหนังสือพิมพ์ บทบาทหน้าที่เพื่อประโยชน์ของสังคมในฐานะที่ได้รับยกย่องให้เป็นฐานันดรที่สี่ของหนังสือพิมพ์จึงลดน้อยถอยลง ในระยะหลังหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างมีการปรับตัวโดยสร้างจุดขายใหม่ๆ แก่หนังสือพิมพ์ตน

หนังสือพิมพ์คุณภาพในปัจจุบันจึงมีการเพิ่มเนื้อหาที่ให้ความบันเทิง หรือเสนอเนื้อหาหนักในลักษณะที่เร้าอารมณ์มากขึ้นเพื่อหวังเพิ่มยอดขาย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ การปรับเปลี่ยนรูปโฉมและเนื้อหาของ “มติชน” ในฉบับวันอาทิตย์ โดยเพิ่มเนื้อหาในส่วนของ”มติชนสุขสรรค์”ซึ่งในวันปกติเป็นพื้นที่สารคดี มีความยาวเพียง 1 หน้า มาเป็นเนื้อหาที่ด้านความบันเทิงอื่นๆ อาทิ มีคอลัมน์เกี่ยวกับภาพยนตร์ ละคร เพลง สารคดีต่างประเทศ แฟชั่น นิทาน คอลัมน์เด็ก คอลัมน์แนะนำอาหารท่องเที่ยว รถยนต์ บทสัมภาษณ์บุคคลทั่วไปในเรื่องเบาๆ หรือเป็นเรื่องที่คนสนใจ(human interest) ฯลฯ โดยให้พื้นที่ติดต่อกันไม่ต่ำกว่า 12 หน้า

ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ปริมาณ ซึ่งมียอดขายทิ้งห่างหนังสือพิมพ์คุณภาพหลายช่วงตัวก็พยายามปรับปรุงคุณภาพในการเสนอข่าวสารของตนให้มากขึ้น เช่น การยอมให้พื้นที่กับบทวิเคราะห์การเมืองเต็มหน้าในทุกวันจันทร์ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ขณะเดียวกันก็ได้ดึงเอกลักษณ์เดิมในการเสนอเนื้อหา กล่าวคือ ถึงจะมีการเพิ่มเนื้อหาในส่วนข่าวหนัก แต่ก็ยังเป็นข่าวหนักที่ถูกนำเสนอแบบข่าวเบา มีสีสัน เร้าอารมณ์ ดังนั้นการศึกษาเนื้อหาการเมืองซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท จึงช่วยให้เราตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงหรือแนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นแก่เนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าขณะนี้”เส้นแบ่ง”ระหว่างหนังสือพิมพ์ปริมาณ หนังสือพิมพ์คุณภาพยังมีความชัดเจนเหมือนอดีต หรือหนังสือพิมพ์คุณภาพกำลังทิ้งความเป็น”คุณภาพ”ของตน และก้าวเข้ามาใกล้”ความเป็นปริมาณ”มากขึ้นทุกขณะ ทั้งนี้การศึกษาครั้งนี้มีปัญหานำวิจัย ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำวิจัย

1. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อบับและหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองในทางสนับสนุนและในทางโจมตีอย่างไร
2. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อบับเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเน้นนโยบายหรือเสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบายมากกว่าเน้นตัวบุคคล และหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอเนื้อหาดังกล่าวอย่างไร
3. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อบับและหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความและข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางอย่างไร
4. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อบับและหนังสือพิมพ์ต่างประเภทกันเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาอย่างไร
5. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อบับและหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและลบอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบปริมาณและความแตกต่างในการเสนอเนื้อหาการเมืองในทางสนับสนุนและในทางโจมตีของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อบับ และหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท
2. เพื่อทราบปริมาณและความแตกต่างในการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลกับการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายของหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อบับ และหนังสือพิมพ์ต่างประเภทกัน
3. เพื่อทราบปริมาณและความแตกต่างในการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความและข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อบับ และหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท
4. เพื่อศึกษาปริมาณและความแตกต่างในการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อบับ และหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท
5. เพื่อทราบปริมาณและความแตกต่างในการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและทิศทางลบของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อบับและหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบลักษณะของเนื้อหาการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
2. ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบทบาททางการเมืองของสื่อมวลชน
3. สามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาข่าวประเภทอื่นๆต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ชื่อฉบับ แบ่งเป็นประเภท ปริมาณ 2 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ, เดลินิวส์ ประเภทคุณภาพ 2 ชื่อฉบับ คือ มติชน, ไทยโพสต์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2542 เป็นระยะเวลา 12 เดือน จำนวนทั้งสิ้น 184 ฉบับ โดยจะศึกษาเนื้อหาการเมืองที่หนังสือพิมพ์เสนอในรูปแบบข่าว บทความ บทสัมภาษณ์ คอลัมน์ ประจำ (ยกเว้นคอลัมน์ซุบซิบ คอลัมน์สังคม) รายงานพิเศษ และบทบรรณาธิการ

นิยามปฏิบัติการ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง เทคนิคการวิจัยเพื่อพรรณานเนื้อหาของสารที่ประจักษ์ชัด อย่างเป็นระบบในเชิงปริมาณและเชิงวัตถุวิสัย
2. หนังสือพิมพ์คุณภาพ หมายถึง มติชน ไทยโพสต์
3. หนังสือพิมพ์ปริมาณ หมายถึง ไทยรัฐ เดลินิวส์
4. เนื้อหาการเมือง หมายถึง ข่าว บทความ รายงานพิเศษ คอลัมน์ประจำ บทบรรณาธิการ ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

1. การดำเนินงานของรัฐบาล (ถ้าเป็นการรายงานข่าวการทำงานของข้าราชการในเนื้อข่าว ต้องมีนักการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง และส่งผลหรือน่าจะส่งผลทางการเมือง จึงจะนับเป็นเนื้อหาการเมือง)

2. กิจกรรมและความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง นักการเมือง และองค์กรทางการเมือง
3. การกล่าวหา หรือความขัดแย้งระหว่างบุคคลทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ
4. การตกลงกัน ความร่วมมือ ความปรองดองทางการเมือง
5. เหตุการณ์ทางการเมือง
6. เรื่องส่วนบุคคลของนักการเมือง เช่น เรื่องชู้สาว การกระทำผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม
7. การรายงานเกี่ยวกับบรรณนิยมนุคลิกภาพของนักการเมือง

8. การเมืองท้องถิ่น
9. ความคิดเห็น ปฏิบัติการทำที่ของประชาชนต่อรัฐบาล
10. ประเด็นการเมืองอื่นๆ อาทิ รัฐธรรมนูญ การดำเนินงานของข้าราชการ
5. ประเภทเนื้อหาการเมือง หมายถึง การแบ่งเนื้อหาการเมือง ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่มีใจความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบริหารประเทศของบุคคลในคณะรัฐบาล ตลอดจนผลหรือเหตุการณ์อันเนื่องมาจากการบริหารประเทศของรัฐบาล ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคร่วมรัฐบาล โดยแบ่งเป็น

1.1. เนื้อหาที่สนับสนุนรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีทิศทางไปในทางที่เห็นด้วย ชื่นชมยินดี หรือให้ความร่วมมือกับรัฐบาล

1.2. เนื้อหาที่โจมตีรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีทิศทางไปในทางคัดค้าน ไม่เห็นด้วย หรือตำหนิติเตียนการดำเนินงานของรัฐบาล

2. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง เนื้อหาที่มีใจความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรม การกระทำ หรือความเคลื่อนไหวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องใดๆก็ตามที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือเป็นเหตุอันเนื่องมาจากบทบาทด้านการบริหารประเทศของคณะรัฐบาล เช่น บทบาทด้านนิติบัญญัติ การเคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมในฐานะนักการเมือง กิจกรรมของพรรคการเมือง และเรื่องราวส่วนตัว แบ่งเป็น

1. เนื้อหาที่เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับการกระทำ ความเคลื่อนไหวทางการเมือง หรือเรื่องราวส่วนตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย พรรคชาติพัฒนา พรรคเอกภาพ และพรรคกิจสังคม (ก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจ) แบ่งเป็น

1.1. เนื้อหาที่สนับสนุนสมาชิกฝ่ายรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีลักษณะเห็นด้วย ชื่นชม ยกย่อง การกระทำหรือความเคลื่อนไหวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคร่วมรัฐบาล

1.2. เนื้อหาที่โจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีลักษณะคัดค้าน ตำหนิ หรือกล่าวโทษการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล

2. เนื้อหาที่เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับการกระทำ ความเคลื่อนไหวทางการเมือง หรือเรื่องราวส่วนตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรค

ฝ่ายค้าน คือ พรรคความหวังใหม่ พรรคประชากรไทย พรรคกิจสังคม (หลังอภิปรายไม่ไว้วางใจ) โดยแบ่งเป็น

2.1. เนื้อหาที่สนับสนุนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีทิศทางไปในทางที่เห็นด้วย ชื่นชม พึงพอใจ การกระทำหรือความเคลื่อนไหวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคที่ไม่ได้เข้าร่วมรัฐบาล

2.2. เนื้อหาที่โจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีทิศทางไปในทางที่ตำหนิติเตียน ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจพฤติกรรมหรือความเคลื่อนไหวใดๆของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคที่ไม่ได้เข้าร่วมรัฐบาล

3. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับข้าราชการ หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของข้าราชการประจำ โดยที่การดำเนินงานนั้นๆต้องเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อการเมือง หรือเป็นประเด็นทางการเมืองซึ่งมีนักการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง แบ่งเป็น

3.1. เนื้อหาที่สนับสนุนข้าราชการ หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทางเห็นด้วย ชื่นชม พึงพอใจการปฏิบัติงานของข้าราชการ

3.2. เนื้อหาที่โจมตีข้าราชการ หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทิศทางที่ไม่เห็นด้วย ตำหนิ หรือตั้งข้อสงสัยต่อการปฏิบัติงานหรือการกระทำของข้าราชการ

4. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองหรือการปกครองท้องถิ่น หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น แบ่งเป็น

4.1. เนื้อหาที่สนับสนุน หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทางเห็นด้วย ชื่นชมการดำเนินงานหรือการกระทำของนักการเมืองท้องถิ่น

4.2. เนื้อหาที่โจมตี หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทางคัดค้าน ไม่เห็นด้วยกับการกระทำหรือการดำเนินงานของนักการเมืองท้องถิ่น

5. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือองค์กรทางการเมืองอื่นๆ หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทางการเมืองที่มีใช้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น วุฒิสมาชิก อดีตนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ องค์กรพัฒนาเอกชนหรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับการเมือง

5.1. เนื้อหาที่สนับสนุน หมายถึง เนื้อหาที่มีแก่นเรื่องเป็นไปในทางที่สนับสนุน ชื่นชมการกระทำของบุคคลหรือองค์กรทางการเมืองอื่นๆ

5.2. เนื้อหาที่โจมตี หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทางตำหนิ หรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของบุคคลหรือองค์กรทางการเมืองอื่นๆ

6. การเสนอเนื้อหาโดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่านโยบาย หมายถึง ลักษณะการรายงานเนื้อหาการเมือง ดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดของตัวบุคคลมากกว่าให้รายละเอียดในด้านหลักการ วิธีปฏิบัติงาน หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา เช่น การรายงานเนื้อหาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในลักษณะที่ทำให้บุคคลเป็นศูนย์กลางของเรื่อง ให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ลักษณะเฉพาะตัวของผู้สมัครอย่างละเอียด แต่กล่าวถึงนโยบายของผู้สมัครสั้นๆหรือไม่มีเลย

2. เชื่อมโยงสาเหตุของปัญหาเข้ากับตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เช่น ตำหนิว่าปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น มีสาเหตุมาจากความบกพร่องของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบ หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับตัวบุคคล

3. เสนอปัญหาโดยสนใจรายงานแต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคล ไม่รายงานผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับสังคมหรือประเทศ หรือชี้ให้เห็นสาเหตุที่เป็นต้นตอที่แท้จริงของปัญหา

7. การเสนอเนื้อหาโดยให้ความสำคัญกับนโยบายมากกว่าตัวบุคคล หมายถึง ลักษณะการรายงานเนื้อหาการเมือง ดังนี้

1. เสนอเนื้อหาโดยที่รายละเอียดส่วนใหญ่ของเรื่องเกี่ยวข้องกับหลักการ แผนงาน กฎหมาย หรือนโยบาย วิธีปฏิบัติ เช่น บทความเกี่ยวกับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิก และข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแนะนำตัวของผู้สมัครเลือกตั้งวุฒิสมาชิก การรายงานถึงรายละเอียดของการจัดทำร่างงบประมาณแผ่นดิน

2. การวิเคราะห์ให้ผู้อ่านเห็นว่าสาเหตุของปัญหาเกิดจากความบกพร่อง หรือไม่เหมาะสมของวิธีการปฏิบัตินอกเหนือจากความบกพร่องของตัวบุคคล เช่น การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายการลดดอกเบี้ยของรัฐบาล การวิพากษ์การทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยชี้ให้เห็นว่าเป็นผลมาจากความบกพร่องในการร่างกฎหมายว่าด้วยอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น

3. การเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขปัญหาโดยเสนอทางออกที่เป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น การเสนอความคิดเพื่อแก้ปัญหาน้ำมันแพงในคอลัมน์ประจำ การตีพิมพ์บทความพิเศษเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการเมืองของนักวิชาการ เป็นต้น

8. เนื้อหาการเมืองทิศทางบวก หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หรือมีแนวโน้มหรือให้ผลลัพธ์ในทางที่ดีขึ้น เช่น เนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงการรวมขอม การตกลงกัน ความสมานฉันท์ปรองดอง การร่วมมือกัน

9. เนื้อหาการเมืองทิศทางลบ หมายถึง เนื้อหาที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวลง ความตึงเครียด ความแตกแยก ความขัดแย้ง การปะทะกัน ความรุนแรง ความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม

10.ข่าวการเมืองเชิงตีความ หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่หนังสือพิมพ์นำเสนอในรูปแบบข่าว และมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1.ให้ข้อมูลที่เบี่ยงเบนหรือให้สาระเพิ่มเติมในลักษณะอธิบายหรือขยายความ หรือ เปรียบเทียบ

2.มีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประกอบข่าว

3.มีความคิดเห็นของนักข่าวแทรกในเนื้อข่าว

4.มีลักษณะเปิดโปง หรือหยิบยกหลักฐานมาประกอบการรายงาน

5.มีการคาดคะเนเหตุการณ์หรือแนวโน้มในอนาคต

6.มีข้อเสนอแนะ ทางออกในการแก้ไขปัญหา

11.ข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง หมายถึง ข่าวการเมืองที่มีการให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ข้อมูลในข่าวจะระบุเฉพาะว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อใด กับใคร ไม่มีข้อมูลอื่น ๆ อีก อาจมีความคิดเห็นของแหล่งข่าว แต่ต้องไม่มีความคิดเห็นของนักข่าวเจือปนในเนื้อข่าว และไม่มีการให้ภูมิหลังกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

12.เนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์ หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นข่าวเบาหรือเข้าเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ มีสีสันเกินจริง น่าตื่นเต้น น่าสนใจอยู่เสมอ กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น หรือเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน เช่น เรื่องการคอร์รัปชัน เรื่องผู้สาวของนักการเมือง เรื่องของการต่อสู้เพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ เรื่องที่กระทบความรู้สึก เรื่องที่มีเงื่อนงำน่าสงสัย การกล่าวหาหรือโต้เถียง การลาออกจากตำแหน่ง หรือการย้ายพรรคของนักการเมือง

13.เนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่มีแก่นสาระที่สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาทางการเมืองหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง หรือมีลักษณะดังเรื่องต่อไปนี้ เรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งมีแนวโน้มว่าจะส่งผลที่ดีขึ้น การพัฒนาระบบบริหารและกฎหมาย การระดมประชาชนให้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การให้ความรู้ในเชิงที่จะพัฒนาระบบประชาธิปไตย เรื่องที่สะท้อนการมีเสถียรภาพของระบอบการปกครอง และเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่พลเมืองที่ดีของประชาชน เช่น การรายงานข่าวเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น

14.ความถี่ หมายถึง จำนวนครั้งที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ปรากฏ 1 ครั้ง นับเป็น 1 ความถี่

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมวิจัยที่เกี่ยวข้อง

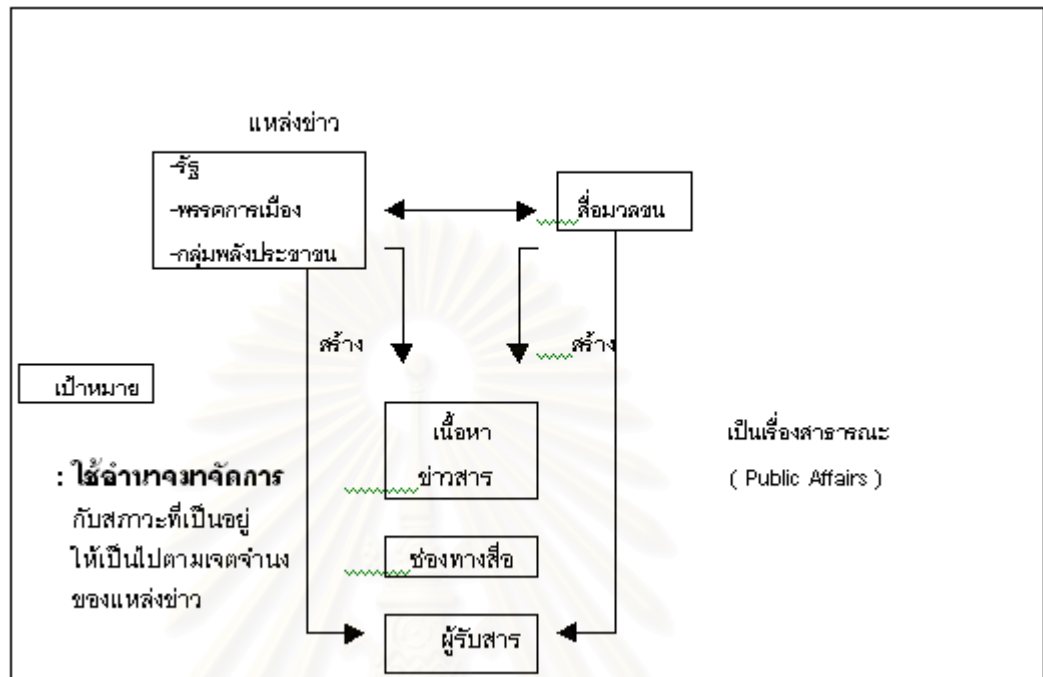
- 1.แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง
- 2.ทฤษฎีการกำหนดวาระ
- 3.แนวคิดเกี่ยวกับประเภทหนังสือพิมพ์
- 4.แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาการเมือง
- 5.แนวคิดเกี่ยวกับข่าวการเมืองเชิงตีความ ข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง
- 6.วรรณกรรมวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 7.สมมติฐานการวิจัย

1.การสื่อสารทางการเมือง

เนื้อหาการเมืองในหนังสือพิมพ์ เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง การทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง ช่วยทำให้เรามองเห็นภาพรวมของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งสถาบันสื่อมวลชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากทำหน้าที่เป็นทั้งผู้รับสารจากผู้กระทำทางการเมือง เป็นผู้ผลิตเนื้อหาการเมืองซึ่งปรากฏในสื่อมวลชนประเภทต่างๆ รวมทั้งเป็นผู้ส่งเนื้อหาทางการเมืองไปยังสาธารณชนในเวลาเดียวกัน เนื้อหาการเมืองที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ จึงไม่ใช่สารดั้งเดิมที่ผู้กระทำทางการเมืองส่งมา หากเป็นสารที่ผ่านการกลั่นกรองและการคัดเลือกกว่าจะเสนอไม่เสนอในประเด็นใดบ้างอย่างไรจากนักสื่อสารมวลชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Gurevitch และ Blumler (1977) ดัดแปลงแบบจำลององค์ประกอบการสื่อสารมาใช้อธิบายการสื่อสารทางการเมืองดังนี้

รูปที่ 1 แผนผังแสดงกระบวนการสื่อสารทางการเมือง

จากแผนผัง สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1.ผู้ส่งสาร ผู้ส่งสารในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองประกอบด้วยกลุ่มบุคคลสองกลุ่ม กลุ่มแรก คือ แหล่งข่าว ซึ่งอาจจะเป็นรัฐบาล เจ้าหน้าที่รัฐ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดันฝ่ายประชาชน ฯลฯ และอีกกลุ่มหนึ่ง คือ สื่อมวลชนเอง ในบางครั้งสื่อมวลชนอาจจะทำหน้าที่เป็นเพียงช่องทางนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่แหล่งข่าวส่งมาให้ เช่น การส่งสารการเมืองในรูปแบบของ”ข่าว” แต่ขณะเดียวกัน สื่อมวลชนก็สามารถแสดงบทบาทเป็นผู้ส่งสารทางการเมืองเอง โดยเสนอเนื้อหาการเมืองในรูปแบบของ “บทวิเคราะห์ทางการเมือง” “บทความการเมือง” หรือแม้แต่การตั้งชื่อยานามให้กับนักการเมือง

¹ J.A.Blumler and M. Gurevitch, Linkage between the mass media and politics. In J. Curran et al (eds). Mass Communication and Society (Leicester University Press), 1977, pp. 9-10

2. เนื้อหาของสาร เนื้อหาในช่องทางการสื่อสารทางการเมืองมีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือ เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ในความหมายว่า การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรร การต่อสู้ การแข่งขันปรับเปลี่ยนอำนาจ เรื่องราวส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสาธารณะ (public affairs) เช่น เรื่องการเลือกตั้ง การทำงานของหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ ตัวบุคคลที่อยู่ในข่าวสารจึงเป็นบุคคลสาธารณะ (public figures) และเหตุการณ์ที่เกิดมักกระทบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม (public interest)

3. ช่องทางสำหรับการได้มาซึ่งข่าวสารและการเผยแพร่ข่าวสาร เป็นไปตามหลักของการสื่อสารมวลชนโดยทั่วไป คือ มีทั้งรูปแบบที่เป็นแบบฉบับเป็นทางการ เช่น พรรคการเมืองเปิดแถลงข่าว นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ ฯลฯ รวมทั้งรูปแบบที่ไม่เป็นทางการซึ่งสื่อมวลชนสามารถควบคุมช่องทางได้มากขึ้น เช่น การเจาะข่าวด้วยการค้นคว้าเอกสาร หรือเลือกสัมภาษณ์ข้าราชการชั้นผู้น้อยที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับเหตุการณ์

4. คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ เป้าหมายในการส่งข่าวสาร ดังที่กล่าวมาแล้วว่า “การเมือง” เป็นเรื่องของการใช้อำนาจมาจัดการสถานะที่เป็นอยู่ให้เป็นไปตามเจตจำนงของผู้กระทำ การ ดังนั้นการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้อำนาจในเชิงการโน้มน้าวใจ ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว ภาพลักษณ์ของการสื่อสารทางการเมืองในสายตาประชาชนทั่วไปมักมีลักษณะเป็น “การสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อการครอบงำ” ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งมีปฏิกิริยาตอบโต้กับการสื่อสารทางการเมืองอยู่ 2 แบบ แบบแรก คือ กลัวและหลีกเลี่ยงที่จะสื่อสาร อีกแบบหนึ่ง คือ ทำให้ผู้รับสารเกิดความเบื่อหน่าย และเลิกติดตามข่าวสารทางการเมือง

2. ทฤษฎีการกำหนดวาระ(Agenda setting)

ทฤษฎีการกำหนดวาระเป็นทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพล หรือบทบาทของสื่อมวลชน ซึ่งมีต่อการเปิดรับเนื้อหาการเมือง เราจะพบว่าแม้ในสังคมที่มีสภาพแวดล้อมแบบพหุนิยม สื่อมวลชนก็ยังมีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดหัวข้อ หรือเรื่องที่ควรได้รับความสนใจนำมาพูดคุยกัน Lippmann กล่าวว่า หนังสือพิมพ์คล้ายลำแสงของไฟฉายที่ฉายให้เห็นของอย่างหนึ่งในที่มืด แต่ไม่เห็นหรือยังไม่เห็นของอีกอย่างหนึ่ง² นักวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนในการกำหนดวาระเห็นว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เราอ่าน ฟัง หรือชมนั้น อาจขึ้นอยู่กับเรา แต่สิ่งที่เราจะได้อ่าน ได้ฟัง หรือได้ชมนั้น ดูเหมือนไม่ได้ขึ้นอยู่กับเรา และเป็นสิ่งที่เราควบคุมไม่ได้

ในความเป็นจริง เหตุการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมีมากกว่าที่สื่อจะรายงานได้ครบทุกเหตุการณ์ ฉะนั้นสื่อมวลชนจึงต้องเลือกบางเหตุการณ์มารายงาน การเลือกโดยนัยนี้ คือ การกำหนดวาระสำหรับหัวข้อหรือเรื่องที่ประชาชนจะสนใจ พูดคุย หรือถกเถียงกันต่อไป ความสำคัญของเหตุการณ์ทางการเมือง จึงขึ้นอยู่กับว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะถูกกำหนดเป็นวาระของสื่อมวลชนหรือไม่

โดยทั่วไป สื่อมวลชนนิยมรายงานปัญหาส่วนตัวที่มีผลต่อตัวบุคคลมากกว่าปัญหาระดับประเทศ แต่ไม่ค่อยกล่าวถึงรากเหง้าของปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เพราะการรายงานปัญหาที่มีผลกับตัวบุคคลทำได้ง่ายกว่า และประชาชนสามารถเข้าใจได้ดีกว่ารากเหง้าที่แท้จริงของปัญหา อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางท่านเห็นว่าสาเหตุที่แท้จริงมาจากอุดมการณ์ของสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดวาระสาร อุดมการณ์จะเป็นเหตุให้สื่อมวลชนเลือกเสนอเนื้อหาที่สนับสนุนให้ประชาชนยอมรับสถานภาพเดิมทางเศรษฐกิจ และการเมืองที่ดำรงอยู่ เนื่องจากสื่อมีผลประโยชน์ได้เสียในทางเศรษฐกิจ จึงต้องการตลาดที่มั่นคงและต่อเนื่อง โดยปกปิดรักษาสถานภาพเดิมไว้ ภาพรวมของสถานภาพเดิมจึงได้รับการรายงานในลักษณะที่ดี หรือรายงานในลักษณะที่ทำให้ปัญหาของสังคมกลายเป็นปัญหาเฉพาะตัวบุคคลไป

² W. Lippmann, Public opinion. (New York : Macmillan), 1930. อ้างถึงใน เสถียร เขยประทับ, การสื่อสารกับการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย .(กรุงเทพฯ :คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 281.

นอกจากนี้ ตี๋ยังนิยามรายงานเรื่องราวสาธารณะในลักษณะที่สนับสนุนอุดมการณ์ของรัฐ เช่น Elliot (1980) วิเคราะห์เนื้อหารายการที่ถ่ายทอดประเพณีพิธีกรรมระดับชาติต่างๆ ที่เป็นเรื่องราวสาธารณะ (public affairs) และพบว่าเนื้อหาดังกล่าวได้ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของการรักษาเสถียรภาพและความเป็นระเบียบทางการเมือง (political order) เอาไว้ เพราะการถ่ายทอดพิธีกรรมเป็นหนทางเชื่อมโยงให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในประเทศชาติ และเกิดความรู้สึกว่าเป็น “พลเมือง” หรือ เป็นส่วนหนึ่งของชาติ³

3. แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของหนังสือพิมพ์

พีระ จิรโสภณ (2533) แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ ตามลักษณะเนื้อหาออกเป็น⁴

1. หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ (quality newspaper) หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่เน้นเสนอเนื้อหาข่าวหนัก (hard news) เช่น ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา สาธารณสุข หรือเนื้อหาประเภทที่มุ่งเสนอความรู้ ความคิดเห็นเป็นสำคัญ โดยทั่วไปเนื้อหาประเภทนี้จะให้ประโยชน์ภายหลังแก่ผู้อ่าน (delayed rewards) กล่าวคือ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ หรือการวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นในภายหลังมากกว่าจะให้ประโยชน์ในทันที⁵ รูปแบบการเขียนของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะไม่หวือหวา เร้าอารมณ์ แต่จะมี

³ P. Elliott, Press performance as political ritual. In H. Christian (ed.). The sociology of journalism and the press. University of Keele, 1980 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2541, หน้า 215

⁴ สิริวิมล ชาญเวช, การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2532

⁵ นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนในประเทศตะวันตกได้แบ่งข่าวออกเป็น 2 ประเภท หลักๆ คือ ข่าวหนักและข่าวเบา แต่ในระยะแรก การให้คำจำกัดความข่าวทั้งสองประเภทยังมีปัญหา ไม่สามารถแยกข่าวทั้งสองประเภทออกจากกันได้อย่างชัดเจน และมีมาตรฐานเดียวกัน นักวิชาการบางคน เช่น George A. Hough มีความเห็นว่า ข่าวหนักควรรวมถึงข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ ข่าวความขัดแย้ง และข่าวการทำลายล้างที่ถึงแก่ชีวิต อาทิ ข่าวการสงคราม ข่าวแผ่นดินไหว ข่าวฆาตกรรม ข่าวอุบัติเหตุ ขณะที่ Alfred Lawrence Lorenz เห็นว่าข่าวทุกประเภทที่นำเสนอโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิงมากกว่าให้ข่าวสาร จัดเป็นข่าวเบาทั้งสิ้น และ John Vivian เสนอว่าข่าวเบาๆ คือข่าวที่คนกระหายใคร่รู้เพราะถูกกระตุ้นโดยสัญชาตญาณ เช่น ข่าวอาชญากรรม อุบัติเหตุ จนกระทั่ง ค.ศ. 1940s Wilbur Schramm จึงเสนอให้แบ่งประเภทข่าวโดยพิจารณาเพิ่มเติมจากผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้อ่าน คือ ข่าวเบาจะให้ผลทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในทันที (immediate reward) ส่วนข่าวหนักจะให้ผลทางความคิดและการวิเคราะห์ในเวลาต่อมา (delayed reward) การแบ่งประเภทข่าวจึงมีความชัดเจนขึ้น

ลักษณะค่อนข้างจริงจัง เนื้อหาทั้งข่าวและบทความจะหนักไปทางรายละเอียดข้อเท็จจริง การแสดงความคิดเห็นจะใช้เหตุผลมากกว่าเล่นสำนวนโวหาร หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จึงมีจำนวนจำหน่ายไม่สูงนัก ผู้อ่านมักเป็นผู้บริหาร หรือผู้มีการศึกษาสูงพอสมควร เช่น ข้าราชการ ครูอาจารย์ นิสิตนักศึกษา นักธุรกิจ เป็นต้น

2. หนังสือพิมพ์ปริมาณ (popular newspaper) จุดเด่นของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้อยู่ที่การเสนอเนื้อหาในเชิงเร้าอารมณ์และข่าวเบา(soft news)เป็นหลัก เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรม ภัยพิบัติต่างๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศ เรื่องราวของตัวบุคคล ความขัดแย้งและความรุนแรงต่างๆซึ่งเป็นเรื่องที่คนทั่วไปให้ความสนใจ(human interest) ข่าวสารประเภทนี้จัดเป็นข่าวสารที่ทำให้ประโยชน์ในทันที เพราะสามารถตอบสนองทางอารมณ์ได้ทันทีที่อ่าน ลักษณะการเสนอเนื้อหาจะเต็มไปด้วยการเร้าอารมณ์ ดึงดูดความสนใจ เช่น พาดหัวข่าวตัวโต มีรูปภาพประกอบข่าวมากมาย มักใช้ภาษาตลาดในการเขียน

สำหรับการเกิดของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทในไทยนั้น หากย้อนกลับไปพลิกหนังสือพิมพ์หลายชื่อฉบับในอดีต จะพบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเกิดขึ้นในไทยมาช้านาน นับแต่สมัยรัชกาลที่ 3 หนังสือพิมพ์"จดหมายเทศสยาม" ของแซมมวล จอห์น สมิธ (ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2411-2429) นอกจากจะรายงานเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมสยามโดยทั่วไปอย่างละเอียดแล้วยังอาศัยที่ได้รับสิทธิคุ้มครองนอกอาณาเขต เสนอบทความแสดงความคิดเห็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ และตีพิมพ์จดหมายร้องทุกข์ของประชาชนทั่วไปที่ได้รับความเดือดร้อนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ความตื่นตัวต่อเรื่องราวทางการเมืองของคนไทยในขณะนั้น ยังคงจำกัดอยู่มาก เพราะเคยชินกับการปกครองที่ผู้ปกครองมีอำนาจเด็ดขาด ประกอบกับไม่มีธรรมเนียมการให้ข่าวจากรัฐบาล หนังสือพิมพ์ต้องคาดเดาหรือสืบข่าวเอง ความผิดพลาดในการเสนอข่าวจึงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง จนมีผลต่อความเชื่อถือของหนังสือพิมพ์

"ครูโณวาท"ซึ่งดำเนินการโดยพระบรมวงศานุวงศ์ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเป็นหนังสือพิมพ์ของคนไทยฉบับแรกที่น่าเสนอเนื้อหาการเมืองเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นหนังสือพิมพ์ของพระบรมวงศานุวงศ์จึงมิได้มุ่งตรวจสอบรัฐบาลดังหนังสือพิมพ์ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หากทำหน้าที่ให้ความรู้ด้านการเมืองใหม่ๆแก่ผู้อ่าน อาทิ

ตีพิมพ์คำแปลเรื่อง “การเมืองรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา” บทความเรื่อง “กษัตริย์เมืองยูไนเต็ดสเตตส์” เป็นต้น

ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีหนังสือพิมพ์ที่คนไทยเป็นเจ้าของเกิดขึ้นมากมายกว่า 100 ชื่อฉบับ เพราะคนไทยได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น อันเนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา ที่น่าสนใจคือ แม้ระบบการปกครองยังเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแตกต่างกับกษัตริย์พระองค์อื่นที่ทรงให้เสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์มากอย่างชนิดไม่เคยปรากฏมาก่อน หนังสือพิมพ์จึงกล้าวิพากษ์วิจารณ์การเมืองและหันมาสนใจข่าวสารการเมืองมากขึ้น ยิ่งเมื่อรัฐบาลออกหนังสือพิมพ์ได้ตอบ ก็ยังเกิดการต่อสู้ในหน้ากระดาษระหว่างหนังสือพิมพ์ที่เป็นปากเสียงของรัฐบาลกับหนังสือพิมพ์เอกชน จนกล่าวได้ว่าเป็นยุคที่หนังสือพิมพ์หันมาสนใจรายงานข่าวสารทางการเมืองและข้อราชการมากขึ้นกว่าอดีตอย่างมาก⁶

หนังสือพิมพ์คุณภาพที่ประชาชนในยุคนั้นให้ความนิยมและเชื่อถือมีหลายชื่อฉบับ อาทิ “กรุงเทพฯเดลิเมล์” เป็นหนังสือของบริษัทสยามปริ๊นส์ มีนายฮอฟแมนเป็นเจ้าของ ผู้จัดทำมีการศึกษาดี บทความการเมืองที่เสนอมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล เพราะมีหลายครั้งที่รัฐรับข้อเสนอของหนังสือพิมพ์ไปดำเนินการ และ“บางกอกการเมือง” ของเสม สุมานันท์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาททางการเมืองอย่างมาก บทบาทที่เด่นชัด คือ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน ชี้แจงให้รัฐบาลเห็นความทุกข์ยากของประชาชน และเรียกร้องให้รัฐเปลี่ยนแปลงการปกครอง รวมถึงเสนอให้ออกกฎหมายรัฐธรรมนูญ ส่วนหนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณที่ได้รับความนิยมจากประชาชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ “วายุโม” ซึ่งเน้นเสนอข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองและข่าวบุคคล แต่เป็นหนังสือพิมพ์ที่ใช้ภาษาค่อนข้างรุนแรง ถึงพริกถึงขิง สำนวนเร้าใจผู้อ่าน มักแสดงโวหารด้วยการพรรณนาและเหน็บแนม⁷

⁶ สมบูรณ์ วงษ์, เล่าเรื่องหนังสือพิมพ์เมื่อ 40 ปีก่อน “วิทยาสารปริทัศน์” 21(5 มิถุนายน 2513) หน้า 51 อ้างถึงใน พริกริมม์ เอี่ยมธรรม, บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2520, หน้า 17

⁷ จานง วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธุ์, รายงานผลการวิจัยเรื่อง ภาษากับมวลชน : วิวัฒนาการของภาษาเพื่อการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) 2529.

ต่อมาในรัชสมัยของรัชกาลที่ 7 มีเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญเกิดขึ้นหลายเหตุการณ์ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ การปลดข้าราชการ ประกอบกับกระแสเรียกร้องประชาธิปไตยที่รุนแรงยิ่งขึ้น จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ปัจจัยเหล่านี้ทำให้หนังสือพิมพ์ เสนอข่าวสารการเมืองมากกว่าครั้งใดๆ ไม่เว้นแม้แต่หนังสือพิมพ์ปริมาณที่เคยเน้นข่าวอาชญากรรมเป็นหลักอย่าง “ไทยหนุ่ม” หรือ “สมัยราษฎร์” ที่มีสถิติการขายสูง เพราะลงเรื่องพงศาวดารจีนและนิยายมากกว่าข่าว โดยเฉพาะในช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ๆ ซึ่งเป็นช่วงที่ประชาชนกำลังตระหนกตกใจ และต้องการข่าวสารข้อมูลเป็นอย่างมาก หนังสือพิมพ์ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นกระบอกเสียงให้ฝ่ายรัฐบาล เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีแก่ประชาชน ประชาชนเริ่มใช้หน้าหนังสือพิมพ์แสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวทางการเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ

หนังสือพิมพ์คุณภาพที่โดดเด่นในช่วงนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ “ประชาชาติ” ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษเต็มตัวและมีอิทธิพลทางการเมืองมากกว่าฉบับอื่น เนื่องจากเป็นหนังสือพิมพ์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครธิพงศประพันธ์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของคณะรัฐบาลและมีคณะบรรณาธิการที่มีการศึกษาคดี มีความสามารถสูง หนังสือพิมพ์ “ประมุขวัน” “ไทยใหม่” และ “หลักเมือง” หนังสือพิมพ์เหล่านี้ได้กลายเป็นเวทีสำคัญของประชาชนทั้งฝ่ายนิยมระบอบเก่าและฝ่ายนิยมระบอบใหม่ที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทั้งนักหนังสือพิมพ์และผู้อ่านเกิดความตื่นตัวต่อเรื่องราวทางการเมืองมากขึ้น

แต่ทั้งนี้ ยุคเฟื่องฟูของข่าวการเมืองก็ดำเนินไปได้ไม่นานนัก หลังจากจอมพลป. พิบูลสงคราม ขึ้นมาเรื่องอำนาจยาวไปจนถึงสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จอมพลถนอม กิตติขจรได้เข้มงวดกวดขันกับการแสดงความคิดเห็น และบทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์อย่างหนัก มีการสั่งปิดโรงพิมพ์หรือจับกุมคุมขังนักหนังสือพิมพ์ที่ไม่เห็นด้วยกับฝ่ายตนเป็นจำนวนมาก หรือมิเช่นนั้นก็ให้การสนับสนุนหนังสือพิมพ์บางฉบับ โดยเฉพาะในยุคของจอมพลสฤษดิ์ถึงกับตั้งหนังสือพิมพ์ของตนเองขึ้นมาโจมตีฝ่ายตรงข้ามและยกยอฝ่ายตนเอง

การเข้าแทรกแซงของผู้มีอำนาจทางการเมือง นอกจากมีผลต่อความยากลำบากในการดำเนินงานแล้วยังส่งผลต่อเนื้อหาด้วย หนังสือพิมพ์ฉบับที่เคยเน้นเสนอข่าวสารทางการเมืองต้องรักษาตัวรอดโดยหันไปเน้นเนื้อหาประโลมโลก ข่าวอาชญากรรม ข่าวสังคม นวนิยาย ฯลฯ แทน อย่างไรก็ตาม เมื่อเหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองคลี่คลายลง รัฐบาลเผด็จการหมดอำนาจลง วงการหนังสือพิมพ์ก็กลับเข้าสู่ยุคเฟื่องฟูอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและ

เศรษฐกิจทั้งจากภายในและภายนอกประเทศในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้อุตสาหกรรมกระดาษมวลดชนประสบกับความเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนทั้งทางปริมาณและคุณภาพ สำหรับสิ่งพิมพ์ ในช่วง พ.ศ. 2530-2536 มีหนังสือพิมพ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นนับไม่ถ้วน หนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างไทยรัฐมียอดจำหน่ายสูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับเดลินิวส์ ดาวสยาม ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพอย่างมติชนก็ประสบความสำเร็จอย่างไม่มีใครคาดคิด

อย่างไรก็ตามแม้คุณภาพทั่วไปของหนังสือพิมพ์จะดีขึ้นกว่าเดิมมาก ทว่ามาตรฐานวิธีการเสนอข่าวและความคิดเห็นยังคงต่ำอยู่มาก บ่อยทีเดียวที่หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทที่พึงพียงนักธุรกิจและนักการเมืองอย่างโจ่งแจ้ง⁸

ในปี พ.ศ. 2537 การต่อสู้แข่งขันในธุรกิจหนังสือพิมพ์เพิ่มความรุนแรงขึ้นอีกหลายเท่า เมื่อค่ายต่างๆ เร่งแตกหน้าออกสิ่งพิมพ์ต่างๆ ในเครือ เกิดการขยายตัวในทางกว้างเพื่อสร้างสินค้าตัวใหม่ในสื่อเดิม ตัวอย่างที่น่าสนใจ คือ การเปิดตัวของหนังสือพิมพ์ปริมาณน้องใหม่ในนาม “ข่าวสด” จากค่ายมติชน เพื่อหวังแบ่งตลาดหนังสือพิมพ์ปริมาณซึ่งกว้างกว่าหลายเท่าตัว หรือร่วมลงทุนข้ามสื่อให้ธุรกิจสื่อมวลชนครบวงจร รวมทั้งนำบริษัทเข้าตลาดหลักทรัพย์ เพื่อใช้เป็นยุทธวิธีดึงเงินลงทุนและช่วงชิงส่วนแบ่งการตลาด ในส่วนของหนังสือพิมพ์ปริมาณและคุณภาพก็เช่นเดียวกัน ยกเว้นหนังสือพิมพ์คุณภาพอย่างสยามรัฐที่ปรับตัวช้า จนถูกคู่แข่งแนวเดียวกันเบียดจนเหลือยอดขายประมาณ 10,000 ฉบับ และเปลี่ยนมือจากม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช มาเป็นชัชวาลย์ คงอุดม และเปลี่ยนแนวจากหนังสือพิมพ์คุณภาพมาเป็นหนังสือพิมพ์ปริมาณจนกระทั่งปัจจุบัน⁹

อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวกลับเป็นเพียงภาพลวงตา เพราะตามข้อเท็จจริง ผลต่างของกำไรกำลังลดลงอย่างน่าสังเกต รายได้ของทุกฉบับเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง (ผลการสำรวจประจำปี 2536-2537 ตั้งแต่ครึ่งปีหลังของ 2536 ถึงมีนาคม 2537) เนื่องจากโครงสร้างราคาขายที่ต่ำมาก การโฆษณาแจ้งความที่เป็นรายได้หลักเพิ่มขึ้นช้าลง เพราะมีสื่ออื่นๆ เกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งราคากระดาษ

⁸ บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, “ทิศทางหนังสือพิมพ์ในทศวรรษ 1990” วันนักข่าว 5 มีนาคม 2534 (กรุงเทพฯ : สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย), 2534, หน้า 50-52

⁹ ศูนย์ข้อมูลสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, “ประมวลข่าวและเหตุการณ์สื่อมวลชนในรอบปี”, วันนักข่าว 5 มีนาคม 2538 (กรุงเทพฯ : สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย), 2538, หน้า 40-41

นำเข้าขึ้นราคาอีก 200 % เมื่อบวกกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2539-2541 หนังสือพิมพ์ทุกฉบับจึงตกที่นั่งลำบากต้องปรับองค์กรครั้งใหญ่ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์คุณภาพที่มียอดขายน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างเทียบกันไม่ได้อยู่แล้ว ถึงกระนั้นบางฉบับก็ต้องปิดตัวลง เช่น สยามโพสต์ และล่าสุด ต้นปี พ.ศ. 2543 หนังสือพิมพ์บ้านเมืองก็เปลี่ยนองค์กรครั้งใหญ่ โดยเปลี่ยนชื่อเป็น "วิเคราะห์บ้านเมือง" และเปลี่ยนจากหนังสือพิมพ์คุณภาพเป็นหนังสือพิมพ์ปริมาณ ข้อสรุปที่ว่าผลจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อหนังสือพิมพ์อย่างเด่นชัดอีกประการหนึ่ง คือ ทำให้หนังสือพิมพ์คุณภาพกลายเป็นหนังสือพิมพ์ปริมาณจึงไม่เกินความจริงนัก

4. แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาการเมือง

แนวคิดทั้งหมดนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมของเนื้อหาการเมืองที่ปรากฏในสื่อมวลชนว่ามีลักษณะโดยทั่วไปอย่างไร

4.1. การสร้างความเป็นจริงทางการเมือง (The construction of political realities)

แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจะยังไม่ใช่เหตุการณ์ที่จะมีผลทางการเมืองจนกว่าจะถูกถ่ายทอดหรือสื่อสารเสียก่อน ฉะนั้นความเป็นจริงทางการเมืองก็คือ สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการสื่อสารซึ่งจะต้องผ่านการคัดเลือก การกลั่นกรองของบุคลากรในสถาบันสื่อ ก่อน "ความเป็นจริงทางการเมือง" จึงไม่ใช่เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นทั้งหมด แต่เป็นเหตุการณ์ที่ถูกตัดทอนและเลือกบางแง่มุมมารายงาน

Denton และ Woodward (1990) กล่าวว่า สื่อมวลชนมักรายงานเหตุการณ์ทางการเมืองหรือสร้างความเป็นจริงทางการเมืองในลักษณะดังต่อไปนี้¹⁰

1. แหล่งข่าวที่เป็นข้าราชการได้รับประโยชน์จากการรายงานของสื่อมวลชนมากกว่าแหล่งข่าวประเภทอื่น เพราะผู้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่มีตำแหน่งหน้าที่จะสร้างความเชื่อถือแก่สื่อมวลชนได้มากกว่า ข้าราชการที่ได้รับประโยชน์จากการรายงานข่าวของสื่อมวลชนมากที่สุด คือ หัวหน้าฝ่ายบริหารสิ่งที่หัวหน้าฝ่ายบริหารพูดในที่ประชุมหรือการแถลงข่าว สื่อมวลชนจะถือว่าเป็นข้อ

¹⁰ R. Denton, Jr., and G. Woodward, *Political communication in America* (New York :Praeger),1990,p 147.

เท็จจริงที่ต้องรายงาน นอกจากนี้สื่อมวลชนมักขอความคิดเห็นหรือคำวิจารณ์ในเรื่องต่างๆจากหัวหน้าฝ่ายบริหารอยู่เสมอ สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับการรายงานความเป็นจริงทางการเมืองในลักษณะนี้ก็คือ สื่อช่วยปกป้องไม่ให้ฝ่ายบริหารสูญเสียผลประโยชน์ ไม่ว่าสื่อจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม เพราะหัวหน้าฝ่ายบริหารสามารถเข้าถึงสื่อได้โดยสะดวก สม่ำเสมอ ทำให้สามารถเสนอข่าวสารเกี่ยวกับตนในเชิงบวกได้อย่างต่อเนื่อง

2. สื่อมวลชนรายงานเหตุการณ์ทางการเมือง โดยเน้นการวิเคราะห์เหตุจูงใจที่ทำให้บุคคลทางการเมืองพุดหรือให้สัมภาษณ์มากกว่าจะรายงานสิ่งที่บุคคลพุดโดยตรง และให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อม รายละเอียดปลีกย่อยมากกว่านโยบาย เช่น มักจะรายงานว่านักการเมืองไปหาเสียงที่ไหน เหตุใดจึงไปหาเสียงที่นั่น บรรยากาศการหาเสียงเป็นอย่างไร ผู้มาฟังการหาเสียงมีจำนวนเท่าไร และมีปฏิกิริยาต่อการหาเสียงของนักการเมืองอย่างไร ขณะที่กล่าวถึงอุดมการณ์หรือนโยบายของนักการเมืองน้อยมากหรือแทบไม่กล่าวถึงเลย

3. สื่อมวลชนมักจะรายงานเหตุการณ์ หรือการกระทำทางการเมืองในลักษณะของเรื่องประโลมโลก เช่น การรายงานโดยให้ภาพของความดี ความเลว วีรบุรุษ ความมีเล่ห์เหลี่ยม หรือการรายงานเหตุการณ์โดยมุ่งสร้างความตื่นเต้นเกินจริง

4. การหยั่งเสียง (Polls) สื่อมวลชนให้ความสำคัญกับผลการหยั่งเสียงมาก จนกระทั่งละเลยสาระของการรณรงค์ หรือให้ความสำคัญกับสาระของการรณรงค์น้อยเกินไป นอกจากนี้การหยั่งเสียงส่วนใหญ่กระทำโดยสื่อมวลชน สื่อมวลชนจึงแสดงทัศนคติส่วนตัวเกี่ยวกับผลของการหยั่งเสียงในอีกทางหนึ่งด้วย

4.2. การทำให้การเมืองกลายเป็นเรื่องส่วนตัว (The personalization of politics)

การทำเรื่องการเมืองให้กลายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือผูกพันเป็นส่วนตัว หมายถึง การเชื่อมโยงเรื่องเกี่ยวกับนโยบายเข้ากับสถานการณ์ และคุณลักษณะของปัจเจกบุคคล กระบวนการนี้มีได้หมายความว่าเพียงแค่อัฒนชนเน้นการรายงาน“บุคลิกภาพ”มากกว่า“นโยบาย” หรือประเด็นปัญหาเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงว่าข่าวสารทางการเมืองจะเป็นที่เข้าใจสำหรับประชาชนจำนวนมาก หากข่าวสารนั้นๆมุ่งไปที่ตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลที่สื่อกำหนดให้เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง เช่น เน้นไปที่ตัวผู้เสียหายจากการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการของรัฐบาล หรือเน้นตัวบุคคลที่จะต้องรับ

ผิดชอบต่อการสร้างความไม่สงบขึ้นมาในสังคม นอกจากนี้ยังหมายความว่า การรายงานนโยบายสาธารณะในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของผู้สนับสนุน ผู้คัดค้าน หรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ทำให้ผู้อ่านสนใจคุณลักษณะของผู้ที่ทำงานด้านสาธารณะแทนด้วยนโยบาย หรือการรายงานนโยบายหรือประเด็นปัญหาตามความคิดเห็นของบุคคล

การรายงานในลักษณะที่นักการเมืองได้รับความเชื่อถือหรือมีความชอบธรรม เพราะบุคลิกภาพของตนมากกว่าการกระทำหรือนโยบาย มีผลเสียต่อระบบการเมืองโดยคาดไม่ถึง เนื่องจากทำให้พรรคการเมืองและนโยบายพรรคลดความสำคัญลงไป ขณะที่ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพของบุคคลทางการเมืองมีความสำคัญยิ่งขึ้น ในสหรัฐอเมริกาผลของการรายงานเหตุการณ์การเมืองในลักษณะนี้ ทำให้รูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงจากเดิม คือ เป็นการเมืองที่เกี่ยวข้องกับองค์การมาเป็นการเมืองที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ดังที่อดีตนายกรัฐมนตรีจอห์นสันกล่าวถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนในเรื่องนี้อย่างขมขื่นว่า

“ พวกคุณ นักสื่อมวลชน การเมืองทั้งหมดได้เปลี่ยนโฉมหน้าไปก็เพราะพวกคุณ พวกคุณทำลายกลไกของพรรคการเมือง ความผูกพันระหว่างเราในรัฐสภา และองค์กรทางการเมืองในระดับเมือง คุณได้ให้คนชนิดใหม่แก่เรา.... Teddy (Kennedy), (John) Tunney คนเหล่านี้ คือ สิ่งที่คุณสร้างเป็นหุ่นกระบอกของคุณ ไม่มีเครื่องจักรใดๆ สามารถสร้างคนอย่าง Teddy Kennedy ได้ ยกเว้นพวกคุณ คนเหล่านี้ทั้งหมดเป็นของคุณ เป็นผลผลิตของคุณ”¹¹

Daniel Lazare นักวิพากษ์สื่อมีความเห็นว่า สื่อหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องแข่งกับสื่อโทรทัศน์เพื่อแย่งชิงตลาดข่าว ซึ่งเป็นผลมาจากความหลากหลายของช่องทาง(channel) ต่างฝ่ายจึงต่างสร้างสีสันให้กับเนื้อหาของตนเองเพื่อดึงดูดสายตาหรือสร้างความสนใจจากผู้อ่านหรือผู้ชมให้มากที่สุด เนื้อหาการเมืองในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากขึ้นทุกขณะ¹²

¹¹ D. Halberstam, *The power that be* (New York : Knopf, 1979), p.6 อ้างถึงในเสถียร เขยประทับ, การสื่อสารกับการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2540. หน้า290.

¹² Daniel Lazare, “The upside to a downturn,” *Columbia Journalism Review*, (May/June : 1991) p. 56.

4.3. อคติในเนื้อหาการเมือง

นักวิชาการจำนวนไม่น้อยศึกษาเนื้อหาการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหา "อคติ" หรือ "ความลำเอียง" ในเนื้อหาสาร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหนังสือพิมพ์ถูกกล่าวหาอยู่เสมอว่ามีอคติ เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือแม้แต่เสนอเนื้อหาของแต่ละฝ่ายในปริมาณที่ไม่เท่าเทียมกัน สาเหตุหนึ่งก็เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ นักข่าวและผู้อ่านต่างก็มีอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นของตนเอง โดยทั่วไปการสำรวจความคิดเห็น ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ที่สื่อมวลชนมีอคติมีความสัมพันธ์กับอคติทางการเมืองของบุคคลผู้นั้นด้วย เช่น ผู้อ่านที่อยู่ฝ่ายซ้ายมักกล่าวว่าหนังสือพิมพ์รายงานเนื้อหาการเมืองเข้าข้างฝ่ายอนุรักษ์นิยมมากเกินไป ขณะที่นักข่าวส่วนใหญ่เชื่อว่าตนรายงานเนื้อหาการเมืองอย่างยุติธรรมดีแล้ว ด้วยการพยายามหลีกเลี่ยงการสัมภาษณ์บุคคลที่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างเห็นได้ชัดเจน¹³

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการสื่อสารมวลชนจำนวนไม่น้อยเชื่อว่า "อคติ" ในเนื้อหาการเมืองยังคงดำรงอยู่ และเกิดขึ้นเนื่องจากอคติเชิงโครงสร้างมากกว่าเป็นความลำเอียงของตัวนักข่าวเอง ดังเช่น W. Lance Bennett, Lynne A. Gressett และ William Haltom กล่าวไว้ใน "Repairing The News A Case Study of the News Paradigm" ว่า แม้สหรัฐอเมริกาจะเป็นสังคมประชาธิปไตย แต่ก็มี ความพยายามที่จะใช้อำนาจควบคุมหรือแทรกแซงสื่ออย่างลับๆมาโดยตลอด โดยผ่านคุณลักษณะข่าวที่ถือกันว่าดี คือ "ความเป็นกลาง" ซึ่งมีหลักอยู่ว่า นักข่าวจะใช้ความคิดเห็นของตนปะปนลงในข่าวไม่ได้ ต้องอ้างอิงแหล่งข่าวที่โดยมาก (ไม่เฉพาะแต่ข่าวการเมือง) เป็นรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ เพราะการเมืองกับสังคมผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก ทำให้รัฐสามารถตกแต่งสารหรือคัดเลือกแหล่งข่าวได้เต็มที่

นอกจากนี้ เมื่อนักข่าวเสนอเนื้อหาการเมืองในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หรือรัฐบาล นักข่าวอาจต้องเผชิญกับอุปสรรคในการเข้าถึงตัวแหล่งข่าวในครั้งต่อมา หรืออาจจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวรัฐบาลกับนักข่าวคนอื่นๆด้วย ซึ่งในทางปฏิบัตินักข่าวส่วนใหญ่ต้องการรักษาความสัมพันธ์กับแหล่งข่าว เพราะต้องพึ่งพาแหล่งข่าวอยู่มาก นักข่าวจึงพยายามรายงานข่าวในลักษณะเป็น "ตัวกลาง" คือ ทำหน้าที่ถ่ายทอดคำพูดของแหล่งข่าวแต่เพียงอย่างเดียว ดัง

¹³ W. Lance Bennett, News the politic of illusion. Third Edition, (U.S.A. : Longman Publishers),1996, p.38 .

นั่นแม้เทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันจะทำให้สามารถสื่อสารได้อย่างกว้างขวาง แต่เนื้อหาสารกลับมีความคล้ายคลึงกันทางสัญลักษณ์ มือคติ และถูกบิดเบือนโดยแหล่งข่าว

ข่าวในปัจจุบันจึงมักมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้ 1. เนื้อหาข่าวมักถูกครอบงำด้วยแก่นเรื่อง (theme) และโครงเรื่อง (plot) เด่นๆไม่กี่เรื่อง 2. กิจการงานของเจ้าหน้าที่รัฐบาลและองค์กรธุรกิจ อุตสาหกรรมมักได้ส่วนแบ่งพื้นที่ในหนังสือพิมพ์มากกว่าปัญหาทางการเมืองหรือสังคมที่รุนแรง 3. คนยากจนจะได้ส่วนแบ่งของพื้นที่ข่าว ก็ต่อเมื่อมีรูปแบบพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากกฎหมายหรือมีพฤติกรรมในด้านลบ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ คนเหล่านี้จะได้ลงหนังสือพิมพ์ ก็ต่อเมื่อทำผิดกฎหมายหรือมีพฤติกรรมด้านลบเท่านั้น 4. เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ให้ (generate) หรือยืนยัน (confirm) ข้อมูลข่าวสารเกือบจะทั้งหมดในข่าว ก็เท่ากับเกิดปัญหาเรื่อง “ความเป็นกลาง” ขึ้น¹⁴

W. Lance Bennett สรุปสาเหตุที่ทำให้เนื้อหาการเมืองมือคติว่า อกคตินเนื้อหาการเมืองเกิดจากกระบวนการ 4 ประการ ด้วยกัน คือ

1. การทำให้ข่าวกลายเป็นเรื่องส่วนตัว (personalized news) เป็นอคติของตัวนักข่าวที่ให้ ความสำคัญกับตัวบุคคลและเรื่องราวที่ทำให้คนสนใจ (human interest) ในเหตุการณ์หนึ่งๆมากกว่า ให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมที่แวดล้อมเหตุการณ์ทางการเมืองนั้นๆ สื่อจะเน้นผลของเหตุการณ์ ต่อตัวบุคคลและเน้นความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้บริโภคนกับข่าว ทำให้ผู้บริโภคขาดความใส่ใจ ปัญหาของสังคม เพราะเนื้อหาข่าวกระตุ้นให้สนใจแต่ตนเอง กลุ่มหรือประเทศของตนเท่านั้น Bennett โจมตีว่าการรายงานข่าวในลักษณะนี้ เป็นการบิดเบือนพลังและผลทางการเมืองให้มาขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของตัวบุคคลซึ่งสื่อระบายสีสันลงไป ผลที่ตามมา คือ ประชาชนมักปล่อยให้ความคิด การกระทำ ความชอบในตัวนักการเมืองเข้าครอบงำการตัดสินใจทางการเมืองแทนที่จะเป็นนโยบาย

¹⁴ W. Lance Bennett, Lynne A. Gressett and William Haltom, Repairing the news a case study of the news paradigm, *Mass Communication Review Yearbook* 6 (1985) pp.319-322.

นอกจากนี้ Paletz และ Entman ยังตั้งข้อสังเกตว่า การรายงานข่าวโดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการรายงานข่าวโดยใช้โครงสร้างแบบละคร เนื่องจากใช้ตัวบุคคลเป็นปัจจัยกำหนดโครงเรื่องและแก่นของเรื่อง เพราะสามารถในการเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่าน ผู้ชมได้มากกว่า

2. การทำให้ข่าวกลายเป็นละคร (dramatized news) หมายถึง การรายงานข่าวที่ทำให้นักการเมืองและตัวบุคคลเป็นศูนย์กลางของเรื่อง มีการเน้นจุดวิกฤตของเรื่อง ข่าวสารที่หนักยากต่อการทำความเข้าใจจะถูกตัดทอน เพราะเกรงคนอ่านจะเบื่อ สื่อจะเสนอแต่เรื่องราวเบาๆ เช่น เรื่องบุคลิกภาพหรือเรื่องราวส่วนตัวของนักการเมือง ทำให้นักการเมืองบางคนกลายเป็นดาราทางการเมืองไป ปัญหาสังคมที่เรื้อรังหรือปัญหาการเมืองที่ต้องอาศัยความรู้ทางการเมืองจะไม่ถูกรายงาน เพราะนักข่าวต้องการรายงานเหตุการณ์ที่มีพัฒนาการหรือคลี่คลายไปอย่างรวดเร็วเหมือนละครที่เบาสบาย สิ่งก็ตามมา คือ ผู้รับสารคิดว่าสิ่งที่ตนเองเปิดรับเป็น “ข่าว” แต่แท้จริงเป็นสิ่งที่ผสมผสานกันระหว่างจินตนาการ (imagination) นวนิยาย (fiction) และมายาชาติ (myth)

3. การทำให้ข่าวแยกเป็นส่วนๆ (fragmented news) เป็นผลที่เกิดตามมาหลังจากอคติในการทำให้ข่าวกลายเป็นเรื่องส่วนตัวและทำให้ข่าวกลายเป็นละคร เพราะข่าวสารที่จำเป็นในการทำความเข้าใจ หรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ทางการเมืองถูกตัดทอนออกไป จนเหลือแต่ข่าวสารที่ไม่ค่อยให้สาระ ผู้รับสารจึงไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ได้ เนื่องจากเนื้อหาที่ส่งมามีลักษณะกระจัดกระจาย ไม่ครบถ้วน และไม่เป็นกลาง

4. การทำให้ปัญหากลายเป็นเรื่องปกติธรรมดา (normalized news) เป็นอคติที่เกิดจากความพยายามสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเมือง โดยสื่อให้ความมั่นใจแก่ผู้รับสารว่า “ปัญหา” ไม่ใช่ “ปัญหา” เนื่องจาก “ตัวปัญหา” จริงๆ ไม่น่าดึงดูดใจเท่ากับเหตุการณ์อื่น เช่น ปัญหาสังคมไม่ถูกมองว่าเป็น “ปัญหา” เท่ากับการทะเลาะกันของนักการเมืองที่มีการกระทำดึงดูดใจ หรือการรายงานข่าวว่ามีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น แต่ก็บอกด้วยว่าข้าราชการให้ความหวังแก่เราว่าความผิดปกติดังกล่าวจะกลับคืนสู่สภาพปกติในเร็ววัน

การรายงานเนื้อหาการเมืองในลักษณะนี้ ทำให้ประชาชนสรุปว่าระบบการเมืองการบริหารยังมีประสิทธิภาพ ทั้งๆที่เป็นความจริง ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข แต่ได้กลายเป็นเรื่องปกติ จนหันไปจากความใส่ใจหรือความสนใจของประชาชนในที่สุด ทั้งนี้ Bennett เห็นว่าการทำปัญหาให้กลายเป็นเรื่องธรรมดา เปรียบเหมือนกับการทำให้ข่าวร้ายกลายเป็นข่าวดี แต่ไม่ใช่ข่าวดีที่เป็นจริง เพราะปัญหายังคงดำรงอยู่ต่อไป¹⁵

4.4. เนื้อหาการเมืองทิศทางลบ

เนื้อหาการเมืองทิศทางลบ (bad news or negative news) หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่กล่าวถึงสถาบันการเมืองหรือบุคคลทางการเมืองในลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความชั่วร้าย ความขัดแย้ง ความพยายามช่วงชิง รักษาผลประโยชน์ส่วนบุคคล หรือสิ่งใดก็ตามที่สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงหรือผลที่เกิดขึ้นในทางเลวร้าย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา นักวิชาการตะวันตกด้านรัฐศาสตร์และสื่อสารมวลชนเริ่มให้ความสนใจกับปริมาณเนื้อหาการเมืองทิศทางลบที่เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆจนกลายเป็นเนื้อหาส่วนใหญ่ของสื่อมวลชน โดยเฉพาะในสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์

ในปี ค.ศ. 1960 เนื้อหาการเมืองแข่งขันเลือกตั้งชิงตำแหน่งประธานาธิบดีระหว่าง Kennedy และ Nixon ประกอบด้วยเนื้อหาทิศทางบวก 75 % เนื้อหาทิศทางลบเพียง 25 % แต่เมื่อปี ค.ศ. 1992 เนื้อหาการเมืองช่วงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีระหว่าง Clinton Bush และ Perot ประกอบด้วยเนื้อหาทิศทางลบมากกว่า 60 % ความแตกต่างของเนื้อหาไม่ได้เป็นผลมาจากความแตกต่างระหว่าง Kennedy Nixon กับ Clinton Bush และ Perot ประการเดียว แต่ได้แสดงถึงโทนของเนื้อหาที่ไม่ปราณีผู้สมัครคนใดแม้แต่ผู้สมัครที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้ชนะอีกด้วย นักวิชาการเห็นว่าเนื้อหาลักษณะนี้ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้เลือกตั้ง เนื่องจากผลสำรวจความคิดเห็นแสดงให้เห็นว่าผู้เลือกตั้งส่วนมากไม่พึงพอใจกับผู้สมัครและเห็นว่าควรมีตัวเลือกอื่นที่ไม่ใช่ผู้สมัครทั้ง 3 คนอีก เช่นเดียวกับการเลือกตั้งในปี 1988 ระหว่าง George Bush กับ Michael Dukakis ผลการสำรวจความคิดเห็นในวันเลือกตั้งพบว่า 3 ใน 5 ของผู้เลือกตั้งกล่าวว่าอยากให้บุคคลอื่นสมัครชิงประธานาธิบดีมากกว่าผู้สมัคร 2 คนนี้¹⁶

¹⁵ W. Lance Bennett, *News the politic of illusion*. p. 37-61.

¹⁶ Thomas E. Patterson, *Out of order* (New York : Vintage, 1994), p.20-22.

การเสนอเนื้อหาทิศทางลบมากกว่าทางบวกไม่ได้จำกัดเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของประธานาธิบดีและสภาองเกรสด้วย และเมื่อสำรวจความคิดเห็นของสาธารณชนต่อการทำงานของประธานาธิบดีและองเกรส ผลเป็นเช่นเดียวกัน คือ ประชาชนไม่พึงพอใจในการทำงานของประธานาธิบดีและสภาองเกรส ทั้งนี้สารที่ชี้ให้เห็นถึงความไม่น่าไว้วางใจ นิสัยที่รักผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ของประเทศของนักการเมืองจะส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนมากกว่าสารที่โน้มน้าวให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติที่ฝังลึก อาทิ บทบรรณาธิการเรื่องนโยบายการทำแท้งเสรี เพราะประชาชนเองมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามอยู่แล้ว แม้ว่าสารประเภทนี้ประกอบด้วยความคิดเห็นมากกว่าข้อเท็จจริงก็ตามที่

Thomas E. Patterson เห็นว่าสาเหตุที่สื่อมวลชนรายงานเนื้อหาการเมืองลบมากกว่าเนื้อหาทิศทางบวก น่าจะเป็นผลมาจากการหันมารายงานข่าวเชิงตีความแทนการบรรยายข่าว(descriptive style)แบบอดีต ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวสามารถควบคุมเนื้อหาและทิศทางของเนื้อหาได้มากขึ้น ผลที่ตามมา คือ รูปแบบของเนื้อหาที่มีจุดสนใจอยู่ที่เรื่องลบในทางการเมือง เนื่องจากง่ายต่อการกระตุ้นอารมณ์ ความสนใจผู้อ่าน ซึ่งท้ายสุดแล้วอาจทำให้ประชาชนไม่พอใจ เบื่อหน่ายผู้นำและสถาบันทางการเมือง ทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาล¹⁷

อย่างไรก็ตาม นักหนังสือพิมพ์บางส่วนเห็นว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางลบที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆเป็นผลมาจากบทบาทในฐานะ”หมาเฝ้าบ้าน” หรือผู้ตรวจสอบนักการเมือง ตรวจสอบการบริหารประเทศ นักข่าวจึงมักจะมีภาวะระแวง สงสัยในตัวนักการเมืองอยู่แล้ว ดังที่ Paul Taylor แห่งหนังสือพิมพ์วอชิงตัน โพสต์กล่าวว่า “ความหวาดระแวงเป็นนิสัยที่ฝังอยู่ในใจเรา...เราเป็นนักปฏิรูปหัวก้าวหน้าที่พร้อมจะตั้งข้อสงสัยกับทุกสถาบันหลักในสังคม ยกเว้นตัวเราเอง...”¹⁸

นับแต่คดีวอเตอร์เกต(ประมาณค.ศ. 1970) สื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา มักรายงานข่าวการเมืองในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันการเมืองตลอดจนนักการเมืองอย่างรุนแรง ผู้สื่อข่าวเริ่มต้นขุดคุ้ยความไม่ชอบมาพากลต่างๆโดยใช้นักการเมืองที่อยู่คนละฝ่ายเป็นแหล่งข่าวสำคัญ หรือเมื่อนักการเมืองคนหนึ่งแถลงผลงานของตน ผู้สื่อข่าวจะตรงไปสัมภาษณ์นักการเมืองที่เป็นคู่อริกับนักการเมือง

¹⁷ Thomas E. patterson, “Bad news, bad governance,” in *The annals of the American academy of political and social science*, 546(July : 1996) :97-108.

¹⁸ Paul Taylor, *How they run* (New York : Knopf,1990), p.23.

คนแรกถึงผลงานของนักการเมืองคนนั้น และเน้นตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักการเมือง เกิดเป็นวัฒนธรรมการทำข่าวที่เรียกว่า “adversary culture” หรือ “attack journalism”

นอกจากนี้ผู้สื่อข่าวมักจะสันนิษฐานว่านักการเมืองสนใจประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของสาธารณชน ส่วนใหญ่ของเนื้อหาการเมืองที่สททลงจึงเป็นประเด็นเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองเมื่อมีการเปลี่ยน โยภย้ายตำแหน่ง มีการผลักดันนโยบาย หรือท่าทีของนักการเมือง เมื่อพรรคหรือกลุ่มที่สังกัดอยู่ต้องเผชิญหน้ากับปัญหา ดังนั้นสำหรับเนื้อหาการเมืองแล้ว ความขัดแย้งจึงเป็นองค์ประกอบที่เด่นและสำคัญเหนือองค์ประกอบอื่น¹⁹

5.แนวคิดเกี่ยวกับข่าวการเมืองเชิงตีความและข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง

ในส่วนของวิธีการรายงานข่าวการเมือง นับแต่ ค.ศ. 1930 เป็นต้นมา นักวิชาการสื่อสารมวลชนในสหรัฐอเมริกาเริ่มวิพากษ์วิจารณ์ว่า การรายงานข่าวแบบเดิม (straightnews reporting) ซึ่งกลายมาเป็นสูตรตายตัวที่นักข่าวในขณะนั้น ใช้เป็นแม่แบบในการรายงานข่าวทุกประเภทไม่มีความเหมาะสมกับการรายงานข่าวทุกชนิด โดยเฉพาะข่าวที่สำคัญและมีความซับซ้อนยากแก่การเข้าใจอย่างข่าวเศรษฐกิจข่าวการเมือง โดยให้เหตุผลว่าการเขียนข่าวโดยใช้สูตร 5 W's 1H ทำให้สื่อมวลชนมีสภาพไม่ต่างกับ“กระจกเงา”ที่สะท้อนแต่เปลือกนอกของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงผิวเผินเท่านั้น ขณะเดียวกันนักวิชาการเหล่านี้ได้ร่วมกับนักหนังสือพิมพ์วางแบบแผนการรายงานข่าวแบบใหม่ขึ้นมา เรียกว่า“interpretative reporting” หรือการรายงานข่าวเชิงตีความ ซึ่งเป้าหมายของการรายงานข่าวประเภทนี้อยู่ที่การอธิบาย หรือชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าการรายงานสภาพเหตุการณ์ที่อุบัติขึ้นเท่านั้น

Max Frankel บรรณาธิการหน้าบทบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เดอะ นิวยอร์ก ไทมส์ กล่าวว่า การรายงานข่าวเชิงตีความเป็นการรายงานข่าวที่นักข่าวจำเป็นต้องสวมบทนักวิเคราะห์ข่าวควบคู่กับเป็นนักหาข้อมูล การรายงานข่าวลักษณะนี้จะให้ข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1. อะไรคือสิ่งที่เกิดขึ้น

¹⁹ Patterson., *Out of order*, p. 23.

2. ตัวเหตุการณ์และมิติของเหตุการณ์ 3. แนวโน้ม 4. หลักฐานข้อเท็จจริง 5. วิธีแก้ไข คั้งนี้คุณค่าของการรายงานข่าวลักษณะนี้จึงไม่ได้อยู่ที่การให้เพียงข้อเท็จจริง แต่ให้ความเข้าใจแก่ผู้อ่านด้วย²⁰

ปีค.ศ.1960-1969 สื่อมวลชนในสหรัฐหันมารายงานข่าวการเมืองแบบตีความมากขึ้น Patterson อธิบายปรากฏการณ์นี้ว่า เกิดจากการเติบโตของธุรกิจสื่อมวลชน และมีการแข่งขันกันสูงมากทั้งระหว่างสื่อประเภทเดียวกันกับสื่อข้ามประเภท ข่าวของหนังสือพิมพ์ไม่สามารถสู้กับข่าวโทรทัศน์ได้ ในเรื่องความเร็ว ความสดของข่าวหนังสือพิมพ์จึงจำเป็นต้องรายงานข่าวในลักษณะที่อธิบายหรือตกแต่งเนื้อหาข่าวซึ่งสื่อโทรทัศน์ออกอากาศไปแล้วแต่เป็นข่าวใหม่ของตนเองให้มีรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นซึ่งเป็นลักษณะของการรายงานข่าวเชิงตีความนั่นเอง²¹

แม้การรายงานข่าวเชิงตีความจะได้รับเสียงชื่นชมจากนักวิชาการด้านสื่อว่า ทำให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น แต่ก็ได้รับการวิพากษ์ไม่ใช่น้อยในประเด็น”ความเป็นกลาง” ซึ่งเป็นแนวทางการรายงานข่าวแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า”neutrally-objective journalism”

Kristi Anders และ Stuart J. Thorson ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ทุกวันนี้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ได้อาจการตีความของผู้สื่อข่าวถูกผู้สื่อข่าวนำมาผสมผสานกันและรายงานออกสู่สาธารณชนในรูปแบบของข่าวเชิงตีความ ทำให้การตีความของนักข่าวกลายเป็นสิ่งกำหนดแก่นเรื่องของข่าว ส่วนข้อเท็จจริงมีค่าเท่ากับภาพประกอบหรือสิ่งที่ใช้ตกแต่งแก่นเรื่องเท่านั้น ผลที่ตามมา คือ นักข่าวสามารถนำตัวเองเข้าไปควบคุมเนื้อหาข่าวได้มากขึ้น เช่น ผู้สื่อข่าวมักถามนักการเมืองถึงกิจกรรม การกระทำของนักการเมืองด้วยคำถามที่คาดไว้ล่วงหน้าแล้วว่าจะสร้างความสนใจแก่ตัวนักการเมืองผู้นั้น มากกว่าจะเปิดโอกาสให้นักการเมืองเป็นฝ่ายพูดขึ้นมาเอง²²

²⁰ Gary Atkins and William Rivers, "Reporting with understanding", First Edition, (Iowa : The Iowa State University Press, 1987), p. 67-71.

²¹ Thomas E. Patterson, *Out of order*, p.82.

²² Kristi Andersen and Stuart J. Thorson, "Public discourse or strategic game? Changes in our conception of elections," in *Studies in American Political Development*, (3:273:1989)

อย่างไรก็ดี Gary Atkins และ William Rivers สองนักวิชาการที่สนับสนุนการรายงานข่าวเชิงตีความโต้แย้งว่า ถึงแม้จะมีการแสดงความคิดเห็นของนักข่าวในเนื้อหาข่าว แต่ก็ถือว่าข่าวนั้นยังมีความเป็นวัตถุวิสัยอยู่ เพราะเป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนหลักฐานข้อเท็จจริง จึงถือว่าเป็นการวิเคราะห์ข่าวสารในเชิงลึกมากกว่า นอกจากนี้ในการรายงานข่าวการเมือง ส่วนมากประเด็นข่าวมักมีเงื่อนงำไม่ชัดเจนหรือยากแก่การเข้าใจ จึงจำเป็นที่นักข่าวต้องตัดสินใจวิเคราะห์และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเข้ามา

Johnstone และคณะ สำนวนนักหนังสือพิมพ์ทั่วสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1967 และพบว่านักหนังสือพิมพ์เหล่านี้มีความเห็นสำคัญ 2 ประการ ความเห็นหนึ่ง คือ นักหนังสือพิมพ์ควรวางตัวเป็นกลางในการสื่อข่าวรายงานข่าว อีกความเห็นหนึ่งว่า นักหนังสือพิมพ์ควรเข้ามีส่วนร่วมในการรายงานข่าว²³

Morris Janowitz กล่าวถึงข่าวที่เป็นกลางว่า เป็นแนวคิดที่ด้วยบทบาททางด้านวิชาชีพ หรือการรับรู้ในตัวตนของนักหนังสือพิมพ์ แนวคิดข่าวเชิงเป็นกลางนี้จะตรงข้ามกับการรายงานข่าวที่นักข่าวเข้าไปมีส่วนร่วมเพราะนักข่าวในเชิงเป็นกลางจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการส่งผ่านสารไปยังผู้รับสารเท่านั้น คือ มีบทบาทในการเป็น “gatekeeper” มากกว่า “advocator”²⁴

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ นักวิชาการจำนวนไม่น้อยเชื่อว่า การรายงานข่าวแบบเป็นกลางนั้น ไม่มีจริง อาทิ Paul Willis ซึ่งเห็นว่าเมื่อประเด็นหรือหัวข้อ(issue)ใด ถูกเลือกไปเป็นข่าวให้สาธารณะชนได้รับทราบ อคติก็เกิดขึ้นแล้ว เพราะการตัดสินใจของนักข่าวย่อมได้รับอิทธิพลมาจากกฎเกณฑ์บางอย่าง ค่านิยมทางสังคมบางประการ เช่นเดียวกับ Roger Fowler ที่กล่าวว่า ข่าวการเมืองไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่เป็นจริง แต่เป็นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นมาด้วยอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งบนพื้นฐานความสัมพันธ์กับธุรกิจอื่นและที่สำคัญที่สุด คือ ความสัมพันธ์กับรัฐบาลและองค์การการเมืองอื่นๆ จึงเป็นไปได้ยากที่นักข่าวจะรายงานข่าวการเมืองอย่างเป็นกลาง²⁵

²³ Johnstone, J., Slawski, E., and Bowman, W., *The news people.*(Illinois : University of Illinois Press), 1967.

²⁴ Michael Kunczik, *Concepts of journalism North and South,* (Bonn : FES, 1988), p.61

²⁵ อ้างถึงใน Brian Mcnair. *News and Journalism in the UK* (London : Routledge), 1996, p. 33.

ในด้านการรายงานข่าวการเมือง Blumler และ Gurevitch (1986) พบว่า มีหลักการ 3 ประการที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิธีการรายงานข่าวรัฐสภา ประการแรก “pragmatic judgement” หลักเกณฑ์นี้เกิดจาก“จุมุกข่าว”ของฝ่ายนักข่าวบวกกับการประเมินความสนใจของผู้รับสาร ประการที่สอง “sacerdotal orientation” เป็นวิธีการรายงานข่าวที่อาศัยหลักเกณฑ์ที่มาจากความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางสัญลักษณ์ และความชอบธรรมของสถาบันทางการเมือง เช่น การใช้คำบรรยายว่า สมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติ ความคิดที่ว่า การต่อสู้ในรัฐสภาไม่ควรใช้ความรุนแรง หรือผู้แทนราษฎรไม่ควรหนีการประชุม เป็นต้น หลักการประการสุดท้าย คือ “subjective” หรือบทบาทที่ใช้อัตวิสัยของผู้รายงาน ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้จัดรายการทางการเมือง และผู้รายงานข่าวมักจะนำตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องในการตั้งประเด็นการเมืองตลอดจนการคัดเลือกข้อมูล ฯลฯ จึงเป็นไปได้ที่นักข่าวจะทำให้ปราศจากอคติหรือความเชื่อทางการเมืองของตัวเองได้อย่างแท้จริง²⁶

นอกจากนี้หลักเกณฑ์ความเป็นกลางอาจทำให้เกิดปัญหา เพราะหลักเกณฑ์ดังกล่าวสันนิษฐานว่า การรายงานข่าว คือ การสะท้อนเหตุการณ์จริงๆ โดยไม่มีการ “ระบายสี” หรือ “ต่อเติมเสริมแต่ง” ด้วยทัศนคติหรือความคิดเห็นของนักข่าว เพราะฉะนั้นการรายงานข่าวแบบเป็นกลาง 100% จึงเป็นไปได้ยาก จึงเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้นักข่าวหันมาเน้นความเป็นวิชาชีพเป็นเกณฑ์ในการสื่อข่าวเขียนข่าว นักข่าวในความหมายนี้จะได้รับการกล่อมเกลายให้รักความอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงจากอำนาจภายในและภายนอกองค์กรหนังสือพิมพ์ ทำหน้าที่อย่างยุติธรรมโดยปราศจากอคติเสนอความคิดเห็นของทุกฝ่ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาจสังเคราะห์หรือไม่สังเคราะห์ความคิดเห็นเหล่านั้น แล้วปล่อยให้ผู้อ่านสรุปเรื่องเอง หรือช่วยผู้อ่านสรุปก็ได้

6. วรรณกรรมวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Shanto Iyengar (1992) นักวิชาการด้านการสื่อสาร ศึกษาเนื้อหาข่าวการเมือง พบว่ามีความลำเอียงในเนื้อหา โดยนักข่าวมักเสนอข่าวการเมืองในลักษณะ “episodic” มากกว่า “thematic” ทั้งนี้ “episodic news” หมายถึง การรายงานข่าวที่บอกว่าปัญหาส่งผลกระทบต่อคนกลุ่มหนึ่งอย่างไร หรือคนกลุ่มหนึ่งต้องเผชิญกับปัญหาอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการรายงานข่าวที่ให้ความสำคัญ

²⁶ Blumler J.A. and Gurevitch M., *Journalistic orientation to political institutions* (Leicester University Press), 1986, p.312

กับตัวบุคคล หรือรายละเอียดในระดับบุคคลเป็นหลัก ขณะที่“thematic news”เป็นการรายงานข่าวที่บอกจุดกำเนิดของปัญหาในระดับโครงสร้างของสังคม ให้ภาพบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่กว้างกว่า เป็นการรายงานข่าวโดยให้ความสำคัญกับนโยบายมากกว่าตัวบุคคล²⁷

นอกจากผลการศึกษาของ Iyengar จะเป็นการยืนยันว่าข่าวการเมืองส่วนใหญ่มักเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับตัวบุคคล หรือเชื่อมโยงปัญหาเข้ากับตัวบุคคลมากกว่ารายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองแล้ว ยังทำให้เราเห็นความสำคัญของสื่อในฐานะเป็นผู้กำหนดระดับสาเหตุของปัญหาสังคมว่าอยู่ในระดับใด ระหว่างระดับบุคคลหรือระดับโครงสร้างซึ่งเป็นระดับที่กว้างกว่า สมเหตุสมผลมากกว่า นักวิชาการเชื่อว่าการให้ภาพปัญหาในมุมมองกว้างจะทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและเกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยให้นักการเมืองและประชาชนค้นหาหนทางแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการสื่อสารมวลชนได้ สื่อมวลชนจึงควรรายงานข่าวในลักษณะ “thematic news” มากกว่า “episodic news ” โดยเฉพาะสื่อมวลชนในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีปัญหาดังกล่าว

ในส่วนของวิธีการรายงานข่าวการเมือง พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงการรายงานข่าว จากเดิมที่นิยมรายงานข่าวแบบบรรยาย(descriptive style)หรือ“straight news reporting” มาเป็นการรายงานข่าวเชิงตีความมากขึ้น ดังที่มีการศึกษาเนื้อหาข่าวในหนังสือพิมพ์เดอะ นิวยอร์ก ไทมส์ ระหว่างปี 1960-1992 แล้วพบว่าสัดส่วนการรายงานข่าวเชิงตีความของพิมพ์เดอะ นิวยอร์ก ไทมส์ เพิ่มขึ้น 10 เท่าตัว คือ จาก 8 % เป็น 80 %²⁸ และ Center for Media and Public Affairs ดำรวจเนื้อหาการเมืองช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี 1992 พบว่า ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ใช้เวลาบรรยายครั้งละ 6 นาที ทุกๆนาทีที่ผู้สมัครพูด นั่นคือ ถึงแม้ประชาชนจะดูข่าวโทรทัศน์เป็นประจำทุกคืน แต่ก็จะได้ยินนโยบายจากปากคลินตัน บุษ และรอสส์ เปโรต์โดยตรงน้อยกว่าชมการโต้ว่าที่ที่ผู้สมัครพูดทีละคน²⁹ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนบทบาทจาก“ผู้สังเกตการณ์”มาเป็น“ผู้บรรยาย”และ“นักวิเคราะห์”ของผู้สื่อข่าวนั่นเอง

²⁷ Shanto Iyengar, Is anyone responsible? How television frames political issues (Chicago : University of Chicago Press), 1992.

²⁸ Patterson, อ้างแล้ว, p.82

²⁹ “Clinton’s the one,” in Media monitor, (Nov.: 1992 : Center for Media and Public Affairs), p.2

นอกเหนือจากนี้ การรายงานข่าวการเมืองในสังคมทุนนิยมในปัจจุบันยังถูกวิพากษ์ว่าเป็นการรายงานข่าวที่เน้นความเร้าอารมณ์ (sensational) และเรื่องที่น่าสนใจ (human interest) มากกว่าประเด็นสำคัญของข่าว ซึ่งโดยมากมักเป็นเหตุการณ์หรือนโยบายที่ยุ่งยากสลับซับซ้อนยากแก่การเข้าใจแต่มีผลโดยรวมต่อสาธารณะชน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นนี้ โดยมากเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์ในช่วงการรณรงค์หาเสียงมากกว่าจะศึกษาเนื้อหาการเมืองในระยะยาว ดังเช่น งานของ John W. Windhauser ซึ่งวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 12 ชื่อฉบับ ที่เสนอข่าวการรณรงค์หาเสียงระหว่างพรรครีพับลิกันและเดโมแครตแล้วพบว่า ประเด็น (issue) ที่ปรากฏในเนื้อหามากกว่า 50 % เป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติ บุคลิกภาพของผู้สมัครแทนที่จะเป็นนโยบายหรือสิ่งที่ผู้สมัครพูด

ผลที่ตามมา คือ ความตื่นเงินของข้อมูลข่าวสารที่สาธารณชนต้องนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ขณะเดียวกันผู้สมัครก็เปลี่ยนยุทธวิธีในการหาเสียงมาชูประเด็นเรื่องส่วนตัว หรือคุณลักษณะส่วนตัวของผู้สมัครมากกว่านโยบายหรือแผนการทำงาน Windhauser สรุปไว้ว่ามีแนวโน้มว่า ทิศทางการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชนจะเป็นลักษณะนี้ จนสาธารณชนเกิดความรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องของตัวบุคคลมากกว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองในระยะยาว³⁰

Graber ศึกษาเนื้อหาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาทางโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ในปี 1968 และพบว่า 77% ของเนื้อหาเน้นคุณลักษณะส่วนตัวของผู้สมัคร เช่น บุคลิกภาพส่วนตัว รสนิยมและภาพลักษณ์ซึ่งเป็นเรื่องราวเบาสมองหรือเป็นส่วนประกอบข่าวมากกว่าความสามารถทางการเมืองการบริหารแบบมืออาชีพ หรือทักษะความสามารถอื่นๆซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของข่าว และหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มที่จะอภิปรายถึงการรณรงค์ในลักษณะที่ผู้สมัครเผชิญหน้ากันมากกว่าจะประเมินนโยบายที่ใช้หาเสียงของผู้สมัครที่ละราย ต่อมาในปี ค.ศ. 1972 Graber ได้ศึกษาซ้ำและพบว่า ทั้งโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ยังคงมีแนวโน้มที่จะเสนอข่าวการรณรงค์โดยเน้นไปที่ลักษณะส่วนบุคคลเป็นสำคัญต่อไปในอนาคต

³⁰ John W. Windhauser, "Reporting of issue in Ohio Municipal elections". Journalism Quarterly, 54 (Spring : 1977) : 332-340.

เช่นเดียวกับ Groombridge (1972) ซึ่งเห็นว่า ปัจจุบันสาระสำคัญของข่าวถูกบิดเบือนเนื่องจากโครงสร้างการรายงานข่าวแบบ“dramatic oversimplification” ซึ่งเกิดจากการที่สื่อให้คุณค่ากับ“ความน่าสนใจ”(interesting)มากเกินไปในการรายงานข่าว โลกในโทรทัศน์ที่สื่อถ่ายทอดมาให้เรารับรู้จึงแปลกประหลาดและรุนแรง การแจ้งข่าวสารให้ทราบจะเป็นลักษณะที่สื่อ นำข้อมูลมาปะติดปะต่อกัน หรือให้ภาพที่น่าตื่นเต้นเพื่อเรียกความพิศพิศ ให้เนื้อหาที่ไร้สาระ ไม่เว้นแม้แต่ว่าการเมือง³¹

ส่วน Clark (1931) ศึกษาเนื้อหาข่าวในต้นทศวรรษที่ 1930 ในสหรัฐอเมริกา พบความแตกต่างของเนื้อหาข่าว โดยแบ่งเป็นข่าวเร้าอารมณ์(human interest) และข่าวที่ให้ข้อมูลข่าวสาร(informational)³² Hughes (1981) ซึ่งให้เห็นความแตกต่างของข่าวเร้าอารมณ์กับข่าวทั่วไปว่า ข่าวเร้าอารมณ์มีลักษณะที่ไม่เป็นไปตามกาลเวลา เพราะมีความสด น่าตื่นเต้น น่าสนใจอยู่เสมอ ข่าวเร้าอารมณ์จึงมักทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับข่าวด้วย นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความสนใจในโชค เคราะห์ และความกลัวของมนุษย์ร่วมกัน ฉะนั้นจึงทำให้เป็นที่น่าสนใจและง่ายแก่การเข้าใจของคนทั่วไป³³ จากคุณลักษณะดังกล่าวของข่าวเร้าอารมณ์จึงน่าจะเชื่อว่าข่าวเร้าอารมณ์สร้างความสนใจแก่ผู้อ่านได้มากกว่าข่าวที่ให้ข้อมูลข่าวสารธรรมดาหรือข่าวเพื่อการพัฒนา หนังสือพิมพ์จึงน่าจะเสนอข่าวในลักษณะเร้าอารมณ์มากกว่าข่าวที่ให้ข่าวสารหรือข่าวในเชิงพัฒนา

นอกจากหนังสือพิมพ์จะถูกโจมตีว่าเสนอข่าวสารการเมืองเร้าอารมณ์ ซึ่งอีกนัยหนึ่งเป็นการทำข่าวหนักให้กลายเป็นข่าวเบาแล้ว ในด้านทิศทางของเนื้อหาการนำเสนอเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่นักวิชาการให้ความสนใจ Galtung และ Ruge กล่าวถึงการเสนอข่าวเชิงบวกเชิงลบว่า นักข่าวนิยมเสนอข่าวเชิงลบมากกว่าข่าวเชิงบวก เพราะทำข่าวได้ง่ายกว่า เนื่องจากเหตุการณ์เชิงลบมักเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่ชัดเจน ไม่กำกวม เมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์เชิงบวก อีกทั้งข่าวเชิง

³¹ อ้างถึงใน C.Richard Hofstetter, "Method of study : content analysis," in Handbook of political communication. Edited by Dan D. Nimmo and Keith R. Sanders. (London : SAGE, 1981), p.548.

³² Clark, C.D., News : A sociological study (Chicago : University of Chicago), 1931

³³ Hughes,H.M., News and human interest story (New Jersey : Transaction, Inc) 1981.

ลบมักเป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดหวังและไม่ค่อยเกิด เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าดึงดูดใจสำหรับนักข่าว³⁴

Bohel ทำการวิจัยเพื่อทดสอบว่าความขัดแย้งหรือสิ่งที่แสดงทิศทางเชิงลบจะเป็นปัจจัยสำคัญในการคัดเลือกข่าวของสื่อมวลชนหรือไม่ โดยกำหนดข่าวขึ้นมา 10 ชิ้น แล้วเขียนข่าวทั้ง 10 ชิ้นให้มีสองทิศทาง คือ ข่าวในเชิงบวกกับข่าวในเชิงลบ เช่น ข่าวยาเสพติดในโรงเรียนมีแนวโน้มลดลง (ข่าวในเชิงบวก) กับข่าวยาเสพติดในโรงเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ข่าวในเชิงลบ) แล้วนำข่าวทั้งสองทิศทางมาละกัน แล้วให้นักข่าวอาชีพจากหนังสือพิมพ์รายวัน 2 ชื่อฉบับ ใน Central Virginia เลือกว่าจะตีพิมพ์ข่าวใด ผลการวิจัยพบว่านักข่าวมีแนวโน้มจะเลือกข่าวที่มีทิศทางเชิงลบ 9 ใน 10 ข่าวเพื่อตีพิมพ์ แสดงว่านักข่าวเห็นว่าข่าวที่มีทิศทางลบมีความน่าสนใจที่จะนำเสนอมากกว่าข่าวทิศทางบวก³⁵ ผลการวิจัยของ Bohel จึงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความเห็นของ Galtung และ Ruge นั่นคือ นักข่าวนิยมเลือกข่าวเชิงลบมาเสนอมากกว่าข่าวเชิงบวก

ส่วน Einsiedel (1975) ศึกษาเนื้อหาการรณรงค์ที่ถ่ายทอดทาง NBC ABC และ CBS พบว่า NBC เสนอข่าวและบทวิเคราะห์ในเชิงลบมากกว่า ABC และ CBS อย่างเห็นได้ชัด เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Graber (1972) ที่ให้ผลว่าหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มที่จะเผยแพร่ภาพของผู้สมัครในทางลบมากกว่าบวก เช่นเดียวกับโทรทัศน์กระจายเสียง เพียงแต่โทรทัศน์มีข้อจำกัดทางเวลามากกว่า³⁶

ด้าน Thomas Patterson (1994) ศึกษาเนื้อหาการเลือกตั้งในปี 1994 พบว่า สื่อมวลชนเสนอเนื้อหาที่วิพากษ์ตัวนักการเมืองเพิ่มขึ้นทุกปี ประเด็นที่วิพากษ์ไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญ แต่สื่อจะวิพากษ์อย่างรุนแรงโดยมีเป้าหมายที่ตัวบุคคล ทำให้ประชาชนมีแนวโน้มที่จะลดความเชื่อมั่นความศรัทธาต่อตัวผู้นำประเทศ การวิพากษ์ของสื่อโดยมากจะปราศจากการให้ความเข้าใจแก่ประชาชนว่าที่ผ่านมารัฐ

³⁴ Galtung, J. and Ruge, M., Structuring and selecting news, in Cohen, S. and Young, J., eds. *The Manufacture of News: Diviance, social problems and mass media*, (Beverly Hills, California : SAGE Publications), 1973

³⁵ Bohel, R., Negativism as news selection predictor. *Journalism Quarterly* (63 : 789-798.)

³⁶ อ้างถึงใน C.Richart Hofstetter. *Methods of study : Content analysis*, in *Handbook of political communication* edited by Dan D. Nimmo and Keith R. Sanders, (London : SAGE), 1981, p.548

บาลทำงานอย่างไร ซึ่งนอกจากสื่อจะเสนอเนื้อหาทิศทางลบเพิ่มขึ้นแล้ว ยังเสนอเนื้อหาในทางร้าย อารมณ์เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งPatterson มองว่ามีสาเหตุมาจากผู้สื่อข่าวขาดบรรทัดฐานที่ดีในการทำงาน และเห็นแก่แรงกดดันทางเศรษฐกิจมากกว่าความรับผิดชอบต่อสังคม³⁷

Brian Mcnair ศึกษาการเสนอข่าวเชิงบวกเชิงลบโดยเชื่อมโยงเข้ากับระบบการปกครอง และพบว่าในอังกฤษ สหรัฐอเมริกาและประเทศสังคมเสรีประชาธิปไตยอื่นๆ มีแนวโน้มที่สื่อมวลชนจะเสนอแต่เรื่องที่ขัดแย้ง(conflict) และเป็นเรื่องทางลบ (negativity) เช่น อาชญากรรม ปัญหาทางธุรกิจอุตสาหกรรม ภัยพิบัติ จนดูเหมือนว่าเรื่องเหล่านี้มีคุณค่ามากกว่าเรื่องทางบวก(positive) ตรงกันข้ามกับในสหภาพโซเวียต ข่าวอาชญากรรม ความยากจน พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานของสังคม เช่น ข่าวรักร่วมเพศ ข่าวความไม่ปลอดภัย เช่น เครื่องบินตก การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ แทบจะไม่ปรากฏในเนื้อหาของสื่อมวลชนเลย จนกระทั่งปีค.ศ.1986 ที่ระบอบการปกครองเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เรื่องทางลบจึงถูกสื่อมวลชนนำเสนอมากขึ้น³⁸

เช่นเดียวกับ Center for Media and Public Affairs ซึ่งวิจัยเนื้อหาสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา พบว่าแม้อินเทอร์เน็ตจะเป็นประชาธิปไตยที่มาจากพรรคเดโมแครตเป็นคนแรกในรอบ 12 ปี ทว่าไม่มีช่วงเวลาอันนี้มุนระหว่างสื่อกับคลินตันเลย เมื่อได้รับการเลือกตั้ง 2 เดือนแรกเนื้อหาทิศทางบวกเกี่ยวกับคลินตันมีเพียง 43 % เมื่อทำงานครบ 6 เดือน เนื้อหาทิศทางบวกลดเหลือ 34% ขณะที่เนื้อหาทิศทางลบเพื่อขึ้นเป็น 66 % กระทั่งเมื่อนโยบาย NAFTA ของคลินตันเป็นรูปธรรม สื่อจึงเสนอเนื้อหาทิศทางบวกเกี่ยวกับคลินตันเพิ่มขึ้น แต่ในภาพรวมตลอด 1 ปีแรกของการทำงาน เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาทิศทางลบทั้งสิ้น และเมื่อทำวิจัยในช่วงที่คลินตันแถลงนโยบายพบว่า มากกว่า 60% ของข่าววิพากษ์วิจารณ์นโยบายทางด้านลบ ทั้งๆที่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏหลังจากนั้นคลินตันเป็นฝ่ายถูกมากกว่าสื่อ³⁹

³⁷ Patterson, The media and politics. P. 101-103

³⁸ Brian Mcnair, New and journalism in the UK, Second edition, (London and New York : Routledge), 1996, pp.15-23

³⁹ Center for Media and Public Affairs, "They 're no friends of Bill." Media Monitor (Jul.-Aug. : 1994:2-5).

อย่างไรก็ตาม แม้มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ให้ผลตรงกันว่าสื่อในโลกตะวันตกให้ค่ากับข่าวเชิงลบมากกว่าเชิงบวกในการคัดเลือกข่าวมาเสนอ แต่มีนักวิชาการจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับความเชื่อที่ว่าหนังสือพิมพ์เลือกข่าวเชิงลบมาเสนอมากเกินไป (over – selected negative news) เช่น Gieber ซึ่งศึกษาหนังสือพิมพ์รายวันของอินเดีย 34 ฉบับ เพื่อสำรวจว่ามีอคติในการเลือกข่าวเชิงลบจากสำนักข่าว AP และ UPI มากกว่าข่าวเชิงบวกหรือไม่ Gieber แบ่งเนื้อหาข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 34 ฉบับ ออกเป็น 3 ประเภท คือ ข่าวเชิงลบ ข่าวเชิงบวก ข่าวอื่นๆ และพบว่า สำนักข่าวทั้งสองแห่งส่งข่าวในเชิงบวกมากกว่า แต่ไม่มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ มีหนังสือพิมพ์รายวันเพียงฉบับเดียวจาก 34 ฉบับ ที่เลือกข่าวเชิงลบจากสำนักข่าวมาเสนอมากกว่าข่าวเชิงบวก แต่มีหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับที่เลือกเสนอข่าวเชิงบวกมากเกินไป

Gieber ได้ข้อสรุปว่าในส่วนที่เกี่ยวกับข่าวจากสำนักข่าว หนังสือพิมพ์มิได้อคติในการเสนอข่าวเชิงลบ และเมื่อบรรณาธิการตระหนักถึงจำนวนข่าวทั้งหมด บรรณาธิการจะพยายามเลือกข่าวแต่ละประเภทอย่างสมดุล⁴⁰

แม้จะมีการรายงานข่าวเชิงลบมากในสังคมที่พัฒนาแล้ว แต่ขณะเดียวกัน ความก้าวหน้าในด้านต่างๆ ความมีเสถียรภาพทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ทำให้ประชาชนมีความมั่นใจ เชื่อมมั่นในระบบ จึงช่วยถ่วงดุลความรู้สึกทางลบที่อาจจะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเสนอข่าวเชิงลบ ผิดกับประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ที่ประสบปัญหาความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีช่องว่างระหว่างชนชั้น ซึ่งกลายเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้งและความตึงเครียด ความวุ่นวายในสังคม การเลือกและเสนอข่าวการเมืองเชิงลบจนเกินความจริงหรือเสนอมากจนเกินไป อาจเป็นการซ้ำเติมสังคมที่อ่อนแอ ทำลายหรือกัดกร่อนความเชื่อมั่นของประชาชนที่ต่อระบบการเมือง ซึ่งเป็นระบบที่ใหญ่และครอบคลุมระบบหรือองค์ประกอบอื่น ปริมาณการเสนอเนื้อหาทิศทางบวกและลบจึงเท่ากับเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมมากน้อยเพียงใดด้วย

ส่วนวรรณกรรมวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทหนังสือพิมพ์มีอยู่หลายชิ้นด้วยกัน ทั้งหมดเป็นการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความต่างของปริมาณการเสนอเนื้อหาประเภทต่างๆ อาทิ เนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ข่าวเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก เนื้อหาเกี่ยวกับเพศและความรุนแรง แต่ไม่

⁴⁰ Gieber, W., Do newspaper overplay "negative news"?, Journalism Quarterly, (32 : 31-318)

พบการศึกษาเกี่ยวกับประเภทข่าวการเมือง ฯลฯ งานวิจัยทั้งหมดได้ผลการศึกษาสอดคล้องในทางเดียวกัน คือ หนังสือพิมพ์ปริมาณจะเสนอข่าวเบามากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ เช่น งานวิจัยเรื่อง “ข่าวและภาพเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน : วิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวสดกับมติชน” ของพิมพ์พร ยิ่งยง ในปี พ.ศ. 2539 พบว่า ข่าวสดเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในปริมาณมากกว่ามติชน นอกจากนี้ใช้ภาษาหือหาวา เร้าอารมณ์ในการรายงานมากกว่ามติชน⁴¹

อย่างไรก็ตาม มีข้อนำสังเกตว่างานวิจัยเหล่านี้ใช้สถิติร้อยละมาบรรยายความแตกต่างของการเสนอเนื้อหา ไม่ได้ใช้สถิติไคสแควร์มาทดสอบความสัมพันธ์ของประเภทหนังสือพิมพ์กับปริมาณการเสนอเนื้อหา จึงระบุไม่ได้แน่ชัดว่าประเภทของหนังสือพิมพ์มีผลต่อความแตกต่างที่เกิดขึ้นหรือไม่ และความแตกต่างที่ผู้วิจัยพบนั้น เป็นความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ อย่างไร

สำหรับด้านบทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท ตำรวจ ธรรมโม ศึกษาเรื่อง “บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและสยามรัฐในช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519 และ 17-20 พฤษภาคม 2535” เมื่อปีพ.ศ. 2539 พบว่า หนังสือพิมพ์สยามรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพ(ในขณะนั้น) แสดงบทบาทที่เด่นชัดกว่าไทยรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ปริมาณ ทั้งในแง่การเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์และประเด็นทางการเมือง โดยพิจารณาจากความต่อเนื่องในการเสนอเป็นข่าวใหญ่หน้าหนึ่ง ความต่อเนื่องในการเสนอข่าวในหน้าหนึ่ง และความระมัดระวัง ตลอดจนจุดยืนในการเสนอข่าว ทั้งนี้สำรวจสรุปผลการศึกษาในตอนท้ายไว้ว่า “หนังสือพิมพ์คุณภาพอย่างสยามรัฐได้แสดงบทบาทเชิงการให้ข้อมูลข่าวสาร เชิงการแสดงความคิดเห็น และเชิงการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง และมีจุดยืนที่ชัดเจนมากกว่าไทยรัฐซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์”⁴²

⁴¹ พิมพ์พร ยิ่งยง, ข่าวและภาพเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน : วิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวสดกับมติชน, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

⁴² ตำรวจ ธรรมโม, บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและสยามรัฐในช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519 และ 17-20 พฤษภาคม 2535, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

7.สมมติฐานการวิจัย

แม้จะยังไม่พบผลการศึกษาลำหรับสื่อมวลชนในประเทศไทย แต่มีงานวิจัยเกี่ยวกับการเสนอเนื้อหาการเมืองของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกาจำนวนหนึ่งที่พบว่า มีแนวโน้มที่สื่อมวลชนอเมริกาจะเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนักการเมือง การดำเนินงานของประธานาธิบดีและสภาองเกรสในทางลบหรือในทางโจมตีมากกว่าจะเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุน โดยเฉพาะตั้งแต่คดีวอเตอร์เกต หรือในราว ค.ศ.1970 เป็นต้นมา สื่อมวลชนนิยมนำงานข่าวการเมืองในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันการเมือง ตลอดจนนักการเมืองอย่างรุนแรง ผู้สื่อข่าวมักขุดคุ้ยความไม่ชอบมาพากลต่างๆ โดยใช้นักการเมืองอีกฝ่ายเป็นแหล่งข่าวสำคัญ และเน้นตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักการเมืองอย่างหนัก จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการทำข่าวที่เรียกว่า “adversary culture” หรือ “attack journalism” นอกจากนี้ ผู้สื่อข่าวมักจะสันนิษฐานว่านักการเมืองหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆสนใจประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของสาธารณชนอยู่แล้ว ทำให้เนื้อหาการเมืองส่วนใหญ่เป็นในทางลบมากกว่าบวก

สำหรับผู้สื่อข่าวของไทยซึ่งได้รับอิทธิพลทางวารสารศาสตร์จากซีกโลกตะวันตกอย่างมากก็น่าจะมีลักษณะเช่นเดียวกัน หรืออาจจะตั้งข้อสงสัยในตัวบุคคลทางการเมืองมากกว่า เพราะนอกจากข้อเท็จจริงที่ว่าประเทศไทยมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงจำนวนมากแล้ว กลยุทธ์การรายงานข่าวในลักษณะเปิดโอกาสให้นักการเมืองให้ข่าวในทำนองโจมตีฝ่ายตรงข้ามในเนื้อหาข่าวเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่เสมอ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับจึงน่าจะเสนอเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี

อนึ่ง สำหรับหนังสือพิมพ์ต่างประเทศกัน จากการศึกษาของสำราญ ธรรมโม(2539) ที่พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพอย่างสยามรัฐมีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารเชิงการแสดงความคิดเห็น และเชิงการผลักดันให้มีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และมีจุดยืนที่ชัดเจนกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างไทยรัฐซึ่งเปลี่ยนจุดยืนไปตามสถานการณ์ ในช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519 และ 17-20 พฤษภาคม 2535 ทำให้พออนุมานได้ว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพน่าจะมียุทธศาสตร์ในการตรวจสอบ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ จากเหตุผลดังกล่าว จึงตั้งเป็นสมมติฐานได้ว่า

สมมติฐานข้อ 1 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ซ้อมับเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าเสนอเนื้อหาการเมืองในทางสนับสนุน

1.1 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

จากผลการศึกษาของ Shanto Iyengar (1992) ที่พบว่านักข่าวมักเสนอข่าวการเมืองในลักษณะเชื่อมโยงปัญหาสังคมเข้ากับตัวบุคคล หรือรายงานผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับบุคคลมากกว่าจะรายงานในลักษณะที่ให้ภาพบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่กว้างกว่า ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการทำการเมืองให้เป็นเรื่องส่วนตัว ทำให้กล่าวได้ว่าโดยภาพรวมหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทน่าจะให้ความสำคัญกับการรายงานเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่านโยบาย และจากคุณลักษณะของหนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณ ซึ่งมุ่งเสนอข่าวเบาะ เรื่องราวเร้าอารมณ์เป็นหลัก แม้เหตุผลทางธุรกิจจะมีส่วนทำให้หนังสือพิมพ์คุณภาพหันมาเสนอข่าวสารเบามากขึ้น แต่หนังสือพิมพ์ปริมาณที่เน้นเนื้อหาข่าวเบาะอยู่แล้ว ก็น่าจะรักษาจุดขายเดิมของตนไว้ จึงน่าจะมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ ในทางกลับกันหนังสือพิมพ์คุณภาพก็น่าจะมีสัดส่วนในการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ ดังนั้นจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ว่า

สมมติฐานข้อ 2 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ซ้อมับเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย

2.1 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

เสถียร เชยประทับ(2542) สํารวจพบว่า ข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพเสนอข่าวเชิงตีความมากกว่าข่าวเชิงเป็นกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะธรรมชาติการทำข่าวของนักข่าวไทยที่มักเสนอความคิดเห็นของแหล่งข่าว และความคิดเห็นของตนเองเข้าไปในข่าวเสมอ ดังที่กาเฟดํา(2539) ตั้งข้อสังเกตผ่านหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจว่า วัฒนธรรมการเมืองของไทยต่างกับสหรัฐอเมริกาที่ไม่มีการแยกแยะข่าว และความคิดเห็นออกจากกันอย่างชัดเจน หนังสือพิมพ์ไทยจึงมักเสนอ "ข่าวปนความคิดเห็น" เพื่อแอบสนับสนุนนักการเมืองอยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ข่าวการเมืองยังมีความพิเศษกว่าข่าวอื่นตรงที่มีความสลับซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ ผู้สื่อข่าวจึงน่าจะเลือกวิธีการราย

งานข่าวแบบตีความมาใช้ในการรายงานข่าวมากกว่าข่าวการเมืองซึ่งเป็นกลาง เพราะเอื้อให้ผู้อ่านเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและสามารถนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจได้ดีกว่า

อย่างไรก็ตาม การเสนอข่าวเชิงตีความต้องให้รายละเอียดของข่าวมากกว่าการเสนอข่าวเชิงเป็นกลาง จึงเป็นไปได้ว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพซึ่งมีข่าวการเมืองเป็นจุดขายจะให้ความสำคัญกับการเสนอข่าวเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ ในทางกลับกันหนังสือพิมพ์ปริมาณก็ต้องมีส่วนการเสนอข่าวเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสมมติฐานได้ว่า

สมมติฐานข้อ 3 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อนับ เสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง

3.1 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ และหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ

Carey (1986) กล่าวถึง ธรรมชาติของข่าวการเมืองว่า ถึงแม้โดยทั่วไปนักวิชาการจะจัดข่าวการเมืองให้อยู่ในประเภทข่าวหนัก(hard news) แต่เนื่องจากพื้นฐานของข่าวการเมืองเกี่ยวข้องกับ การสร้าง รักษา แทรกแซงและใช้อำนาจ การแย่งชิงผลประโยชน์ กอปรกับเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่หรือเป็นเรื่องที่กระทบกับชีวิตของคนทุกคนในสังคม คนส่วนใหญ่จึงมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจอยู่แล้ว ข่าวการเมืองจึงมีคุณลักษณะที่เข้าข่ายเรื่องราวเร้าอารมณ์อยู่ไม่น้อย แต่อย่างไรก็ตาม ตามกรอบทฤษฎีบรรทัดฐานของหนังสือพิมพ์ การเสนอข่าวการเมืองควรที่จะเสนออย่างตรงไปตรงมา ให้ความรู้ทางการเมือง เน้นในประเด็นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับผู้อ่าน และช่วยเป็นกระบอกเสียงในการถ่ายทอดส่งผ่านสารระหว่างประชาชนกับรัฐบาล มิใช่เน้นหนักเฉพาะเรื่องที่มีความสด น่าสนใจเท่านั้น

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ธุรกิจข่าวสารมีการแข่งขันกันสูง เศรษฐกิจที่ฟุบตัวทำให้ธุรกิจหนังสือพิมพ์ไม่ว่าปริมาณหรือคุณภาพได้รับผลกระทบ ทุกองค์กรมีการปรับตัวเพื่อลดค่าใช้จ่าย มีการลดจำนวนหน้าหนังสือพิมพ์ ลดจำนวนนักข่าว แต่การแข่งขันด้านยอดขายไม่ได้ลดความรุนแรงลง เพราะต่างพยายามเพิ่มยอดขายหรือรักษายอดขายไว้ให้มากที่สุด ข่าวที่มีลักษณะเร้าอารมณ์สามารถสร้างหรือดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้ดี จึงน่าจะเชื่อว่านักข่าวจะเลือกเสนอข่าวการเมืองในเชิงเร้าอารมณ์มากขึ้น และมากกว่าการเสนอข่าวการเมืองที่ให้ภาพหรือนำไปสู่การพัฒนาทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ปริมาณน่าจะมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเร้าอารมณ์มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ เพราะแม้หนังสือพิมพ์คุณภาพจะปรับเนื้อหาให้มีความเร้าอารมณ์ น่าสนใจขึ้น เพื่อแข่งกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ หนังสือพิมพ์คุณภาพก็ยังจำต้องรักษาจุดขายเดิม คือ เสนอเนื้อหาที่หนัก เหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศด้วย เมื่อต้องแบ่งพื้นที่ให้กับเนื้อหาหนักๆ หนังสือพิมพ์คุณภาพจึงน่าจะมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาเร้าอารมณ์น้อยกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ ขณะเดียวกันก็มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานข้อ 4 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

4.1 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ผลวิจัยในโลกตะวันตกชี้ให้เห็นว่า นักข่าวในประเทศตะวันตกให้น้ำหนักกับข่าวเชิงลบมากกว่าข่าวเชิงบวก อาจเป็นเพราะธรรมชาติของข่าวเชิงลบที่มีความชัดเจน เห็นผลได้ในทันที บวกกับเหตุผลทางธุรกิจ เนื่องจากข่าวเชิงลบดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้มากกว่าข่าวเชิงบวกไม่ว่าจะเป็นข่าวประเภทใดก็ตาม แนวคิดในการคัดเลือกข่าวแบบตะวันตกน่าจะมีอิทธิพลต่อนักข่าวไทย และนักข่าวในซีกโลกตะวันออกไม่น้อย เพราะสถาบันที่ให้การศึกษาระดับอุดมศึกษามักหิบบัณฑิตแนวคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ด้านหนังสือพิมพ์ของตะวันตกมาเป็นแม่แบบ นอกจากนี้เนื้อหาการเมืองยังมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ แก่นของเรื่องมักเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันและรักษาอำนาจ การแก่งแย่งผลประโยชน์ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับจึงน่าจะเสนอเนื้อหาการเมืองที่สทาบมากกว่าเนื้อหาการเมืองที่สทาบ

สำหรับประเทศไทยเอง ผลการศึกษาการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพของเสถียร เขยประทับ ในปี พ.ศ.2542 พบว่าแม้จะเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพแต่นำเสนอเนื้อหาข่าวเชิงลบมากกว่าเชิงบวก ทั้งนี้เพราะหนังสือพิมพ์คุณภาพเองก็ต้องคำนึงถึงความอยู่รอดทางธุรกิจเข้ามาประกอบการตัดสินใจในการเลือกข่าว ส่วนหนังสือพิมพ์ปริมาณของไทยนั้น แม้ยังไม่มีผลการศึกษาที่ชัดเจน แต่ด้วยคุณลักษณะของหนังสือพิมพ์ที่เน้นเนื้อหาที่มีความเร้าอารมณ์และเมื่อเนื้อหาที่สทาบสร้างความน่าสนใจ ความเร้าอารมณ์ได้ดีกว่าเนื้อหาที่สทาบ จึงน่าจะเชื่อว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอข่าวเชิงลบมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ ในทางกลับกันหนังสือพิมพ์คุณภาพจึงมีสัดส่วน

ส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ ดังนั้นจึงตั้งเป็นสมมติฐานข้อที่ 5 ได้ว่า

สมมติฐานข้อ 5 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อนับ เสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก

5.1หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพและหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง“เนื้อหาการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวัน” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นแนวทางการศึกษาหลัก มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจลักษณะการรายงานเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์คุณภาพและหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยจะศึกษาเอกสารเป็นหลักและจะนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (analysis description) โดยแบ่งวิธีดำเนินการออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเลือกหน่วยในการวิเคราะห์
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์
5. การทดสอบความเชื่อมั่นในการลงรหัส
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยประเภทคุณภาพและหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยประเภทปริมาณ หนังสือพิมพ์คุณภาพ คือ หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวหนัก (hard news) เป็นหลัก และมียอดขายน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ เพราะเน้นกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับการศึกษาและมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่ค่อนข้างสูงกว่า ส่วนหนังสือพิมพ์ปริมาณ คือ หนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหาประเภทเร้าอารมณ์และข่าวเบา (soft news) เป็นหลัก มียอดขายมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ แต่เนื่องจากประชากรมีจำนวนมาก ไม่สามารถศึกษาได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงต้องกำหนดขั้นตอนการเลือกตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด อย่างไรก็ตามแม้วิธีการสุ่มตัวอย่างจะมีข้อดีที่สามารถครอบคลุมประชากรได้ แต่ในอีกทางหนึ่ง วิธีนี้ทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงเลือกเนื้อหาการเมืองที่น่าสนใจมา 1 กรณี เพื่อศึกษาในเชิงลึก (case study) โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นนำเสนอในหนังสือพิมพ์จนกระทั่งสิ้นสุดการนำเสนอ ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาเรื่องการอภิปรายไม่ไว้วางใจในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2542 เป็นกรณีศึกษา เนื่อง

จากเป็นประเด็นที่มีความสำคัญทางการเมืองและได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนตลอดจนผู้อ่าน ขณะเดียวกันก็มีความต่อเนื่อง ไม่ขาดหายเป็นระยะอย่างข่าวที่มีความยาวอื่นๆ

ส่วนขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง มีดังต่อไปนี้

1. เลือกชื่อหนังสือพิมพ์

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในขั้นนี้อย่างเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกมติชนและไทยโพสต์เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ เพราะมียอดจำหน่ายค่อนข้างสูงในกลุ่มหนังสือพิมพ์คุณภาพ เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายอันดับที่ 1 และ 2 ในประเภทหนังสือพิมพ์ปริมาณจากจำนวนยอดจำหน่ายทำให้เชื่อว่าเนื้อหาการเมืองในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ น่าจะมีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านมากกว่าเนื้อหาการเมืองในหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับอื่น

2. เลือกช่วงเวลา

กำหนดช่วงระยะเวลา 12 เดือน คือ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2542 ถึง 31 ธันวาคม 2542 เนื่องจากนักข่าวรายงานเนื้อหาการเมืองทุกวันและในแต่ละวันก็มีปริมาณมากพอเพียงแก่การศึกษา ดังนั้นช่วงระยะเวลา 12 เดือน จึงน่าจะมากพอที่จะสะท้อนลักษณะการนำเสนอเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทได้

3. เลือกวัน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบระบบ (systematic random sampling) ตามวันในสัปดาห์ (วันจันทร์-วันอาทิตย์) และไม่กำหนดว่าเดือนละกี่ฉบับ แต่กำหนดให้วันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นจุดเริ่มต้น แล้วบวก 8 ไปเรื่อยๆ จนครบสัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม 2542 รวมทั้งหมด 47 สัปดาห์ เพื่อต้องการให้หนังสือพิมพ์กระจายตัวตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา และหลีกเลี่ยงอคติที่อาจเกิดขึ้นจากรูปแบบตายตัวของหนังสือพิมพ์ในบางวัน เช่น วันอาทิตย์ของหนังสือพิมพ์มติชนจะไม่มิตบทบรรณาธิการ หรือไทยรัฐจะเสนอบทความการเมืองในทุกๆวันอาทิตย์ เป็นต้น อีกทั้งยังช่วยให้ได้

ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ที่มีการเสนอเนื้อหาใกล้เคียงกับความเป็นจริงในการเสนอข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการสุ่มตัวอย่างนี้ได้จำนวนหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น 184 ฉบับ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ก แสดงการเลือกตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษา

วัน เดือน	อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
มกราคม	17	25				1	9
กุมภาพันธ์			2	10	18	26	
มีนาคม	14	22	30				6
เมษายน				7	15	23	
พฤษภาคม	9	17	25				1
มิถุนายน				2	10	18	26
กรกฎาคม	4	12	20	28			
สิงหาคม	29				5	13	21
กันยายน		6	14	22	30		
ตุลาคม	24					8	16
พฤศจิกายน		1	9	17	25		
ธันวาคม	19	27				3	11

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. เลือกเนื้อหา

เนื้อหาที่จะจงเลือกเป็นเนื้อหาการเมืองที่อยู่ในรูปของข่าว บทบรรณาธิการ คอลัมน์-ประจำ (ยกเว้นคอลัมน์ซุบซิบ คอลัมน์สังคม คอลัมน์ตอบจดหมาย) บทความ บทสัมภาษณ์ และรายงานพิเศษ ในหนังสือพิมพ์มติชน ไทยโพสต์ ไทยรัฐ และเดลินิวส์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะรวบรวมจากหอสมุดแห่งชาติท่าวาสุกรี กรุงเทพมหานคร จากนั้นจึงใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล(แบบบันทึกข้อมูล)บันทึกข้อมูลดังกล่าว

3. การเลือกหน่วยในการวิเคราะห์

3.1. หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) กำหนดให้เนื้อหาหลัก (Theme) เป็นหน่วยที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ประเภทเนื้อหาการเมืองในทางสนับสนุนและในทางโจมตี การให้ความสำคัญกับนโยบายหรือตัวบุคคลในเนื้อหาการเมือง การรายงานข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางและข่าวการเมืองเชิงตีความ การเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก และลบ รวมทั้งประเภทเนื้อหาการเมืองเชิงรื้ออารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

3.2. หน่วยที่ใช้ในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration) ในกรณีศึกษาครั้งนี้ ใช้ความถี่ (Frequency) เป็นหน่วยในการระบุจำนวน โดยจะพิจารณาเป็นย่อหน้า ใน 1 ย่อหน้า จะต้องมียุทธศาสตร์เพียง 1 เนื้อหาหลัก คือ 1 ความถี่ แม้อีกย่อหน้ามีใจความสอดคล้องกับย่อหน้าเดิม ก็นับเป็นอีก 1 เนื้อหาหลัก หรืออีก 1 ความถี่

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับบันทึกข้อมูลที่ได้จากเอกสาร

4.1. แบบบันทึกข้อมูลสำหรับสมมติฐานที่ 1 ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประเภทเนื้อหาการเมือง ประกอบด้วยลำดับที่ วันที่ เดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ รูปแบบ ความถี่ของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภทหลักๆ แล้วแบ่งเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทออกเป็นเนื้อหาที่สนับสนุนกับเนื้อหาที่โจมตีอีกครั้ง

4.2.แบบบันทึกข้อมูลสำหรับสมมติฐานที่ 2 ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลกับเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย ประกอบด้วยลำดับที่ วันที่ เดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ ความถี่ของเนื้อหาการเมืองที่ตัวบุคคล ซึ่งแบ่งเป็นเนื้อหาที่เน้นบุคลิกภาพ เนื้อหาที่กล่าวโทษตัวบุคคล เนื้อหาที่แสดงถึงผลต่อตัวบุคคล ความถี่ของเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายซึ่งแบ่งเป็นเนื้อหาที่เสนอนโยบาย เนื้อหาที่แสดงถึงข้อบกพร่องของนโยบาย เนื้อหาที่เสนอทางออก วิธีแก้ไข รูปแบบ และหมายเหตุ(สำหรับบันทึกหัวข้อ ชื่อเรื่อง หรือข้อสังเกตอื่นๆ)

4.3.แบบบันทึกข้อมูลสำหรับสมมติฐานที่ 3 ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางและข่าวการเมืองเชิงตีความ ประกอบด้วยลำดับที่ วันที่ เดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ ประเภทของข่าว (ข่าวหน้าหนึ่งกับข่าวหน้าใน) ความถี่ของข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง ความถี่ของข่าวการเมืองเชิงตีความ และหมายเหตุ

4.4.แบบบันทึกข้อมูลสำหรับสมมติฐานที่4 ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการเมืองเร้าอารมณ์กับเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ประกอบด้วยลำดับที่ วันที่ เดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ รูปแบบ ความถี่ของการเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ ความถี่ของเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ประเด็นเนื้อหา และหมายเหตุ

4.5.แบบบันทึกข้อมูลสำหรับสมมติฐานที่5 ใช้แยกความแตกต่างระหว่างเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ ประกอบด้วยลำดับที่ วันที่ เดือน ประเภทหนังสือพิมพ์ รูปแบบ ความถี่ของการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก ความถี่ของเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ และหมายเหตุ

5.การทดสอบความเชื่อมั่นในการลงรหัส

การวิเคราะห์เนื้อหาจะเป็นไปอย่างมีระบบและมีลักษณะเชิงวัตถุวิสัย ถ้ามีความเชื่อมั่นในการลงรหัสสูง Stempel และ Westley (1981) ให้นิยามความเชื่อมั่นว่า หมายถึง ความไม่ขัดแย้งกันของการกำหนดประเภทเนื้อหา¹ Berelson (1952) ชี้ให้เห็นความไม่ขัดแย้งกัน 2 ประเภท คือ

¹ Stempel G.H. and Westley, B.H., "Research methods in mass communication", (New Jersey : Englewood Cliffs), 1981, p. 127.

1.ความไม่ขัดแย้งกันระหว่างผู้วิเคราะห์ซึ่งหมายถึงผู้ลงรหัสแต่ละคนควรลงรหัสเหมือนกัน 2.ความไม่ขัดแย้งกันตามช่วงเวลา ซึ่งก็คือ ผู้ลงรหัสคนเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน ควรลงรหัสเหมือนกัน เมื่อใช้ระบบการกำหนดประเภทเนื้อหาชุดเดียวกัน กับข่าวเดียวกัน แต่ต่างเวลากัน²

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ลงรหัสเอง แต่ก่อนลงรหัส ผู้วิจัยได้เลือกผู้ลงรหัสซึ่งมีความรู้และเกี่ยวข้องกับการผลิตเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์มาร่วมลงรหัสหนังสือพิมพ์ที่สุ่มตัวอย่างอีก 2 คน หลังจากลงรหัสเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะใช้สูตรความเชื่อมั่นของ Hoisti³ มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของความสอดคล้องกันในการลงรหัสของผู้ลงรหัสต่าง ๆ

สูตรหาความเชื่อมั่น

$$R = \frac{N(C1,2,3,\dots, n)}{(C1 + C2 + C3 \dots + Cn)}$$

โดยที่ R = ค่าความเชื่อมั่น

(C1,C2,C3) = จำนวนการลงรหัสที่ผู้ลงรหัสเห็นสอดคล้องกัน

(C1+C2+C3) = จำนวนการลงรหัสทั้งหมดที่ผู้ลงรหัสได้ลงไว้

ถ้าค่าที่คำนวณได้เท่ากับ .75 หรือสูงกว่า ถือว่ามีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างเนื้อหาการเมืองจากหนังสือพิมพ์รายวันที่ศึกษาทั้ง 4 ชื่อฉบับ โดยให้กระจายครบทุกรูปแบบการนำเสนอ หลังจากอธิบายให้ผู้ร่วมวิเคราะห์ข้อมูลเข้าใจเกณฑ์การวัดและตารางลงรหัสเป็นอย่างดีแล้ว ผู้ร่วมวิเคราะห์ได้ลงรหัสในแบบวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 5 แผ่น

ผลการคำนวณปรากฏดังนี้

² Berelson, B., "Content analysis in communication research", (New York : The Free Press), 1952, p. 172

³ Roger D. Wimmer and Joseph R. Dominick, "Mass media research : An introduction". (1987), p.87

ค่าความเชื่อมั่นของการลงรหัสเกี่ยวกับประเภทเนื้อหาการเมือง	= 0.92
ค่าความเชื่อมั่นของการลงรหัสเกี่ยวกับการเสนอเนื้อหาที่เน้นบุคคล และเน้นนโยบาย	= 0.90
ค่าความเชื่อมั่นของการลงรหัสเกี่ยวกับการเสนอข่าวเชิงเป็นกลางและข่าวเชิงเป็นกลาง	= 0.81
ค่าความเชื่อมั่นของการลงรหัสเกี่ยวกับการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบไร้อารมณ์และเชิง พัฒนา	= 0.87
ค่าความเชื่อมั่นของการลงรหัสเกี่ยวกับการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและทิศทางลบ	= 0.89

ผลการคำนวณมีค่าเกินกว่า 0.75 ทุกกลุ่ม จึงนับได้ว่าเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและการ
นิยามปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นในงานวิจัยนี้มีความน่าเชื่อถือ

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจะเสนอเรียงตามลำดับของ
สมมติฐานเป็นขั้นตอน ดังนี้

สมมติฐานข้อ 1 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าเสนอเนื้อหาการเมืองในทางสนับสนุน

สมมติฐานข้อ 1.1 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่า
หนังสือพิมพ์ปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มจากการจำแนกหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ คุณภาพกับ
ปริมาณแล้วจึงจำแนกเนื้อหาการเมืองเข้ากลุ่มในแบบบันทึกข้อมูล ดังนี้

1. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่มีใจความสำคัญ
เกี่ยวกับการบริหารประเทศหรือผลอันเนื่องมาจากการบริหารประเทศของรัฐบาล ซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี
คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคร่วมรัฐบาล โดยแบ่งเป็น

1.1. เนื้อหาที่สนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีทิศทางไปในทางที่เห็นด้วย ชื่นชมยินดี หรือให้ความร่วมมือกับรัฐบาล

1.2. เนื้อหาที่โจมตีการดำเนินงานของรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีทิศทางไปในทางคัดค้าน ไม่เห็นด้วย หรือตำหนิติเตียนการดำเนินงานของรัฐบาล

2. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง เนื้อหาที่มีใจความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรม การกระทำ หรือความเคลื่อนไหวทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งดำรงตำแหน่งในช่วงเวลาของขอบเขตการวิจัย อาจเป็นเรื่องราวส่วนตัวหรือการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ แบ่งเป็น

2.1. เนื้อหาที่เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับการกระทำ ความเคลื่อนไหว หรือเรื่องราวส่วนตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย พรรคชาติพัฒนา พรรคเอกภาพ และพรรคกิจสังคม (ก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจ) แบ่งเป็น

2.1.1. เนื้อหาที่สนับสนุนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีลักษณะเห็นด้วย ชื่นชม ยกย่อง การกระทำหรือความเคลื่อนไหวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคร่วมรัฐบาล

2.1.2. เนื้อหาที่โจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีลักษณะคัดค้าน ตำหนิ หรือกล่าวโทษการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล

2.2. เนื้อหาที่เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับการกระทำ ความเคลื่อนไหวทางการเมือง การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ หรือเรื่องราวส่วนตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคฝ่ายค้าน คือ พรรคความหวังใหม่ พรรคประชากรไทย พรรคกิจสังคม (หลังอภิปรายไม่ไว้วางใจ) โดยแบ่งเป็น

2.2.1. เนื้อหาที่สนับสนุนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีทิศทางไปในทางที่เห็นด้วย ชื่นชม พึงพอใจ การกระทำหรือความเคลื่อนไหวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคที่ไม่ได้เข้าร่วมรัฐบาล

2.2.2. เนื้อหาที่โจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องมีทิศทางไปในทางที่ตำหนิติเตียน ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจพฤติกรรมหรือความเคลื่อนไหวใดๆของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคที่ไม่ได้เข้าร่วมรัฐบาล

3. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับข้าราชการ หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของข้าราชการประจำ โดยที่การดำเนินงานนั้นๆ ต้องเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อการเมืองหรือเป็นประเด็นทางการเมืองซึ่งมีนักการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง แบ่งเป็น

3.1. เนื้อหาที่สนับสนุนข้าราชการ หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทางเห็นด้วย ชื่นชม พึงพอใจการปฏิบัติงานของข้าราชการ

3.2. เนื้อหาที่โจมตีข้าราชการ หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทิศทางที่ไม่เห็นด้วย ตำหนิหรือตั้งข้อสงสัยต่อการปฏิบัติงานหรือการกระทำของข้าราชการ

4. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองหรือการปกครองท้องถิ่น หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น แบ่งเป็น

4.1. เนื้อหาที่สนับสนุน หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทางเห็นด้วย ชื่นชมการดำเนินงานหรือการกระทำของนักการเมืองท้องถิ่น

4.2. เนื้อหาที่โจมตี หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทางคัดค้าน ไม่เห็นด้วยกับการกระทำหรือการดำเนินงานของนักการเมืองท้องถิ่น

5. เนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทางการเมืองที่มีใช้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น วุฒิสมาชิก อดีตนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ เป็นต้น ส่วนองค์กรการเมืองอื่นๆ หมายถึง องค์กรการเมืองที่ไม่ใช่รัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร อาทิ องค์กรพัฒนาเอกชนหรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ด้านการเมืองหรือเข้ามาเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น สมาพันธ์ประชาธิปไตย กลุ่มเดือนตุลา คณะกรรมการเพื่อการปฏิรูปประชาธิปไตย

5.1. เนื้อหาที่สนับสนุน หมายถึง เนื้อหาที่มีแก่นเรื่องเป็นไปในทางที่สนับสนุน ชื่นชม การกระทำของบุคคลหรือองค์กรทางการเมืองอื่นๆ

5.2. เนื้อหาที่โจมตี หมายถึง เนื้อหาที่แก่นเรื่องเป็นไปในทางตำหนิ หรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของบุคคลหรือองค์กรทางการเมืองอื่นๆ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประเภทหนังสือพิมพ์ ความสำเร็จของเนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของรัฐบาลทั้งในทางสนับสนุนและโจมตี ความสำเร็จของเนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลทั้งในทางสนับสนุนและโจมตี ความสำเร็จของเนื้อหา

การเมืองที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของข้าราชการทั้งในทางสนับสนุน ความถี่ของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่นทั้งในทางสนับสนุนและโจมตี และความถี่ของเนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆทั้งในทางสนับสนุนและโจมตี

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อนี้ คือ ร้อยละและไคสแควร์

สมมติฐานข้อ 2. หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย

สมมติฐานข้อ 2.1. หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มต้นที่การแบ่งเนื้อหาการเมืองออกตามประเภทหนังสือพิมพ์แล้วจึงพิจารณาจากแก่นเรื่องว่าหนังสือพิมพ์รายงานเนื้อหาการเมืองในลักษณะที่เน้นนโยบายหรือตัวบุคคล ทั้งนี้การเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล หมายถึง การรายงานเนื้อหาการเมืองในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดของตัวบุคคล รสนิยม หรือบุคลิกภาพของบุคคลมากกว่าให้รายละเอียดในด้านหลักการ วิธีปฏิบัติงาน หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา เช่น การรายงานเนื้อหาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในลักษณะที่ทำให้บุคคลเป็นศูนย์กลางของเรื่อง ให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคลิกภาพลักษณะเฉพาะตัวของผู้สมัครอย่างละเอียด แต่กล่าวถึงนโยบายของผู้สมัครสั้นๆหรือไม่มีเลย

2. เชื่อมโยงสาเหตุของปัญหาเข้ากับตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เช่น ดำเนินว่าปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากความบกพร่องของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับตัวบุคคล

3. เสนอปัญหาโดยสนใจรายงานแต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลไม่รายงานผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับสังคมหรือประเทศ

ส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย หมายถึง การรายงานเนื้อหาการเมืองดังนี้

1. เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการ นโยบาย ตัวกฎหมายในลักษณะที่ต้องการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน เช่น ตีพิมพ์ประเด็นกฎหมายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกำลังพิจารณาอยู่ในสภาฯ หรือเสนอบทความเกี่ยวกับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิก

2. วิเคราะห์ให้ผู้อ่านเห็นว่าสาเหตุของปัญหาเกิดจากความบกพร่องหรือไม่เหมาะสมของวิธีการปฏิบัติ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายการลดดอกเบี้ยของรัฐบาล การวิพากษ์การทำงานของ กกต. โดยชี้ให้เห็นว่าเป็นผลมาจากความบกพร่องในการร่างกฎหมายว่าด้วยอำนาจของก.ก.ต. เป็นต้น

3. เรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไข้ปัญหาโดยเสนอทางออกที่เป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น เสนอความคิดเพื่อแก้ไข้ปัญหาน้ำมันแพงในคอลัมน์ประจำ ตีพิมพ์บทความพิเศษเกี่ยวกับข้อเสนอเพื่อปฏิรูปการเมือง เป็นต้น

ตัวแปรที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อนี้ คือ ประเภทหนังสือพิมพ์ ความถี่ของเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย และความถี่เนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ ร้อยละและไคสแควร์

สมมติฐานข้อ 3 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง

สมมติฐานข้อ 3.1 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ และหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ

การทดสอบสมมติฐานข้อนี้ เริ่มจากจำแนกข่าวการเมืองทุกข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ข่าวการเมืองเชิงตีความและข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง จากนั้นแจกแจงนับความถี่ลงในแบบบันทึกข้อมูล

ข่าวการเมืองเชิงตีความ หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่อยู่ในรูปแบบข่าว และมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ให้ข้อมูลที่เป็นภูมิหลังหรือให้สาระเพิ่มเติมในลักษณะอธิบายหรือขยายความ หรือเปรียบเทียบ

2. มีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประกอบข่าว

3. มีความคิดเห็นของนักข่าวแทรกในเนื้อหาข่าว
4. มีลักษณะเปิดโปง หรือหยิบยกหลักฐานมาประกอบการรายงาน
5. มีการคาดคะเนเหตุการณ์หรือแนวโน้มในอนาคต
6. มีข้อเสนอแนะ ทางออกในการแก้ไขปัญหา

ส่วนข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง หมายถึง ข่าวที่มีการให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา อาจมีความคิดเห็นของแหล่งข่าว แต่ต้องไม่มีความคิดเห็นของนักข่าวเจือปนในเนื้อหาข่าว และไม่มีกรให้ภูมิหลังกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตัวแปรในสมมติฐานข้อนี้ ได้แก่ ประเภทหนังสือพิมพ์ ความสำเร็จของข่าวการเมืองเชิงตีความ และความสำเร็จของข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง

สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรทั้งสอง คือ ร้อยละและไคสแควร์

สมมติฐานข้อ 4. หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงไร้อารมณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

สมมติฐานข้อ 4.1 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงไร้อารมณ์มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพและหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

การทดสอบสมมติฐานเริ่มที่การแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่มตามประเภทหนังสือพิมพ์ แล้วจัดเข้ากลุ่มเนื้อหาการเมืองเชิงไร้อารมณ์กับกลุ่มที่มีเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา แล้วแจกนับตามจำนวนครั้งที่ปรากฏลงในแบบบันทึกข้อมูล จากนั้นจำแนกประเด็นของเนื้อหาลงในแบบบันทึกข้อมูล

ทั้งนี้เนื้อหาการเมืองเชิงไร้อารมณ์ หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นข่าวเบาหรือเข้าเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ มีสีสันเกินจริง น่าตื่นเต้น น่าสนใจอยู่เสมอ กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น หรือเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน เช่น การทุจริต เรื่องชู้สาวของนักการเมือง เรื่องต่อสู้เพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ เรื่องที่กระทบความรู้สึก เรื่องที่มีเงื่อนไขน่าสงสัย เรื่องส่วนบุคคลของนักการเมือง

ส่วนเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่มีเนื้อหาสาระที่สะท้อนให้เห็นถึง การพัฒนาทางการเมืองหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง หรือเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของ ส่วนรวม หรือมีลักษณะดังเรื่องต่อไปนี้ เรื่องทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้ทันสมัย การพัฒนาระบบบริหารและระบบกฎหมาย การระดมประชาชนให้เข้ามามี ส่วนร่วมทางการเมือง การให้ความรู้ในเชิงที่จะพัฒนาระบบประชาธิปไตย การมีเสถียรภาพและการ เปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ การดำเนินงานของรัฐบาลและกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบ ประชาธิปไตย

ประเด็นของเนื้อหาการเมือง หมายถึง ใจความสำคัญของเนื้อหาการเมืองแต่ละย่อหน้า แบ่ง เป็น

- 1.การดำเนินงานของรัฐบาล
- 2.กิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของพรรคการเมือง นักการเมือง และองค์กรทางการเมือง
- 3.การกล่าวหา ความขัดแย้งระหว่างบุคคลทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ
- 4.การตกลงกัน ความร่วมมือ ความปรองดองทางการเมือง
- 5.เหตุการณ์ทางการเมือง
- 6.เรื่องส่วนบุคคลของนักการเมือง เช่น เรื่องชู้สาว การกระทำผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม
- 7.การรายงานเกี่ยวกับบรรณนิยม บุคลิกภาพของนักการเมือง
- 8.การเมืองท้องถิ่น
- 9.ความคิดเห็น ปฏิกริยาท่าทีของประชาชนต่อรัฐบาล
- 10.ประเด็นการเมืองอื่นๆ อาทิ รัฐธรรมนูญ การดำเนินงานของข้าราชการ

ตัวแปรในการศึกษา คือ ประเภทหนังสือพิมพ์, ความถี่ของเนื้อหาการเมืองเชิงเจ้าอารมณ์, ความถี่ของเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

การทดสอบสมมติฐานจะใช้การเปรียบเทียบร้อยละและไคสแควร์

สมมติฐานข้อ 5. หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาการเมืองที่คิดทางลบมากกว่าทิศทาง

บวก

สมมติฐานข้อ 5.1 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มจากการจำแนกเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทออกเป็นเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก และเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ

ทั้งนี้เนื้อหาการเมืองทิศทางบวก หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การแก้ไขปัญหา การรวมขอม การร่วมมือ การแสดงถึงความหวัง ความสามัคคีปรองดอง การประสบความสำเร็จ หรือเรื่องที่ดีสิ้นสุดลงด้วยดี หรือสะท้อนลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ
2. ความสมานฉันท์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ
3. ความสำเร็จในการดำเนินงานของรัฐบาล
4. การตกลงกันได้ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ

เนื้อหาการเมืองทิศทางลบ หมายถึง เนื้อหาการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือให้ผลลัพธ์ในทางที่เลวลง เช่น ความแตกแยก การทะเลาะเบาะแว้ง การกล่าวหา ความตึงเครียด ความรุนแรง หรือสะท้อนเรื่องราวการเมืองการบริหารที่เป็นปัญหาในลักษณะต่อไปนี้

1. ความตึงเครียดระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ หรือระหว่างหน่วยงานอื่นๆของรัฐ
2. การกระทำผิดกฎหมาย หรือละเมิดศีลธรรม กฎเกณฑ์ทางสังคมอื่นๆ
3. เหตุการณ์ทางการเมืองที่มีความรุนแรง
4. การต่อสู้ แย่งชิงผลประโยชน์

ตัวแปรในการศึกษาของสมมติฐานข้อนี้ มีดังนี้ ประเภทของหนังสือพิมพ์ ความถี่ของเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก, ความถี่ของเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อนี้ คือ ร้อยละและไคสแควร์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากตารางลงรหัสเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงปริมาณ และศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้วยกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน และจะเสนอเรียงตาม ลำดับขั้นต่อไป

1. ผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บข้อมูลแบบสุ่มตัวอย่าง
2. การทดสอบสมมติฐาน
3. ผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาข้อมูลแบบกรณีศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บข้อมูลแบบสุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์จำนวน 4 ชื่อฉบับ คือ มติชน ไทยโพสต์ ไทยรัฐ และเดลินิวส์ เป็นระยะเวลา 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2542 มีจำนวนทั้งสิ้น 184 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละและไคสแควร์ ผลการศึกษา มีดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ผลการเสนอเนื้อหาการเมืองในแต่ละประเภท

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์				รวม	อันดับ
	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์		
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)		
เนื้อหาเกี่ยวกับ รัฐบาล	2,129 (25.70)	2,301 (38.06)	1,525 (27.66)	1,055 (28.34)	7,010 (29.75)	2
เนื้อหาเกี่ยวกับส.ส.	4,396 (53.07)	2,559 (42.33)	2,743 (49.75)	2,061 (55.35)	11,759 (49.9)	1
ส.ส.รัฐบาล	3,056 (36.89)	1,974 (32.65)	2,072 (37.58)	1,400 (37.60)	8,502 (36.07)	
ส.ส.ฝ่ายค้าน	1,340 (16.18)	585 (9.68)	671 (12.17)	661 (17.75)	3,257 (13.83)	
เนื้อหาเกี่ยวกับ ข้าราชการ	878 (10.60)	707 (11.69)	513 (9.31)	391 (10.50)	2,489 (10.56)	3
เนื้อหาเกี่ยวกับ การเมืองท้องถิ่น	306 (3.69)	86 (1.43)	120 (2.18)	106 (2.85)	618 (2.62)	5
เนื้อหาเกี่ยวกับ องค์กรหรือบุคคลทาง การเมืองอื่นๆ	574 (6.94)	392 (6.49)	612 (11.10)	110 (2.96)	1,688 (7.17)	4
รวม	8,283 (100)	6,045 (100)	5,513 (100)	3,723 (100)	23,564 (100)	

ตารางที่ 1 จากการศึกษาเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 4 ชื่อฉบับ คือ มติชน ไทยโพสต์ ไทยรัฐ เดลินิวส์ พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งหมดเสนอเนื้อหาการเมืองทั้งสิ้น 23,574 ความถี่ มติชนมีปริมาณการเสนอมากที่สุด 8,283 ความถี่ เดลินิวส์มีปริมาณการเสนอน้อยที่สุด 3,723 ความถี่

เมื่อเรียงลำดับประเภทเนื้อหาการเมืองที่มีปริมาณมากที่สุดไปน้อยสุด พบว่า เนื้อหาการเมืองที่มีปริมาณมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนทั้งสิ้น 11,759 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 49.90 ของจำนวนเนื้อหาการเมืองทั้งหมด แบ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล 8,502 ความถี่ หรือร้อยละ 36.07 เนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน 3,257 ความถี่ หรือร้อยละ 13.83 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด

สำหรับเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาลมีปริมาณการเสนอมากเป็นลำดับ 2 จำนวน 7,010 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 29.75 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด ลำดับ 3 ได้แก่ เนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับข้าราชการ จำนวน 2,489 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 10.56 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด ส่วนเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่น ๆ มีปริมาณมากเป็นลำดับ 4 จำนวน 1,688 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 7.17 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด และเนื้อหาการเมืองท้องถิ่นเป็นเนื้อหาการเมืองที่มีปริมาณน้อยที่สุด คือ มีจำนวนเพียง 618 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 2.62 ของจำนวนเนื้อหาการเมืองทั้งหมด

เมื่อพิจารณาเป็นรายฉบับ พบว่า มติชน ไทยโพสต์ เดลินิวส์เสนอเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยสุดไม่ต่างกัน คือ เสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด โดยเสนอเนื้อหาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมากกว่าฝ่ายค้าน รองมาเป็นเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาล เนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับข้าราชการ เนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับบุคคลหรือองค์กรทางการเมืองอื่น ๆ และเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นเป็นลำดับสุดท้าย ขณะที่ไทยรัฐเสนอเนื้อหาการเมืองต่างกับชื่อฉบับอื่น ๆ ในลำดับที่ 3 กับ 4 คือ เสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่น ๆ เป็นลำดับ 3 เสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับข้าราชการเป็นลำดับ 4 ส่วนเนื้อหาที่เสนอมากเป็นลำดับที่ 1, 2 และ 5 ไม่ต่างกับชื่อฉบับอื่น

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการเสนอเนื้อหาแต่ละประเภทของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ พบว่า ไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาลมากที่สุด โดยเสนอร้อยละ 38.06 ของเนื้อหาทั้งหมดของไทยโพสต์ มติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาลน้อยสุด โดยเสนอร้อยละ 25.70 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของมติชน

สำหรับเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่าเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอมากที่สุด โดยเสนอร้อยละ 55.35 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของเดลินิวส์ ไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอน้อยที่สุด เสนอเพียงร้อยละ 42.33 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของไทยโพสต์ อย่างไรก็ตาม เมื่อแยกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านพบว่า เดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมากที่สุด โดยมีสัดส่วนการเสนอ ร้อยละ 37.60 ไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 32.65

ส่วนเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับฝ่ายค้าน เดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอมากที่สุด ร้อยละ 17.75 ไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 9.68 ทางด้านเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ ไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอสูงสุด ร้อยละ 11.69 ไทยรัฐมีสัดส่วนการเสนอต่ำสุด ร้อยละ 9.31 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของแต่ละสื่อฉบับ

นอกจากนี้ ยังพบว่ามติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 3.69 ขณะที่ไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 1.43 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของแต่ละสื่อฉบับ ส่วนไทยรัฐมีสัดส่วนการเสนอเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลการเมืองอื่นๆมากที่สุด ร้อยละ 11.10 ขณะที่เดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอน้อยที่สุด คือ เสนอเพียง ร้อยละ 2.96 เท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณเนื้อหาในทางสนับสนุนและโจมตีของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท
จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์				รวม
	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
เนื้อหาที่สนับสนุนรัฐบาล	764 (35.89)	739 (32.12)	425 (27.87)	435 (41.23)	2,363 (33.71)
เนื้อหาที่โจมตีรัฐบาล	1,365 (64.11)	1,562 (67.88)	1,100 (72.13)	620 (58.77)	4,647 (66.29)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาล	2,129 (100)	2,301 (100)	1,525 (100)	1,055 (100)	7,010 (100)
เนื้อหาที่สนับสนุนส.ส.รัฐบาล	1,318 (43.13)	565 (28.62)	738 (35.62)	611 (43.64)	3,232 (38.01)
เนื้อหาที่โจมตีส.ส.รัฐบาล	1,738 (56.87)	1,409 (71.38)	1,334 (64.38)	789 (56.36)	5,270 (61.99)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับส.ส.รัฐบาล	3,056 (100)	1,974 (100)	2,072 (100)	1,400 (100)	8,502 (100)
เนื้อหาที่สนับสนุนส.ส.ฝ่ายค้าน	593 (44.25)	192 (32.82)	295 (43.96)	177 (26.78)	1,257 (38.59)
เนื้อหาที่โจมตีส.ส.ฝ่ายค้าน	747 (55.75)	393 (67.18)	376 (56.04)	484 (73.22)	2,000 (61.41)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับส.ส.ฝ่ายค้าน	1,340 (100)	585 (100)	671 (100)	661 (100)	3,257 (100)
เนื้อหาที่สนับสนุนข้าราชการ	446 (50.8)	312 (44.13)	271 (52.83)	212 (54.22)	1,241 (49.86)
เนื้อหาที่โจมตีข้าราชการ	432 (49.2)	395 (55.87)	242 (47.17)	179 (45.78)	1,248 (50.14)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ	878 (100)	707 (100)	513 (100)	391 (100)	2,489 (100)

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงปริมาณของเนื้อหาในทางสนับสนุนและโจมตีของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทจำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์				รวม
	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	
	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ความถี่	
เนื้อหาที่สนับสนุนการเมืองท้องถิ่น	80 (26.14)	28 (32.56)	32 (26.67)	16 (15.09)	156 (25.24)
เนื้อหาที่โจมตีการเมืองท้องถิ่น	226 (73.86)	58 (67.44)	88 (73.33)	90 (84.91)	462 (74.76)
รวม เนื้อหาการเมืองท้องถิ่น	306 (100)	86 (100)	120 (100)	106 (100)	618 (100)
เนื้อหาที่สนับสนุนองค์กรหรือบุคคล ทางการเมืองอื่นๆ	349 (60.80)	202 (51.53)	328 (53.59)	73 (66.36)	952 (56.40)
เนื้อหาที่โจมตีองค์กรหรือบุคคลทาง การเมืองอื่นๆ	225 (39.20)	190 (48.47)	284 (46.41)	37 (33.64)	736 (43.60)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือ บุคคลทางการเมืองอื่นๆ	574 (100)	392 (100)	612 (100)	110 (100)	1,688 (100)

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท พบว่าโดยรวมหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าสนับสนุน มีเพียงเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองเท่านั้นที่เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี ทั้งนี้เนื้อหาที่มีปริมาณมากที่สุด คือ เนื้อหาที่โจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล มีจำนวน 5,270 ความถี่ และเนื้อหาที่มีปริมาณน้อยที่สุด คือ เนื้อหาในทางสนับสนุนการเมืองท้องถิ่นจำนวน 156 ความถี่ เนื้อหาในทางสนับสนุนที่มีปริมาณมากที่สุด คือ เนื้อหาในทางสนับสนุนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลจำนวน 3,232 ความถี่ เนื้อหาในทางสนับสนุนที่มีปริมาณน้อยที่สุด คือ เนื้อหาในทางสนับสนุนการเมืองท้องถิ่น 156 ความถี่ เนื้อหาในทางโจมตีที่มีปริมาณมากที่สุด คือ เนื้อหาในทางโจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล 5,270 ความถี่ และเนื้อหาในทางโจมตีที่มีปริมาณน้อยที่สุด คือ เนื้อหาในทางโจมตีการเมืองท้องถิ่น 462 ความถี่

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาสัดส่วนการนำเสนอเนื้อหาแต่ละประเภท ในภาพรวมพบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่น ๆ มีสัดส่วนการเสนอในทางสนับสนุนมากที่สุด ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นมีสัดส่วนการนำเสนอในทางโจมตีมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการเสนอเนื้อหาแต่ละประเภทของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ พบว่า เดลินิวส์เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนรัฐบาลมากที่สุด โดยเสนอร้อยละ 41.23 ไทยรัฐเสนอเนื้อหาในทางโจมตีรัฐบาลมากที่สุด ร้อยละ 72.13 ของเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาลของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

เดลินิวส์เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมากที่สุด โดยเสนอร้อยละ 43.64 ใกล้เคียงกับมติชนซึ่งมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาประเภทเดียวกันนี้ ร้อยละ 43.13 ส่วนไทยโพสต์เสนอเนื้อหาในทางโจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมากที่สุด ร้อยละ 71.38 ของเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลของแต่ละชื่อฉบับ มติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านมากที่สุด ร้อยละ 44.25 เดลินิวส์เสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากที่สุด ร้อยละ 73.22 ของเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านของแต่ละชื่อฉบับ

เดลินิวส์เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนข้าราชการมากที่สุด ร้อยละ 54.22 ไทยโพสต์เสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากที่สุด ร้อยละ 55.87 ของเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการของแต่ละชื่อฉบับ ไทยโพสต์เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนการเมืองท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 32.56 เดลินิวส์เสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากที่สุด ร้อยละ 84.91 ของเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นของแต่ละชื่อฉบับ และเดลินิวส์เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่น ๆ มากที่สุด ร้อยละ 66.36 ไทยโพสต์เสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากที่สุด ร้อยละ 48.47 ของเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่น ๆ ของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	ประเภทหนังสือพิมพ์			
	หนังสือพิมพ์คุณภาพ		หนังสือพิมพ์ปริมาณ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาล	4,430	30.92	2,580	27.93
เนื้อหาเกี่ยวกับส.ส.	6,955	48.54	4,804	52.01
ส.ส.รัฐบาล	5,030	35.11	3,472	37.59
ส.ส.ฝ่ายค้าน	1,925	13.43	1,332	14.42
เนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ	1,585	11.06	904	9.79
เนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น	392	2.74	226	2.45
เนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ	966	6.74	722	7.82
รวม	14,328	100	9,236	100

จากตาราง พบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทั้งหมด 14,328 ความถี่ หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทั้งหมด 9,236 ความถี่ เมื่อเรียงลำดับปริมาณเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทจากมากที่สุดไปน้อยสุด พบว่าไม่ต่างกัน กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด โดยเสนอเนื้อหาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมากกว่าฝ่ายค้าน รองมาเป็นเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับรัฐบาล เนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับข้าราชการ เนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับบุคคลหรือองค์กรการเมืองอื่นๆ และเสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาจากความถี่ พบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองในทุกประเภทมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ แต่เมื่อพิจารณาในรูปสัดส่วนโดยเปรียบเทียบกับจำนวนเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท พบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอสูงกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณในส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาล เนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ และเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น ทั้งนี้หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาล ร้อยละ 30.92 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ

ร้อยละ 27.93 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ ร้อยละ 11.06 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอร้อยละ 9.79 และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น ร้อยละ 2.74 มากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณซึ่งเสนอร้อยละ 2.45 เพียงเล็กน้อย

หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร้อยละ 52.01 มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพซึ่งเสนอร้อยละ 48.54 ของเนื้อหาทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเพียงเล็กน้อย โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับฝ่ายรัฐบาล ร้อยละ 37.59 เสนอเนื้อหาฝ่ายค้าน ร้อยละ 14.42 ขณะที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาฝ่ายรัฐบาล ร้อยละ 35.11 เสนอเนื้อหาฝ่ายค้าน ร้อยละ 13.42 ของเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ปริมาณยังมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับองค์กร หรือบุคคลทางการเมืองอื่น ๆ มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาประเภทนี้ ร้อยละ 7.82 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ ร้อยละ 6.74 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงรายละเอียดของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทจำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	ประเภทหนังสือพิมพ์				รวม
	คุณภาพ		ปริมาณ		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
เนื้อหาสนับสนุนรัฐบาล	1,503	33.93	860	33.33	2,363
เนื้อหาโจมตีรัฐบาล	2,927	66.07	1,720	66.67	4,647
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาล	4,430	100	2,580	100	7,010
เนื้อหาสนับสนุน ส.ส. รัฐบาล	1,883	37.44	1,349	38.85	3,232
เนื้อหาโจมตี ส.ส. รัฐบาล	3,147	62.56	2,123	61.15	5,270
รวมเนื้อหาเกี่ยวกับ ส.ส. รัฐบาล	5,030	100	3,472	100	8,502
เนื้อหาสนับสนุน ส.ส. ฝ่ายค้าน	785	40.78	472	35.44	1,257
เนื้อหาโจมตี ส.ส. ฝ่ายค้าน	1,140	59.22	860	64.56	2,000
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับ ส.ส. ฝ่ายค้าน	1,925	100	1,332	100	3,257
เนื้อหาสนับสนุนข้าราชการ	758	47.82	483	53.43	1,241
เนื้อหาโจมตีข้าราชการ	827	52.18	421	46.57	1,248
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ	1,585	100	904	100	2,489
เนื้อหาสนับสนุนการเมืองท้องถิ่น	108	27.55	48	21.24	156
เนื้อหาโจมตีการเมืองท้องถิ่น	284	72.45	178	78.76	462
รวม เนื้อหาการเมืองท้องถิ่น	392	100	226	100	618
เนื้อหาสนับสนุนองค์กรหรือบุคคล ทางการเมืองอื่นๆ	551	57.04	401	55.54	952
เนื้อหาโจมตีองค์กรหรือบุคคลทาง การเมืองอื่นๆ	415	42.96	321	44.46	736
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือ บุคคลทางการเมืองอื่นๆ	966	100	722	100	1,688

จากตารางที่ 4 พบว่า ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างเสนอเนื้อหาการเมืองในทางโจมตีมากกว่าเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุน มีเพียงเนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่น ๆ ที่หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนมากกว่าเสนอเนื้อหาในทางโจมตี อย่างไรก็ตาม ในกรณีของเนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับข้าราชการ พบว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับข้าราชการในทางสนับสนุนมากกว่าเนื้อหาในทางโจมตี

ประเภทเนื้อหาในทางโจมตีที่มีปริมาณมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาในทางโจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 3,147 ความถี่ หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 2,123 ความถี่ และประเภทเนื้อหาในทางสนับสนุนที่มีปริมาณน้อยที่สุด ได้แก่ เนื้อหาในทางสนับสนุนการเมืองท้องถิ่น โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 108 ความถี่ หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเพียง 48 ความถี่

เมื่อพิจารณาเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท โดยเปรียบเทียบในรูปสัดส่วน พบว่าในส่วนของเนื้อหาที่เกี่ยวกับรัฐบาล หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทมีส่วนการเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนและโจมตีใกล้เคียงกันมาก โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาที่โจมตี 2,927 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 66.07 ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาดังกล่าว 1,720 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาลของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนรัฐบาลจำนวน 1,503 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 33.93 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอจำนวน 860 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาลของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมากกว่าฝ่ายค้าน โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับฝ่ายรัฐบาล 5,030 ความถี่ เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับฝ่ายค้าน 1,925 ความถี่ ส่วนหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับฝ่ายรัฐบาล 3,472 ความถี่ เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับฝ่ายค้าน 1,332 ความถี่

เมื่อแบ่งเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลออกเป็นเนื้อหาในทางสนับสนุนและโจมตี พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาโจมตีมากกว่าสนับสนุน โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพมีส่วนในการเสนอเนื้อหาโจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณเล็กน้อย กล่าวคือ หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาโจมตี 3,147 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 62.56 เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุน 1,883 ความถี่ หรือร้อยละ 37.44 ของเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลของหนังสือพิมพ์คุณภาพ ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาโจมตี 2,123

ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 61.15 เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุน 1,349 ความถี่ หรือร้อยละ 38.85 ของเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลของหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน พบว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนน้อยกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาในทางโจมตี 860 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 64.56 เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุน 472 ความถี่ หรือร้อยละ 37.55 ของเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านของหนังสือพิมพ์ปริมาณ หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาในทางโจมตี 1,140 ความถี่ หรือร้อยละ 59.22 ความถี่ เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุน 785 ความถี่ หรือร้อยละ 40.78 ของเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านของตนเอง

ทางด้านเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ พบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาโจมตีข้าราชการมากกว่าเนื้อหาที่สนับสนุน ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาสนับสนุนข้าราชการมากกว่าเนื้อหาที่โจมตี และเมื่อเปรียบเทียบจากสัดส่วนการเสนอ พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาสนับสนุนมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาโจมตี 827 ความถี่ หรือร้อยละ 52.18 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 421 ความถี่ หรือร้อยละ 46.57 ของเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาสนับสนุน 483 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 53.43 ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 758 ความถี่ หรือร้อยละ 47.82 ของเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับข้าราชการของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ปริมาณยังมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองท้องถิ่นในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนการเมืองท้องถิ่นมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาโจมตี 178 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 78.76 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาโจมตี 284 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 72.45 ของเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท ส่วนเนื้อหาที่สนับสนุน พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาที่สนับสนุนการเมืองท้องถิ่นจำนวน 108 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 27.55 ส่วนหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 48 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 21.24 ของเนื้อหาการเมืองท้องถิ่นของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

ส่วนเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ กล่าวคือ หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุน 551 ความถี่ หรือร้อยละ 57.04 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 401 ความถี่ หรือร้อยละ 55.54 ของเนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาโจมตี 321 ความถี่ หรือร้อยละ 44.46 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 415 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 56.39 ของเนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลและการเสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบาย

ตารางที่ 5 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	รวม
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)
เน้นตัวบุคคล	6,081 (73.42)	4,466 (73.88)	4,388 (79.60)	2,989 (80.28)	17,924 (76.07)
เน้นนโยบาย	2,202 (26.58)	1,579 (26.12)	1,125 (20.40)	734 (19.72)	5,640 (23.93)
รวม	8,283 (100)	6,045 (100)	5,513 (100)	3,723 (100)	23,564 (100)

จากตาราง หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีปริมาณและสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายค่อนข้างมาก โดยเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลสูงถึง 17,924 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 76.07 เสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบายเพียง 5,640 ความถี่ หรือร้อยละ 23.93 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อฉบับ พบว่าหนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับมีปริมาณและสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเนื้อหาที่เน้นนโยบายอย่างมาก

ทั้งนี้ เดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากที่สุด โดยเสนอจำนวน 2,989 ความถี่ หรือร้อยละ 80.28 รองมา ได้แก่ ไทยรัฐ เสนอจำนวน 4,388 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 79.59 ลำดับต่อมา ไทยโพสต์เสนอ 4,466 ความถี่ หรือร้อยละ 73.88 ส่วนมติชนเสนอในสัดส่วนน้อยสุด คือ เสนอจำนวน 6,081 ความถี่ หรือร้อยละ 73.42 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าไทยโพสต์กับมติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลใกล้เคียงกันมาก

ทางด้านเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย พบว่า มติชนเสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบายมากที่สุด โดยเสนอ 2,202 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 26.58 รองมาได้แก่ ไทยโพสต์ 1,579 ความถี่ หรือร้อยละ 26.12 ลำดับ 3 ได้แก่ ไทยรัฐ 1,125 ความถี่ หรือร้อยละ 20.41 ส่วนเดลินิวส์เสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบายในสัดส่วนที่น้อยกว่าชื่อฉบับอื่นๆ คือ เสนอเพียง 734 ความถี่ หรือร้อยละ 19.72 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ

ตารางที่ 6 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	นสพ.คุณภาพ		นสพ.ปริมาณ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เน้นตัวบุคคล	10,547	73.61	7,377	79.87
เน้นนโยบาย	3,781	26.39	1,859	20.13
รวม	14,328	100	9,236	100

ตารางที่ 6 หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภท มีปริมาณและสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล 7,377 ความถี่ หรือร้อยละ 79.87 ขณะที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลจำนวน 10,547 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 73.61 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

นอกจากนี้ ยังพบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย 3,781 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 26.39 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย 1,859 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 20.13 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

ตารางที่ 7 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล และเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย ในแต่ละประเภทของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ประเภทเนื้อหา	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	รวม
เน้นตัวบุคคล					
1.บุคลิกภาพ รสนิยม การกระทำ เรื่องส่วนตัว	3,064 (36.77)	2,121 (35.09)	1,967 (35.68)	1,730 (46.47)	8,865 (37.63)
2.กล่าวโทษตัวบุคคล	2,161 (26.09)	1,625 (26.88)	1,474 (26.74)	904 (24.28)	6,164 (26.17)
3.ผลกระทบต่อตัวบุคคล	873 (10.55)	720 (11.91)	947 (17.18)	355 (9.54)	2,895 (12.29)
เน้นนโยบาย					
1.นโยบาย หลักการ แผนงาน	1,308 (15.79)	1,015 (16.79)	342 (6.20)	430 (11.55)	3,095 (13.13)
2.ความบกพร่องของนโยบาย ระบบ	285 (3.45)	178 (2.94)	245 (4.44)	26 (0.70)	734 (3.12)
3.เสนอวิธีแก้ไขทางออก	609 (7.35)	386 (6.39)	538 (9.76)	278 (7.46)	1,811 (7.66)
รวม	8,283 (100)	6,045 (100)	5,513 (100)	3,723 (100)	23,564 (100)

ตารางที่ 7 แสดงให้ทราบว่าเนื้อหาการเมืองที่ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลและเนื้อหาการเมืองที่ให้ความสำคัญกับนโยบายของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับนั้นประกอบด้วยเนื้อหาอย่างไร และเสนอในปริมาณมากน้อยต่างกันอย่างไร

ในภาพรวม เนื้อหาที่มีปริมาณและสัดส่วนการนำเสนอมากที่สุด คือ เนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลในลักษณะให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยม การกระทำของบุคคลทางการเมืองซึ่งมีจำนวนสูงถึง 8,865 ความถี่ หรือร้อยละ 37.63 รองมา ได้แก่ เนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลในลักษณะกล่าวโทษว่าเป็นความบกพร่องของตัวบุคคล จำนวน 6,164 ความถี่ หรือร้อยละ 26.17 ลำดับต่อมา เป็นเนื้อหาที่เน้นนโยบายในลักษณะให้รายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ นโยบาย หรือตัวกฎหมาย จำนวน 3,095 ความถี่ หรือร้อยละ

ละ 13.13 ลำดับที่ 4 ได้แก่ เนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลโดยเสนอเรื่องที่ส่งผลเฉพาะตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในวงแคบ จำนวน 2,895 ความถี่ หรือร้อยละ 12.29 ลำดับที่ 5 คือ เนื้อหาที่เน้นนโยบายโดยเสนอวิธีแก้ไข หรือทางออก จำนวน 1,811 ความถี่ หรือร้อยละ 7.66 และลำดับสุดท้าย ได้แก่ เนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายโดยชี้ให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากความบกพร่องของนโยบายหรือระบบ จำนวน 734 ความถี่ หรือร้อยละ 3.12 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการเสนอเนื้อหาแต่ละประเภท พบว่าเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลโดยเสนอรายละเอียดของบุคลิกภาพ รสนิยม การกระทำ เรื่องส่วนตัวของบุคคลมากที่สุด โดยเสนอจำนวน 1,730 ความถี่ หรือร้อยละ 46.47 ส่วนไทยโพสต์เสนอน้อยที่สุด จำนวน 2,121 ความถี่ หรือร้อยละ 35.09 ของเนื้อหาทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

ไทยโพสต์เสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลในลักษณะกล่าวโทษว่าเป็นความบกพร่องที่มีสาเหตุมาจากตัวบุคคลในสัดส่วนที่มากกว่าฉบับอื่น โดยเสนอจำนวน 1,625 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 26.88 ใกล้เคียงกับมติชนและไทยรัฐต่างกันเพียงจุดทศนิยมเท่านั้น ขณะที่เดลินิวส์เสนอน้อยที่สุด 904 ความถี่ หรือร้อยละ 24.28 ลำดับต่อมาเป็นเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล โดยเน้นไปที่ผลกระทบต่ตัวบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเพียงกลุ่มเดียว พบว่า ไทยรัฐมีสัดส่วนการเสนอมากที่สุด คือ เสนอ 947 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 17.18 ส่วนเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอน้อยสุด 355 ความถี่ หรือร้อยละ 9.54 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละฉบับ

สำหรับเนื้อหาที่เน้นนโยบายโดยให้รายละเอียดของนโยบาย หลักปฏิบัติ หรือตัวกฎหมาย พบว่าไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอมากที่สุด โดยเสนอ 1,015 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 16.79 ไทยรัฐมีสัดส่วนการเสนอน้อยสุด 345 ความถี่ หรือร้อยละ 6.20 เท่านั้น สำหรับเนื้อหาที่เน้นนโยบายโดยชี้ให้เห็นว่าเป็นความบกพร่องของนโยบายหรือระบบ ไทยรัฐมีสัดส่วนการเสนอมากที่สุด โดยเสนอ 245 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 4.44 ขณะเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอน้อยสุด 26 ความถี่ หรือร้อยละ 0.7 ส่วนเนื้อหาที่เน้นนโยบายในลักษณะเสนอวิธีการแก้ไข หรือทางออก พบว่า ไทยรัฐมีสัดส่วนการเสนอมากที่สุด โดยเสนอ 58 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 9.76 ไทยโพสต์เสนอน้อยที่สุด จำนวน 386 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 6.39 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของแต่ละฉบับ

ตารางที่ 8 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล และเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย ในแต่ละประเภทจำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	นสพ.คุณภาพ	นสพ.ปริมาณ	รวม
เน้นตัวบุคคล			
1.เสนอรายละเอียดของบุคลิกภาพ รสนิยม การกระทำ เรื่องส่วนตัวของบุคคล	5,168 (36.07)	3,697 (40.03)	8,865 (37.63)
2.กล่าวโทษตัวบุคคล แสดงให้เห็นว่าเป็นความ บกพร่องของตัวบุคคล	3,786 (26.42)	2,378 (25.75)	6,164 (26.17)
3.เสนอเรื่องที่ส่งผลเฉพาะตัวบุคคล หรือกลุ่ม บุคคลในวงแคบ	1,593 (11.13)	1,302 (14.10)	2,895 (12.29)
เน้นนโยบาย			
1.เสนอรายละเอียดของนโยบาย หลักการ แผน งานต่างๆ	2,323 (16.21)	772 (8.36)	3,095 (13.13)
2.แสดงให้เห็นว่าเป็นความบกพร่องของนโยบาย หรือระบบ	463 (3.23)	271 (2.93)	734 (3.12)
3.เสนอวิธีการแก้ไขหรือทางออก	995 (6.94)	816 (8.83)	1,811 (7.66)
รวม	14,328 (100)	9,236 (100)	23,564 (100)

จากตาราง พบว่าในส่วนของเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลโดยเสนอรายละเอียดของบุคลิกภาพ รสนิยม การกระทำ เรื่องส่วนตัวของบุคคลซึ่งมีปริมาณและสัดส่วนในการเสนอมากที่สุดนั้น หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 3,697 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 40.03 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 5,168 ความถี่ หรือร้อยละ 36.07 เนื้อหาที่มีปริมาณและสัดส่วนมากรองมา ได้แก่ เนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลโดยกล่าวโทษตัวบุคคล พบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยเสนอ 3,786 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 26.42 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 2,378 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 25.75 ส่วนเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายโดยเสนอรายละเอียดของนโยบาย หลักการ แผนงานต่างๆซึ่งมีปริมาณและสัดส่วนมากเป็นลำดับ 3 พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์

คุณภาพเสนอ 2,323 ความถี่ หรือร้อยละ 16.21 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 772 ความถี่ หรือร้อยละ 8.36 ของเนื้อหาทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

ส่วนเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลในลักษณะเสนอเรื่องที่ส่งผลเฉพาะตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในวงแคบมีปริมาณและสัดส่วนการเสนอในลำดับที่ 4 พบว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยเสนอ 1,302 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 14.10 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 1,593 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 11.13 ทางด้านเนื้อหาที่เน้นนโยบายโดยเสนอวิธีการแก้ไขหรือทางออก ซึ่งมีปริมาณและสัดส่วนการเสนอในภาพรวมมากเป็นลำดับที่ 5 พบว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยเสนอ 816 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 8.83 ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 995 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 6.94 ส่วนเนื้อหาที่เน้นนโยบายโดยแสดงให้เห็นว่าเป็นความบกพร่องของนโยบายหรือระบบ ซึ่งมีปริมาณและสัดส่วนการเสนอในภาพรวมน้อยที่สุดนั้น หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยเสนอ 463 ความถี่ ร้อยละ 3.23 ส่วนหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 271 ความถี่ หรือร้อยละ 2.93 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางกับข่าวการเมืองเชิงตีความ

ตารางที่ 9 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง และเนื้อหาข่าวการเมืองเชิงตีความ จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์

ประเภทข่าวการเมือง	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	รวม
ข่าวเชิงเป็นกลาง	1,240 (33.05)	689 (25.00)	508 (25.66)	422 (22.60)	2,859 (27.61)
ข่าวเชิงตีความ	2,512 (66.95)	2,067 (75.00)	1,472 (74.34)	1,445 (77.40)	7,496 (72.39)
รวม	3,752 (100)	2,756 (100)	1,980 (100)	1,867 (100)	10,355 (100)

จากตาราง หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับต่างเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง โดยเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความทั้งสิ้น 7,496 ความถี่ หรือร้อยละ 72.39 และเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางทั้งสิ้น 2,859 ความถี่ หรือร้อยละ 27.61 ของเนื้อหาข่าวการเมืองทั้งหมด และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางและข่าวการเมืองเชิงตีความกับจำนวนข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ พบว่า มติชนมีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากที่สุด โดยเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง 1,240 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 33.05 ส่วนเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางน้อยที่สุด โดยเสนอจำนวน 422 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 22.60 ของเนื้อหาข่าวการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ

ส่วนข่าวการเมืองเชิงตีความ พบว่า เดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอมากที่สุด โดยเสนอจำนวน 1,445 ความถี่ หรือร้อยละ 77.4 ขณะที่มติชนมีสัดส่วนการเสนอน้อยที่สุด โดยเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความจำนวน 2,512 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 66.95 ของเนื้อหาข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

ตารางที่ 10 แสดงปริมาณการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความกับข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง
จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์

ประเภทข่าวการเมือง	นสพ.คุณภาพ		นสพ.ปริมาณ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง	1,929	29.64	930	24.17
ข่าวการเมืองเชิงตีความ	4,579	70.36	2,917	75.83
รวม	6,508	100	3,847	100

จากตาราง พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความในปริมาณและสัดส่วนที่มากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางอย่างมาก โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความ จำนวน 2,917 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 75.83 ขณะที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 4,579 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 70.36 ของข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

ทางด้านข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง จำนวน 1,929 ความถี่ หรือร้อยละ 29.64 ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง จำนวน 930 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 24.17 ของเนื้อหาข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารและเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

ตารางที่ 11 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารและเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา จำแนกตามรายชื่อหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	รวม
ร้านอาหาร	6,461 (78.00)	4,870 (80.56)	4,808 (87.21)	3,305 (88.77)	19,444 (82.52)
เชิงพัฒนา	1,822 (22.00)	1,175 (19.44)	705 (12.79)	418 (11.23)	4,120 (17.48)
รวม	8,283 (100)	6,045 (100)	5,513 (100)	3,723 (100)	23,564 (100)

จากตาราง หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับต่างเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารมากกว่าเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาอย่างมาก ทำให้ในภาพรวมมีปริมาณเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารสูงถึง 19,444 ความถี่ หรือร้อยละ 82.52 ขณะที่ปริมาณเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาเพียง 4,120 ความถี่ หรือร้อยละ 17.48 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารและเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาของแต่ละชื่อฉบับ พบว่า เดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารมากที่สุด โดยเสนอเป็นจำนวน 3,305 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 88.77 รองลงมา ได้แก่ ไทยรัฐ เสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหาร 4,808 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 87.21 ลำดับต่อมา คือ ไทยโพสต์ เสนอ 4,870 ความถี่ หรือร้อยละ 80.56 ส่วนมติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาประเภทนี้น้อยที่สุดในกลุ่ม คือ เสนอจำนวน 6,461 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 78.00 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ

ทางด้านเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา พบว่า มติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาประเภทนี้มากที่สุด โดยเสนอจำนวน 1,822 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 22.00 รองมา ได้แก่ ไทยโพสต์เสนอจำนวน 1,175 ความถี่ หรือร้อยละ 19.44 ตามด้วยไทยรัฐ 705 ความถี่ หรือร้อยละ 12.79 ส่วนเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาน้อยที่สุด โดยเสนอเพียง 418 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 11.23 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ

ตารางที่ 12 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารและเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา
จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์คุณภาพ		หนังสือพิมพ์ปริมาณ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ร้านอาหาร	11,331	79.08	8,113	87.84
เชิงพัฒนา	2,997	20.92	1,123	12.16
รวม	14,328	100	9,236	100

จากตาราง หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างมีปริมาณและสัดส่วนการนำเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารมากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาหลายเท่าตัว โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหาร 8,113 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 87.84 ขณะที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหาร 11,331 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 79.08 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

ทางด้านเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา หนังสือพิมพ์คุณภาพมีปริมาณและสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา 2,997 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 20.92 ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา 1,123 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 12.16 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารและเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในแต่ละประเด็น จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์

ประเด็น	เนื้อหาการเมืองร้านอาหาร					เนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา				
	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	รวม	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	รวม
1.การดำเนินงานของรัฐบาล	978 (15.14)	1,209 (24.83)	866 (18.01)	586 (17.73)	3,639 (18.72)	506 (27.77)	291 (24.77)	201 (28.51)	82 (19.62)	1,080 (26.21)
2.กิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมือง	1,373 (21.25)	729 (14.97)	1,081 (22.48)	469 (14.19)	3,652 (18.78)	553 (30.35)	422 (35.91)	293 (41.56)	149 (35.65)	1,417 (34.39)
3.ความขัดแย้ง การกล่าวหา	985 (15.25)	967 (19.86)	716 (14.89)	521 (15.76)	3,189 (16.41)	68 (3.73)	49 (4.17)	34 (4.82)	27 (6.46)	178 (4.32)
4.การตกลงกันทางการเมือง	168 (2.60)	101 (2.07)	143 (2.97)	112 (3.39)	524 (2.69)	91 (4.99)	69 (5.87)	18 (2.55)	13 (3.11)	191 (4.64)
5.เหตุการณ์ทางการเมือง	95 (1.47)	54 (1.11)	113 (2.36)	73 (2.21)	335 (1.72)	40 (2.2)	46 (3.91)	11 (1.56)	33 (7.89)	130 (3.16)
6.เรื่องส่วนตัวของนักการเมือง คนใกล้ชิด	887 (13.72)	541 (11.11)	566 (11.77)	487 (14.74)	2,481 (12.76)	133 (7.3)	86 (7.32)	30 (4.26)	32 (7.66)	281 (6.80)
7.บุคลิกภาพ รสนิยมของบุคคลทางการเมือง	1,535 (23.76)	1,058 (21.72)	1,044 (21.71)	891 (26.96)	4,528 (23.29)	88 (4.83)	68 (5.79)	20 (2.84)	17 (4.07)	193 (4.68)
8.การเมืองท้องถิ่น	210 (3.25)	88 (1.81)	112 (2.34)	55 (1.66)	465 (2.39)	62 (3.40)	36 (3.07)	18 (2.55)	5 (1.20)	121 (2.94)
9.ปฏิบัติการความคิดเห็นของประชาชนต่อรัฐ บาล นักการเมือง	188 (2.91)	100 (2.05)	153 (3.18)	106 (3.21)	547 (2.81)	101 (5.54)	67 (5.70)	67 (9.50)	60 (14.34)	295 (7.18)
10.ประเด็นการเมืองอื่นๆ	42 (0.65)	23 (0.47)	14 (0.29)	5 (0.15)	84 (0.43)	180 (9.89)	41 (3.49)	13 (1.85)	0 (0)	234 (5.68)
รวม	6,461 (100)	4,870 (100)	4,808 (100)	3,305 (100)	19,444 (100)	1,822 (100)	1,175 (100)	705 (100)	418 (100)	4,120 (100)

จากตาราง พบว่า ส่วนใหญ่ของเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยมของบุคคลทางการเมือง กิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือการดำเนินงานของรัฐบาล และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อฉบับ พบว่า ประเด็นของเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ที่เสนอมากเป็นลำดับต้นๆไม่ต่างกันนัก โดยมติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเร้าอารมณ์ในประเด็นบุคลิกภาพ รสนิยมของบุคคลทางการเมืองมากที่สุด คือ 1,535 ความถี่ หรือร้อยละ 23.76 รองมาได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ฯลฯ 1,373 ความถี่ หรือร้อยละ 21.25 ตามด้วยประเด็นเกี่ยวกับความขัดแย้ง การกล่าวหา 985 ความถี่ หรือร้อยละ 15.25 ของเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ของมติชน

ส่วนไทยโพสต์เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐมากที่สุด 1,209 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 24.83 รองมา ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยมของบุคคลทางการเมือง 1,058 ความถี่ ร้อยละ 21.72 และเสนอประเด็นความขัดแย้ง การกล่าวหามากที่สุดเป็นอันดับ 3 เช่นเดียวกับมติชน โดยเสนอ 967 ความถี่ หรือร้อยละ 19.86 ของเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ของไทยโพสต์

ขณะที่เนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ของไทยรัฐถูกเสนอในประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมืองมากที่สุด 1,081 ความถี่ หรือร้อยละ 22.48 รองมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยมของบุคคลทางการเมือง 1,044 ความถี่ ร้อยละ 21.71 และลำดับที่ 3 เป็นประเด็นเกี่ยวกับความขัดแย้ง การกล่าวหา 521 ความถี่ หรือร้อยละ 15.76 ของเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ของไทยรัฐ

ทางด้านเดลินิวส์ พบว่า เสนอเนื้อหาการเมืองแบบเร้าอารมณ์ในประเด็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยมของนักการเมืองมากที่สุดเช่นเดียวกับมติชน โดยเสนอจำนวน 891 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 26.96 รองมาเป็นประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล 586 ความถี่ หรือร้อยละ 17.73 ตามด้วยประเด็นเกี่ยวกับความขัดแย้ง การกล่าวหา 521 ความถี่ หรือร้อยละ 15.76 ของเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ของเดลินิวส์

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการนำเสนอระหว่างหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ พบว่า เดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอประเด็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยมของบุคคลทางการเมืองมากที่สุด โดยเสนอร้อยละ 26.96 ไทยรัฐเสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 21.71 ส่วนไทยโพสต์เสนอประเด็นเกี่ยวกับความขัดแย้ง

การกล่าวหามากที่สุด ร้อยละ 19.86 ไทยรัฐเสนอน้อยที่สุดร้อยละ 14.89 ไทยรัฐเสนอประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์มากที่สุด ร้อยละ 22.48 เดลินิวส์เสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 14.19 ไทยโพสต์เสนอประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาลมากที่สุด ร้อยละ 24.83 มติชนเสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 15.14

สำหรับเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา พบว่า ในภาพรวมหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และองค์กรทางการเมืองมากที่สุด 1,417 ความถี่ หรือร้อยละ 34.39 เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาลมารองมา 1,080 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 26.21 ตามด้วยประเด็นเกี่ยวกับปฏิริยาความคิดเห็นของประชาชนต่อรัฐบาล นักการเมือง 295 ความถี่ หรือร้อยละ 7.18 ของเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อฉบับ พบว่า มติชน เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมืองมากที่สุด 553 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 30.05 รองมา คือ ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล 506 ความถี่ ร้อยละ 27.77 และประเด็นการเมืองอื่นๆมากเป็นลำดับสาม 180 ความถี่ หรือร้อยละ 9.89 ส่วนไทยโพสต์ พบว่าเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมืองมากที่สุดเช่นเดียวกับมติชน โดยเสนอ 422 ความถี่ หรือร้อยละ 35.91 รองมาเป็นประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล 291 ความถี่ ร้อยละ 24.77 ตามด้วยประเด็นเรื่องส่วนตัวของนักการเมือง คนใกล้ชิด 86 ความถี่ ร้อยละ 7.32 ของเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

สำหรับไทยรัฐและเดลินิวส์เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในสามลำดับแรกเหมือนกัน คือ เสนอประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และองค์กรทางการเมืองมากเป็นลำดับที่ 1 โดยไทยรัฐเสนอ 293 ความถี่ หรือร้อยละ 41.56 เดลินิวส์เสนอ 149 ความถี่ หรือร้อยละ 35.65 รองมาเป็นประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล ไทยรัฐเสนอ 201 ความถี่ หรือร้อยละ 28.51 เดลินิวส์เสนอ 82 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 19.62 ตามด้วยประเด็นเกี่ยวกับปฏิริยาความคิดเห็นของประชาชนต่อรัฐบาล นักการเมือง ซึ่งไทยรัฐเสนอ 67 ความถี่ หรือร้อยละ 9.50 เดลินิวส์เสนอ 60 ความถี่ หรือร้อยละ 14.34 ของเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับเสนอประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมืองและการดำเนินงานของรัฐบาลมากเป็นลำดับที่ 1, 2 เช่นเดียวกัน โดยไทยรัฐมีส่วนการเสนอประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมืองมากที่สุด โดยเสนอร้อยละ 41.56 มติชนมีส่วนการเสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 30.35 ไทยรัฐมีส่วนการเสนอประเด็นการดำเนินงานของรัฐบาลมากที่สุด ร้อยละ 28.51 เดลินิวส์มีส่วนการเสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 19.62

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แสดงปริมาณเนื้อหาการเมืองเชิงเจ้าอาธรรมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในแต่ละประเด็น จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์

ประเด็น	เนื้อหาการเมืองเจ้าอาธรรมณ์			เนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา		
	คุณภาพ	ปริมาณ	รวม	คุณภาพ	ปริมาณ	รวม
1.การดำเนินงานของรัฐบาล	2,187 (19.32)	1,452 (17.90)	3,639 (18.72)	797 (26.59)	283 (25.20)	1,080 (26.21)
2.กิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมือง	2,102 (18.55)	1,550 (19.11)	3,652 (18.78)	975 (32.53)	442 (39.36)	1,417 (34.39)
3.ความขัดแย้ง การกล่าวหา	1,952 (17.23)	1,237 (15.25)	3,189 (16.40)	117 (3.90)	61 (5.43)	178 (4.32)
4.การตกลงกันทางการเมือง	269 (2.37)	255 (3.14)	524 (2.69)	160 (5.34)	31 (2.76)	191 (4.64)
5.เหตุการณ์ทางการเมือง	149 (1.31)	186 (2.29)	335 (1.72)	86 (2.87)	44 (3.92)	130 (3.16)
6.เรื่องส่วนตัวของนักการเมือง คนใกล้ชิด	1,428 (12.60)	1,053 (12.98)	2,481 (12.76)	219 (7.31)	62 (5.52)	281 (6.82)
7.บุคลิกภาพ รสนิยมของบุคคลทางการเมือง	2,593 (22.88)	1,935 (23.85)	4,528 (23.29)	156 (5.21)	37 (3.29)	193 (4.68)
8.การเมืองท้องถิ่น	298 (2.63)	167 (2.06)	465 (2.39)	98 (3.27)	23 (2.05)	121 (2.94)
9.ปฏิบัติการความคิดเห็นของประชาชนต่อรัฐ บาล นักการเมือง	288 (2.54)	259 (3.19)	547 (2.81)	168 (5.61)	127 (11.31)	295 (7.16)
10.ประเด็นการเมืองอื่นๆ	65 (0.57)	19 (0.23)	84 (0.43)	221 (7.37)	13 (1.16)	234 (5.68)
รวม	11,331 (100)	8,113 (100)	19,444 (100)	2,997 (100)	1,123 (100)	23,564 (100)

จากตาราง ในส่วนเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหาร พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารในประเด็นมากที่สุดน้อยสุดไม่ต่างกัน กล่าวคือ ประเด็นที่เสนอมากที่สุด เป็นประเด็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยมของบุคคลทางการเมือง โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ 2,593 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 22.88 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 1,935 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 23.85 ของเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท ส่วนประเด็นที่เสนอน้อยสุด ได้แก่ ประเด็นการเมืองอื่นๆ ซึ่งหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอจำนวน 65 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 0.57 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอ 19 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 0.23 ของเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

ส่วนใหญ่ของเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมือง ความขัดแย้ง และการกล่าวหา และเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว พบว่า มีสัดส่วนการเสนอที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย อาทิ หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอประเด็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยมนักการเมืองร้อยละ 23.85 มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพซึ่งเสนอร้อยละ 22.88 หรือหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอประเด็นความขัดแย้ง การกล่าวหาร้อยละ 17.23 มากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณซึ่งเสนอร้อยละ 15.26 เพียงเล็กน้อย

ทางด้านเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมืองและการดำเนินงานของรัฐบาลมากเป็นลำดับ 1 และ 2 เช่นเดียวกัน โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาในประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ องค์กรทางการเมืองมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอร้อยละ 39.36 ขณะที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ ร้อยละ 32.53 ส่วนประเด็นการดำเนินงานของรัฐบาล พบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยเสนอร้อยละ 26.59 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอร้อยละ 25.20 ของเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

นอกจากนี้ยังพบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาเชิงพัฒนาในประเด็นเหตุการณ์ทางการเมืองน้อยที่สุด คือ 2.87 ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในประเด็นการเมืองอื่นๆน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 1.16

5. การเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก เนื้อหาการเมืองทิศทางลบ

ตารางที่ 15 แสดงเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ จำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	รวม
เนื้อหาทิศทางบวก	3,816 (46.07)	2,245 (37.14)	2,260 (40.99)	1,668 (44.80)	9,989 (42.39)
เนื้อหาทิศทางลบ	4,467 (53.93)	3,800 (62.86)	3,253 (59.01)	2,055 (55.2)	13,575 (57.61)
รวม	8,283 (100)	6,045 (100)	5,513 (100)	3,723 (100)	23,564 (100)

จากตาราง หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ ต่างมีปริมาณและสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก ทั้งนี้ มีเนื้อหาการเมืองทิศทางลบทั้งสิ้น 13,575 ความถี่ หรือร้อยละ 57.61 มีเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกทั้งสิ้น 9,989 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 42.39 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด

เมื่อจำแนกตามชื่อฉบับพบว่า มติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากที่สุด โดยเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก 3,816 ความถี่ หรือร้อยละ 46.07 รองมา ได้แก่ เดลินิวส์ เสนอ 1,668 ความถี่ มีสัดส่วนการเสนอร้อยละ 44.80 ส่วนไทยโพสต์ซึ่งเสนอจำนวน 2,245 ความถี่ มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกน้อยที่สุด โดยเสนอเพียงร้อยละ 37.14 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ

สำหรับเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ พบว่าไทยโพสต์เสนอในสัดส่วนที่มากที่สุด กล่าวคือ เสนอจำนวน 3,800 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 62.86 รองมา คือ ไทยรัฐ เสนอ 3,253 ความถี่ หรือร้อยละ 59.01 ส่วนมติชนมีสัดส่วนการเสนอน้อยที่สุด โดยเสนอ 4,467 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 53.93 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ

ตารางที่ 16 แสดงปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ จำแนกตามประเภทหนังสือพิมพ์

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์คุณภาพ		หนังสือพิมพ์ปริมาณ	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เนื้อหาทิศทางบวก	6,061	(42.30)	3,928	(42.53)
เนื้อหาทิศทางลบ	8,267	(57.70)	5,308	(57.47)
รวม	14,328	(100)	9,236	(100)

จากตาราง หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างมีปริมาณและสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก และมีสัดส่วนการเสนอที่ต่างกันเพียงจุดทศนิยมเท่านั้น โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ 8,267 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 57.70 ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบจำนวน 5,308 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 57.47 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

สำหรับเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก พบว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเล็กน้อย โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก 3,928 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 42.53 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก 6,061 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 42.30 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าสนับสนุน

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนและในทางโจมตีของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภท ระหว่างหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์				รวม
	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
เนื้อหาที่สนับสนุนรัฐบาล	764 (35.89)	739 (32.12)	425 (27.87)	435 (41.23)	2,363 (33.71)
เนื้อหาที่โจมตีรัฐบาล	1,365 (64.11)	1,562 (67.88)	1,100 (72.13)	620 (58.77)	4,647 (66.29)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาล	2,129 (100)	2,301 (100)	1,525 (100)	1,055 (100)	7,010 (100)
χ^2	169.66*	294.36*	298.78*	32.44*	
เนื้อหาที่สนับสนุนส.ส.รัฐบาล	1,318 (43.13)	565 (28.62)	738 (35.62)	611 (43.64)	3,232 (38.01)
เนื้อหาที่โจมตีส.ส.รัฐบาล	1,738 (56.87)	1,409 (71.38)	1,334 (64.38)	789 (56.36)	5,270 (61.99)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับส.ส.รัฐบาล	3,056 (100)	1,974 (100)	2,072 (100)	1,400 (100)	8,502 (100)
χ^2	57.72*	360.86*	171.44*	22.64*	
เนื้อหาที่สนับสนุนส.ส.ฝ่ายค้าน	593 (44.25)	192 (32.82)	295 (43.96)	177 (26.78)	1,257 (38.59)
เนื้อหาที่โจมตีส.ส.ฝ่ายค้าน	747 (55.75)	393 (67.18)	376 (56.04)	484 (73.22)	2,000 (61.41)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับส.ส.ฝ่ายค้าน	1,340 (100)	585 (100)	671 (100)	661 (100)	3,257 (100)
χ^2	17.6*	69.06*	9.78*	142.58*	

p = 0.01*

ตารางที่ 17 (ต่อ) เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนและเนื้อหาในทางโจมตีของเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทระหว่างหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์				รวม
	มติชน	ไทยโพสต์	ไทยรัฐ	เดลินิวส์	
	ความถี่	ความถี่	ความถี่	ความถี่	
เนื้อหาที่สนับสนุนข้าราชการ	446 (50.8)	312 (44.13)	271 (52.83)	212 (54.22)	1,241 (49.86)
เนื้อหาที่โจมตีข้าราชการ	432 (49.2)	395 (55.87)	242 (47.17)	179 (45.78)	1,248 (50.14)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ	878 (100)	707 (100)	513 (100)	391 (100)	2,489 (100)
χ^2	0.22	9.74*	1.64	2.78	
เนื้อหาที่สนับสนุนการเมืองท้องถิ่น	80 (26.14)	28 (32.56)	32 (26.67)	16 (15.09)	156 (25.24)
เนื้อหาที่โจมตีการเมืองท้องถิ่น	226 (73.86)	58 (67.44)	88 (73.33)	90 (84.91)	462 (74.76)
รวม เนื้อหาการเมืองท้องถิ่น	306 (100)	86 (100)	120 (100)	106 (100)	618 (100)
χ^2	69.66*	10.46*	26.12*	51.66*	
เนื้อหาที่สนับสนุนองค์กรหรือบุคคล ทางการเมืองอื่นๆ	349 (60.80)	202 (51.53)	328 (53.59)	73 (66.36)	952 (56.40)
เนื้อหาที่โจมตีองค์กรหรือบุคคลทาง การเมืองอื่นๆ	225 (39.20)	190 (48.47)	284 (46.41)	37 (33.64)	736 (43.60)
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือ บุคคลทางการเมืองอื่นๆ	574 (100)	392 (100)	612 (100)	110 (100)	1,688 (100)
χ^2	26.78*	0.36	3.16	11.78*	

p = 0.01*

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองส่วนใหญ่ในทางโจมตีมากกว่าเนื้อหาในทางสนับสนุน ยกเว้นกรณีของเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการที่ไทยโพสต์เสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนมากกว่าเนื้อหาในทางโจมตีกับกรณีของเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ ซึ่งหนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับเสนอเนื้อหาดังกล่าวในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี

อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางสนับสนุนและในทางโจมตีด้วยไคสแควร์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสองฝ่ายและการเมืองท้องถิ่นในทางโจมตีมากกว่าในทางสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ในกรณีของเนื้อหาการเมืองที่เกี่ยวกับข้าราชการ มีเพียงหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ฉบับเดียวเท่านั้นที่เสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าเนื้อหาในทางสนับสนุนและมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในกรณีของเนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ พบว่า หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี โดยเฉพาะมติชนกับเดลินิวส์เสนอเนื้อหาที่สนับสนุนมากกว่าเนื้อหาที่โจมตีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 เนื่องจาก ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าเสนอเนื้อหาที่สนับสนุน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานที่ 1.1 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทในทางสนับสนุนและในทางโจมตีระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ประเภทเนื้อหา	ประเภทหนังสือพิมพ์				รวม	X ²
	คุณภาพ		ปริมาณ			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
เนื้อหาสนับสนุนรัฐบาล	1,503	33.93	860	33.33	2,363	0.25
เนื้อหาโจมตีรัฐบาล	2,927	66.07	1,720	66.67	4,647	
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาล	4,430	100	2,580	100	7,010	
เนื้อหาสนับสนุน ส.ส. รัฐบาล	1,883	37.44	1,349	38.85	3,232	1.74
เนื้อหาโจมตี ส.ส. รัฐบาล	3,147	62.56	2,123	61.15	5,270	
รวมเนื้อหาเกี่ยวกับ ส.ส. รัฐบาล	5,030	100	3,472	100	8,502	
เนื้อหาสนับสนุน ส.ส. ฝ่ายค้าน	785	40.78	472	35.44	1,257	9.48*
เนื้อหาโจมตี ส.ส. ฝ่ายค้าน	1,140	59.22	860	64.56	2,000	
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับ ส.ส. ฝ่ายค้าน	1,925	100	1,332	100	3,257	
เนื้อหาสนับสนุนข้าราชการ	758	47.82	483	53.43	1,241	7.24*
เนื้อหาโจมตีข้าราชการ	827	52.18	421	46.57	1,248	
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ	1,585	100	904	100	2,489	
เนื้อหาสนับสนุนการเมืองท้องถิ่น	108	27.55	48	21.24	156	3.03
เนื้อหาโจมตีการเมืองท้องถิ่น	284	72.45	178	78.76	462	
รวม เนื้อหาการเมืองท้องถิ่น	392	100	226	100	618	

p = 0.01*

ตารางที่ 18 (ต่อ) เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทในทางสนับสนุนและในทางโจมตีระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ประเภทเนื้อหา	ประเภทหนังสือพิมพ์				รวม	X ²
	คุณภาพ		ปริมาณ			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ		
เนื้อหาสนับสนุนองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ	551	57.04	401	55.54	952	0.37
เนื้อหาโจมตีองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ	415	42.96	321	44.46	736	
รวม เนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ	966	100	722	100	1,688	

$p = 0.01^*$

ผลการศึกษา พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพมิได้เสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณในทุกประเภทของเนื้อหาการเมือง เนื้อหาการเมืองที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ คือ เนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการ นอกนั้นไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล เนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน เนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาดังกล่าวในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบความแตกต่างของการเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับปริมาณด้วยสถิติไคสแควร์ พบว่า ในส่วนของเนื้อหาที่โจมตีการดำเนินงานของรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล และการเมืองท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาดังกล่าวในทางสนับสนุนและโจมตีในสัดส่วนที่มีได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในกรณีของเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน ซึ่งหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในกรณีเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น พบว่าเป็นเนื้อหาประเภทเดียวที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.1 เพราะหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณเพียงบางประเภท

สมมติฐานที่ 2 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

หนังสือพิมพ์	เน้นตัวบุคคล	เน้นนโยบาย	รวม	X ²
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
มติชน	6,081 (73.42)	2,202 (26.58)	6,283 (100)	1,816.56*
ไทยโพสต์	4,466 (73.88)	1,579 (26.12)	6,045 (100)	1,378.78*
ไทยรัฐ	4,388 (79.60)	1,125 (20.40)	5,513 (100)	1,931.28*
เดลินิวส์	2,989 (80.28)	734 (19.72)	3,723 (100)	1,365.84*

p = 0.01*

จากตาราง เมื่อใช้สถิติร้อยละเปรียบเทียบเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลกับเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ พบว่า หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายอย่างมาก กล่าวคือ มติชนเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล ร้อยละ 73.42 ของเนื้อหาการเมือง เสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบาย ร้อยละ 26.58 ของจำนวนเนื้อหาการเมืองของมติชน ไทยโพสต์เสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล ร้อยละ 73.88 ของจำนวนเนื้อหาการเมือง เสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบาย ร้อยละ 26.12 ของเนื้อหาการเมืองของไทยโพสต์ (จะพบว่าไทยโพสต์มีส่วนการเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลและเน้นนโยบายใกล้เคียงกับหนังสือพิมพ์ประเภทเดียวกันอย่างมาก) ส่วนไทยรัฐเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล ร้อยละ 79.60 ของเนื้อหาการเมือง เสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบาย ร้อยละ 20.40 ของจำนวนเนื้อหาการเมืองของไทยรัฐ และเดลินิวส์เสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล ร้อยละ 80.28 ของจำนวนเนื้อหาการเมือง และเสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบาย ร้อยละ 19.72 ของเนื้อหาการเมืองของเดลินิวส์ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายด้วยไคสแควร์ พบว่าเป็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาที่ได้จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 นั่นคือ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเน้นนโยบาย

สมมติฐานที่ 2.1 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบปริมาณเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลกับเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายระหว่างหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพกับหนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณ

ประเภทเนื้อหา	นสพ.คุณภาพ		นสพ.ปริมาณ		X ²
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
เน้นตัวบุคคล	10,547	73.61	7,377	79.87	121.13*
เน้นนโยบาย	3,781	26.39	1,859	20.13	
รวม	14,328	100	9,236	100	

$$p = 0.01^*$$

จากตาราง พบว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล ร้อยละ 79.87 ขณะที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล ร้อยละ 73.61 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท หนังสือพิมพ์ปริมาณจึงเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพและพบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบาย ร้อยละ 26.39 ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอ ร้อยละ 20.13 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

เมื่อทดสอบปริมาณการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ต่างประเภทกันด้วยไคสแควร์ พบว่า มีความแตกต่างระหว่างปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล และเนื้อหาที่เน้นนโยบายระหว่างหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ผลการศึกษาจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.1 ที่ว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

สมมติฐานที่ 3 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบเนื้อหาข่าวการเมืองเชิงตีความกับเนื้อหาข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางระหว่างหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

หนังสือพิมพ์	ข่าวการเมือง เชิงตีความ	ข่าวการเมือง เชิงเป็นกลาง	รวม	X ²
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
มติชน	2,512 (66.95)	1,240 (33.05)	3,752 (100)	431.24*
ไทยโพสต์	2,067 (75)	689 (25)	2,756 (100)	689*
ไทยรัฐ	1,472 (74.34)	508 (25.66)	1,980 (100)	469.34*
เดลินิวส์	1,445 (77.40)	422 (22.60)	1,867 (100)	560.54*

p = 0.01*

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางอย่างมาก และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนการเสนอข่าวเชิงตีความกับจำนวนข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์เป็นรายชื่อฉบับ พบว่าเดลินิวส์เสนอข่าวการเมืองเชิงตีความเป็นจำนวนร้อยละที่สูงกว่าฉบับอื่นๆ กล่าวคือ เสนอข่าวการเมืองเชิงตีความถึงร้อยละ 77.40 และเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางเพียงร้อยละ 22.60 ของจำนวนข่าวการเมืองของเดลินิวส์ ส่วนมติชนเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความเป็นจำนวนร้อยละที่ต่ำกว่าฉบับอื่นๆ คือ ร้อยละ 66.95 แต่เสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากที่สุด คือ ร้อยละ 33.05 ของจำนวนข่าวการเมืองของมติชน

เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างการเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางและการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความด้วยสถิติไคสแควร์ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษา

จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 นั่นคือ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง

สมมติฐานที่ 3.1 หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ และหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความและข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ประเภทข่าวการเมือง	นสพ.คุณภาพ		นสพ.ปริมาณ		X ²
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
ข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง	1,929	29.64	930	24.17	29.93*
ข่าวการเมืองเชิงตีความ	4,579	70.36	2,917	75.83	
รวม	6,508	100	3,847	100	

$$p = 0.01^*$$

ผลการศึกษพบว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความ ร้อยละ 75.83 ของจำนวนข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ปริมาณ ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความ ร้อยละ 70.36 ของข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์คุณภาพ ส่วนข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง ร้อยละ 29.64 ของจำนวนข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์คุณภาพ ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง ร้อยละ 24.17 ของจำนวนข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ปริมาณ และเมื่อทดสอบความแตกต่างดังกล่าวด้วยไคสแควร์ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3.1 ที่ว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณและหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ

สมมติฐานที่ 4 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ชื่อหนังสือพิมพ์	เนื้อหา เจ้าอารมณ์	เนื้อหา เชิงพัฒนา	รวม	X ²
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
มติชน	6,461 (78.00)	1,822 (22.00)	8,283 (100)	2,602.08*
ไทยโพสต์	4,870 (80.56)	1,175 (19.44)	6,045 (100)	2258.56*
ไทยรัฐ	4,808 (87.21)	705 (12.79)	5,513 (100)	3503.62*
เดลินิวส์	3,305 (88.77)	418 (11.23)	3,723 (100)	2238.72*

p = 0.01*

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา โดยเฉพาะเดลินิวส์ซึ่งเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์สูงสุดคือ ร้อยละ 88.77 ของเนื้อหาการเมือง เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาน้อยที่สุด คือ เสนอเพียง ร้อยละ 11.23 ของเนื้อหาการเมืองของเดลินิวส์ สำหรับหนังสือพิมพ์ประเภทเดียวกัน คือ ไทยรัฐ เสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์ใกล้เคียงกับเดลินิวส์ค่อนข้างมาก โดยเสนอ ร้อยละ 87.21 ของเนื้อหาการเมือง และเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ร้อยละ 12.79 ของเนื้อหาการเมืองของไทยรัฐ

ส่วนมติชนเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์น้อยที่สุด คือ ร้อยละ 78 ของเนื้อหาการเมือง เสนอเนื้อหาเชิงพัฒนามากที่สุด คือ ร้อยละ 22 ของเนื้อหาการเมืองของมติชน และไทยโพสต์เสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์ ร้อยละ 80.56 เสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ร้อยละ 19.44 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของไทยโพสต์ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองเจ้าอารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาของหนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับด้วยไคสแควร์ พบว่า มีความแตกต่าง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4 กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

สมมติฐานที่ 4.1 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์คุณภาพ		หนังสือพิมพ์ปริมาณ		X ²
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
เจ้าอารมณ์	11,331	79.08	8,113	87.84	298.58*
เชิงพัฒนา	2,997	20.92	1,123	12.16	
รวม	14,328	100	9,236	100	

p = 0.01*

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณมีส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเจ้าอารมณ์มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยเสนอเนื้อหาการเมืองเจ้าอารมณ์ ร้อยละ 87.84 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเจ้าอารมณ์ ร้อยละ 79.08 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด ด้านเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา พบว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพมีส่วนการเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ร้อยละ 20.92 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด ส่วนหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเพียงร้อยละ 12.16 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด และเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างการเสนอเนื้อหาทั้งสองประเภทระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพและหนังสือพิมพ์ปริมาณด้วยไคสแควร์ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4.1. นั่นคือ หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองแบบเจ้าอารมณ์มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

สมมติฐานที่ 5 หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าทิศทางบวก

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและเนื้อหาการเมืองทิศทางลบของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ

ชื่อหนังสือพิมพ์	ทิศทางบวก	ทิศทางลบ	รวม	X ²
	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
มติชน	3,816 (46.07)	4,467 (53.93)	8,183 (100)	50.84*
ไทยโพสต์	2,245 (37.14)	3,800 (62.86)	6,045 (100)	400*
ไทยรัฐ	2,260 (40.99)	3,253 (59.01)	5,513 (100)	178.86*
เดลินิวส์	1,668 (44.80)	2,055 (55.20)	3,723 (100)	40.22*

p = 0.01*

ผลการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าทิศทางบวก โดยเฉพาะไทยโพสต์ซึ่งเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบสูงถึง ร้อยละ 62.86 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมด เสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 37.14 ของเนื้อหาการเมืองของไทยโพสต์ ส่วนมติชนซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทเดียวกันกับไทยโพสต์เสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากที่สุดคือ เสนอร้อยละ 46.07 ของเนื้อหาการเมือง และเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 53.93 ของเนื้อหาการเมืองของมติชน

ส่วนเดลินิวส์เสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกร้อยละ 44.80 เสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบน้อยที่สุดร้อยละ 55.20 ของเนื้อหาการเมืองของเดลินิวส์ ไทยรัฐเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกร้อยละ 40.99 เสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ ร้อยละ 59.01 ของเนื้อหาการเมืองของไทยรัฐ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างการเสนอเนื้อหาทิศทางบวกและเนื้อหาทิศทางลบของหนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับด้วยไคสแควร์พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 5 นั่นคือ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก

สมมติฐานที่ 5.1 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและเนื้อหาการเมืองทิศทางลบจำแนกตามระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพและหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ประเภทเนื้อหา	หนังสือพิมพ์คุณภาพ		หนังสือพิมพ์ปริมาณ		X ²
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
เนื้อหาทิศทางบวก	6,061	(42.30)	3,928	(42.53)	0.12
เนื้อหาทิศทางลบ	8,267	(57.70)	5,308	(57.47)	
รวม	14,328	(100)	9,236	(100)	

p = 0.01

ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบและเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกของหนังสือพิมพ์สองประเภทมีความใกล้เคียงกันมากต่างกันเพียงจุดทศนิยมเท่านั้น ทั้งนี้หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบร้อยละ 57.70 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอร้อยละ 57.47 ของจำนวนเนื้อหาการเมือง

สำหรับเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก พบว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยเสนอเนื้อหาทิศทางบวก ร้อยละ 42.53 ขณะที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอ ร้อยละ 42.30 ของเนื้อหาการเมือง เมื่อทดสอบความแตกต่างของการเสนอเนื้อหาดังกล่าวระหว่างหนังสือพิมพ์สองประเภทด้วยไคสแควร์ พบว่า การเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและลบระหว่างหนังสือพิมพ์สองประเภทไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5.1 ที่ว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพและหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ส่วนที่ 3 กรณีศึกษา

ในส่วนนี้จะเสนอผลศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาการเมืองกรณีการอภิปรายไม่ไว้วางใจซึ่งพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าฝ่ายค้านยื่นญัตติขอเปิดสภาสัมัยประชุมสามัญ เพื่อเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีทั้งคณะ ระหว่างวันที่ 15-19 ธันวาคม พ.ศ. 2542 และลงมติในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ผู้วิจัยจะเริ่มศึกษาตั้งแต่วันที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับการอภิปราย จนถึงวันสุดท้ายที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าวนี้ในช่วงปลายธันวาคม และจะเสนอผลการศึกษาในลักษณะไล่เรียงไปที่ละชื่อฉบับเริ่มตั้งแต่หนังสือพิมพ์มติชน ไทยโพสต์ ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ก่อนจะเปรียบเทียบลักษณะที่เหมือนหรือต่างกันในตอนท้าย

1. หนังสือพิมพ์มติชน

จากการศึกษา พบว่าหนังสือพิมพ์มติชนเสนอเนื้อหาการเมืองอภิปรายไม่ไว้วางใจทั้งสิ้น 109 เรื่อง แบ่งเป็น ข่าวหน้าหนึ่ง 32 เรื่อง ข่าวหน้าใน 13 เรื่อง คอลัมน์ 22 เรื่อง บทความ รายงานพิเศษ หรือบทวิเคราะห์ 39 เรื่อง และบทบรรณาธิการ 3 เรื่อง โดยจะเสนอในช่วงระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจหรือระหว่างวันที่ 16-21 ธันวาคมมากที่สุด 67 เรื่อง เสนอในช่วงก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจ คือ ช่วงวันที่ 1-15 ธันวาคมมารองลงมา 27 เรื่อง และเสนอช่วงที่การอภิปรายสิ้นสุดลงแล้วน้อยที่สุด คือ เสนอเพียง 15 เรื่อง ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบจะแสดงในตารางที่ 27 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 แสดงปริมาณและรูปแบบการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของมติชน
จำแนกตามช่วงเวลา

ช่วงเวลา	รูปแบบการเสนอ					รวม
	ข่าวหน้าหนึ่ง	ข่าวหน้าใน	บท บรรณาธิการ	คอลัมน์	บทความ	
ก่อนอภิปราย	10	3	0	8	6	27
ขณะอภิปราย	17	10	2	6	32	67
หลังอภิปราย	5	0	1	8	1	15
รวม	32	13	3	22	39	109

จากตารางพบว่า มติชนเสนอบทความเกี่ยวกับการอภิปรายเป็นจำนวนที่สูงกว่าเนื้อหา
รูปแบบอื่น เนื่องจากระหว่างการอภิปรายนักข่าวของมติชนได้ถอดเทปการอภิปรายระหว่างขุน
พลฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาลที่เดิๆมาประกอบการรายงานข่าวจำนวนมาก อาทิ พลเอกชวลิต
ยังไญยุทธ นายชวน หลีกภัย นายอดิศร เพียงเกษ นายธารินทร์ นิมมานเหมินทร์ พล.ต.สนั่น ขจร
ประศาสน์ นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ นายจตุรงค์ ฉายแสง ฯลฯ โดยให้พื้นที่เต็มหน้าจำนวนหลาย
หน้าด้วยกัน อีกทั้งยังเสนอบทวิเคราะห์จากมุมมองของนักข่าวว่าฝ่ายใดได้เปรียบหรือได้คะแนน
จากประชาชนโดยเสนอทุกวันระหว่างการอภิปราย และยังเสนอความเห็นของประชาชนทั้งจาก
เว็บไซต์ของมติชนเอง จากโพลล์และการสำรวจความคิดเห็นของนักข่าว การเสนอบทความ
ประกอบข่าวจำนวนมากของมติชนนอกเหนือจากการเสนอข่าวหน้าหนึ่งโดยให้พื้นที่เต็มหน้าติด
ต่อกันตลอดช่วงที่มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจสะท้อนให้เห็นถึงระดับการให้ความสำคัญกับการ
อภิปรายฯของมติชนว่าอยู่ในระดับสูงทีเดียว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา

จากการศึกษาโดยละเอียดพบว่า เนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของมติชนมีลักษณะดังนี้

1. มีการเล่าเรื่องแบบละคร (dramatized news) คือ มีการรายงานเหตุการณ์การเมืองในลักษณะที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับฉาก บรรยากาศ ตลอดจนเครื่องแต่งกาย สีหน้าอารมณ์ ลีลาท่าเสียง หรือแม้แต่ตำแหน่งที่นั่งของตัวนักการเมืองอย่างละเอียดลออ มีการเน้นจุดขัดแย้ง จุดที่มีการปรักปรำ เพื่อเรียกความสนใจจากผู้รับสาร โดยเฉพาะในเนื้อหาข่าวที่เป็นกรรายงานการอภิปรายของเหล่านักการเมืองดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“...หลังการอภิปรายของนายสมัครปรากฏว่าคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้ขอใช้สิทธิพาดพิงชี้แจง โดยขอตำหนินายสมัครที่ขอปกเกล้าหาโดยไม่มีมูลว่า ฝ่ายรัฐบาลโดยนายกษพุดคร่อมเวลาการถ่ายทอดสดช่วง 12.00 น. จะมีการพักการถ่ายทอดสด เพราะต้องรายงานข่าวประจำวัน โดยยืนยันว่า ช่อง 11 และช่อง 9 จะมีการตัดเข้ารายการข่าวสลับกัน พร้อมทั้งชี้หน้านายสมัคร และกล่าวว่า”ขอขบมีนิสัยกเกล้าหาโดยไม่มีมูล” ทำให้นายสมัครลุกขึ้นตอบโต้และชี้หน้าคุณหญิงสุพัตราและกล่าวว่า”นิสัยไม่เคยเปลี่ยน”

นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ ซึ่งเป็นประธานที่ประชุมต้องปิดไมค์ของทั้งสองฝ่าย เนื่องจากโต้เถียงกันด้วยถ้อยคำที่รุนแรงและจะเป็นการโต้เถียงจนไม่มีข้อยุติได้ ทำให้คุณหญิงสุพัตราที่พยายามชี้แจงไม่พอใจและปิดไมค์โครโฟนลงอย่างแรง....”¹

ตัวอย่างดังกล่าวแสดงถึงการใช้ปมขัดแย้งปมปรักปรำมาสร้างความสนใจแก่ผู้อ่าน นอกเหนือจากรายงานกิริยาสีหน้าอารมณ์ความรู้สึกของนักการเมืองตามความคิดเห็นของผู้รายงานอย่างละเอียดจนเห็นภาพทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามได้

¹ มติชนรายวัน วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2542

ตัวอย่างที่ 2

“...ส่วนบรรยากาศในห้องประชุมสภาในช่วงเริ่มต้นนั้น ส.ส.ทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลได้ใช้สิทธิพาดพิงกันมาก เริ่มจากนายต๋น จินตะเวช ส.ส. อุบลราชธานี พรรคความหวังใหม่จะขอสิทธิอภิปรายเรื่องราคาข้าวตกต่ำ ทั้งๆที่ไม่มีรายชื่อในการอภิปรายของฝ่ายค้าน ทำให้บรรดาฝ่ายค้านและรัฐบาลต่างหัวเราะกันครืนดังลั่นห้องประชุม...”²

ตัวอย่างที่ 2 นี้ นักข่าวได้บรรยายถึงฉากซึ่งก็คือ บรรยากาศในห้องประชุม และยังสร้างจุดสนใจให้แก่ผู้อ่านโดยเล่าถึงการขาดความรู้เกี่ยวกับข้อบังคับของสภาของนายต๋น จินตะเวช จนกลายเป็นตัวตลกสร้างความขบขันแก่เพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสร้างสีสันให้แก่ข่าว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า นักข่าวได้สร้าง “ตัวตลก” ขึ้นมา โดยให้นายต๋นเป็นผู้สวมบทบาทนี้ โดยจงใจเสนอเหตุการณ์นี้ทั้งๆที่ไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีความสำคัญแต่อย่างใดสำหรับผู้อ่าน

ตัวอย่างที่ 3

“...ผู้สื่อข่าวรายงานว่าในช่วงการลงมตินั้น นายชวนได้นำคณะรัฐมนตรีทั้งหมดนั่งประจำที่รัฐมนตรีอย่างพร้อมเพรียง รวมทั้งนางสาวกัญญา ศิลปอาชา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่ปกติจะนั่งข้างนายบรรหารในที่นั่งของส.ส.มาตลอด และก่อนจะลงคะแนน ปรากฏว่าเครื่องลงคะแนนของนายสุวัจน์เสียต้องใช้เวลาแก้ไขพักหนึ่งจึงเรียบร้อย ทำให้เป็นที่สนใจของส.ส.ในสภา...”³

กรณีนี้จะพบว่านักข่าวมุ่งรายงานบรรยากาศในห้องประชุมก่อนลงมติ โดยพุ่งความสนใจไปคณะรัฐมนตรี ซ้ำยังตั้งข้อสังเกตไปถึงพฤติกรรมครั้งก่อนๆของนางสาวกัญญา ศิลปอาชาด้วย ตัวละครสำคัญในฉากนี้ คือ คณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังรายงานถึงเหตุการณ์ที่เครื่องลงคะแนนของนายสุวัจน์เสีย ทั้งๆที่ไม่ใช่สาระสำคัญของตัวข่าว นอกจากเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและได้รับความสนใจจากส.ส. ตัวอย่างนี้จึงสะท้อนภาพการรายงานข่าวโดยให้ความสนใจกับตัวบุคคลหรือพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลอีกทางหนึ่งด้วย

² มติชนรายวัน วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2542

³ มติชนรายวัน วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2542

ตัวอย่างที่ 4

“...สำหรับความเคลื่อนไหวของพล.ต.สนั่น ภายหลังจากเสร็จสิ้นการลงมติ ได้เดินออกจากห้องประชุมด้วยสีหน้าแจ่มใส โดยมีส.ส.และรัฐมนตรีหลายคนเข้าไปจับมือแสดงความยินดี เช่น นายไทรรงค์ สุวรรณศิริ รองนายกรัฐมนตรี นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ ส.ส.ศรีสะเกษ พรรคชาติไทย นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์ และนายฉลอง เรี่ยวแรง ส.ส.นนทบุรี พรรคราษฎร โดยเฉพาะนายสำเร็จนั้นได้เอาสมุดไดอารี่มาขอลายเซ็นพล.ต.สนั่น ซึ่งพล.ต.สนั่นได้เซ็นให้และเขียนข้อความว่า “อยู่ได้อีก 58 เดือน” จนมีการกระซอกระซิบว่ารัฐบาลจะอยู่ได้อีก 4 ปี 10 เดือน (10 เดือนในรัฐบาลนี้ และจะกลับมาเป็นรัฐบาลอีกครั้ง) จากนั้นมีเสียงหัวเราะกัน อย่างไม่รู้ที่มา พล.ต.สนั่นปฏิเสธที่จะให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าว จากนั้นพล.ต.สนั่นและคณะได้เดินทางไปยังสนามม้านางเลิ้ง แต่เมื่อรู้ว่ามีคณะผู้สื่อข่าวติดตาม พล.ต.สนั่น จึงมุ่งหน้าไปยังบ้านสนามบินน้ำ จ.นนทบุรี พร้อมสั่งปิดประตูกันนักข่าวทันที จากนั้นได้เดินทางไปยังบ้านพักที่บางคล้า จ.ฉะเชิงเทราเพื่อพักผ่อน เนื่องจากมีอาการเจ็บคอจากหลอดลมอักเสบ แพทย์จึงสั่งให้พักผ่อนเป็นเวลา 1 สัปดาห์...”⁴

ตัวอย่างนี้ แสดงถึงการให้ความสำคัญกับตัวบุคคล และมีลักษณะโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบละคร คือ ให้อารมณ์ตั้งแต่จุดเริ่มต้น จนกระทั่งจุดจบของเรื่อง โดยมีตัวเอกของเรื่องหรือศูนย์กลางอยู่ที่พล.ต.สนั่น

2. เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาเชิงร่ำอารมณ์ เมื่อวิเคราะห์ประเด็นข่าวหรือประเด็นของเนื้อหา พบว่า เนื้อหาโดยมากเป็นเรื่องของความขัดแย้ง การเล่นเกมทั้งในและนอกสภาของทั้ง 2 ฝ่าย ผลที่เกิดแก่ตัวบุคคล ลีลา ท่าทาง บุคลิกภาพของนักการเมืองระหว่างการอภิปราย หรือวิเคราะห์สถานการณ์การเมืองโดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ผลซึ่งจะตกแก่ตัวนักการเมือง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการอภิปรายออกเป็น 3 ช่วง ดังต่อไปนี้

1. ช่วงก่อนการอภิปรายจะเริ่มขึ้น ประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำเสนอบ่อยครั้งที่สุดเป็นการรายงานความพร้อม การเตรียมตัว ความเคลื่อนไหวของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน เนื้อหาที่มีความคล้ายกันกล่าวคือ แหล่งข่าวแต่ละฝ่ายต่างให้สัมภาษณ์ในลักษณะให้ร้ายอีกฝ่าย อาทิ การกล่าวหารัฐบาลว่าใช้

⁴ มติชนรายวัน วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2542

วิชามารกับฝ่ายตน เช่น จัดตั้งศูนย์ขจรเดชขึ้นมาเพื่อขุดคุ้ยเรื่องราวของฝ่ายค้าน หรือตั้งฟ้องนายอดิศร เพียงเกษในคดีราชินีไสล ในช่วงนี้เพื่อให้ชื่อเสียงเสียหาย ขณะฝ่ายรัฐบาลให้สัมภาษณ์ว่าจะตั้งศูนย์ขึ้นมาตรวจสอบเอกสารที่ฝ่ายค้านนำมาประกอบการอภิปรายว่าจริงหรือปลอม เนื้อหาดังกล่าวเข้าข่ายเนื้อหาเชิงร่ำอากรมณ์และยังเป็นเนื้อหาการเมืองที่มีทิศทางลบอีกด้วยเนื่องจากเป็นเนื้อหาที่สะท้อนบุคลิกภาพ อุปนิสัยในทางไม่ดีของนักการเมือง สะท้อนภาพความขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย

2. ช่วงที่มีการอภิปราย ประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำเสนออย่างสม่ำเสมอและให้พื้นที่มากกว่าประเด็นอื่น ได้แก่ เรื่องของคำอภิปราย บรรยายภาคในห้องประชุมรัฐสภา และลีลาท่วงท่า บุคลิกภาพของนักการเมือง

ในส่วนของคำอภิปราย พบว่ามีความร่ำอากรมณ์สูง เนื่องจากคำอภิปรายที่มติดชนให้ความสำคัญ (วัดจากการกล่าวถึงอยู่บ่อยครั้งในรูปของข่าว รายงานพิเศษหรือคอลัมน์) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ปกป้องลูกน้อง ญาติพี่น้อง หรือบุคลิกภาพ และเรื่องส่วนตัวของรัฐมนตรีมากกว่าเรื่องการดำเนินงานที่ผิดพลาดในส่วนนโยบายซึ่งฝ่ายค้านได้กล่าวถึงแม้จะเป็นส่วนน้อยของการอภิปราย ตัวอย่างต่อไปนี้ ผู้วิจัยยกมาจากรายงานพิเศษและข่าวหน้าหนึ่ง เนื่องจากเป็นรูปแบบที่มติดชนเสนอมากเป็นอันดับ 1 และ 2 ในช่วงนี้ โดยยกเนื้อหาในมติดชนวันที่ 17 ธันวาคม 2542 มาเป็นตัวอย่าง พบว่า มีรายงานพิเศษทั้งสิ้น 8 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 "ปิยะณัฐ วัชรภรณ์ สิงห์ร้ายคืนถิ่นฟัด"สนั่น"รวยพิลึก" เป็นรายงานคำอภิปรายของนายปิยะณัฐที่ชี้ว่าเป็นความบกพร่องของนายชวน หลีกภัยที่ให้ พล.ต.สนั่นคุมสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพราะ พล.ต.สนั่นเป็นบุคคลที่เหลิงอำนาจ พล.ต.สนั่นใช้อำนาจไม่ชอบโดยยกกรณีบ้าน 3 หลัง การร่ำอากรมณ์ผิดปกติของ พล.ต.สนั่น ทั้งเรื่องมีบ้านมากมาย เรื่องการกู้เงิน 45 ล้านบาทมาประกอบคำอภิปราย

เรื่องที่ 2 " 2 ผู้จัดการรัฐบาล เสนาะ-สนั่น ย้อนอดีตชิงไหวพริบตั้งรัฐบาล" เป็นการรายงานคำพูดของนายเสนาะ เทียนทอง และ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ชนิดคำต่อคำ สาระสำคัญอยู่ที่การจัดตั้งรัฐบาล การดึงกลุ่มมุงเห้จากพรรคประชากรไทย

เรื่องที่ 3 "ปิยะณัฐ กู้หน้าอดิศร อำชวนหวงนามสกุล ขนาดเมียยังไม่ให้ใช้" รายงานคำอภิปรายของนายชวน หลีกภัย ซึ่งตั้งนามสกุลให้นายอดิศรใหม่ว่า "ราชินีไสลบริโศก" หลังจากนายอดิศรตั้งนาม

สกุลใหม่ให้นายชวนว่า “กิตติขจร” จนเป็นเหตุให้นายปิยะณัฐกล่าววว่า “นายกฯท่านถือเรื่องการเปลี่ยนนามสกุลเป็นอย่างยิ่ง ขนาดภรรยาท่าน ท่านยังไม่ยอมให้เปลี่ยนนามสกุล”

เรื่องที่ 4 “สถานการณ์สนั่นคลอนเคลื่อนอย่างยิ่งข้อมูลเฉลิมชี้อาต” เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการใช้อำนาจในทางปกป้องลูกน้องบริวารของพล.ต.สนั่นกรณีเรื่อง ตร.ปล่อยผู้ต้องหาคดีบั้งรอน การเข้าแทรกแซงคดีบ้าน 3 หลังที่กาญจนบุรี ผ่านทางพล.ต.ท. ล้วน ปานรศพิท

เรื่องที่ 5 “เว็บไซต์มติชนหมดเวลารัฐบาลชุดนี้แล้ว” รวบรวมความเห็นของประชาชนต่อรัฐบาลชุดนี้ โดยประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นเองผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่เว็บไซต์ของมติชน

เรื่องที่ 6 “ซักฟอกวันที่ 2 คึกคัก สนั่นหลบ ชวนบัง ค้านเบี่ยงแล้วถอย” ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลีลา การอภิปรายของพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์กับนายชวน หลีกภัย

เรื่องที่ 7 “นานาพรรคชนะประชาชนไม่ไว้วางใจสนั่น” รวบรวมผลโพลล์ของสำนักต่างๆที่ทำการขึ้น หลังจากการอภิปรายวันแรกผ่านไปว่ามีความเห็นอย่างไรต่อการชี้แจงของพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์

เรื่องที่ 8 “ย่าใหญ่หนีเน่าเบงค์กรุงไทย” เป็นคำอภิปรายของนายวีระกร คำประกอบ ส.ส.พรรคความหวังใหม่ที่กล่าวหาว่านายธารินทร์พยายามปกปิดความผิดของน้องชาย ทั้งๆที่ผลการศึกษาของไพรัช วอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส ระบุว่ากรุงไทยมีหนี้เสียถึง 84 % จากการปล่อยสินเชื่อที่ผิดพลาดและเปิดเผยรายชื่อบริษัทที่เป็นลูกค้ารายใหญ่ โดยอ้างว่ามีเจ้าของบริษัทรายหนึ่งมีความสัมพันธ์ฉันท์ผู้สาวกับนายศิริินทร์ และอีกรายเป็นเพื่อนสนิทของนักการเมืองคนสำคัญของประชาธิปไตย

รายงานพิเศษทั้ง 8 เรื่องนี้เน้นประเด็นที่มีความเร้าอารมณ์ทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นเรื่องของตัวบุคคล เรื่องความขัดแย้ง การกล่าวหาถึงความสัมพันธ์ฉันท์ผู้สาว ความพยายามปกปิดความผิดของญาติพี่น้องคนสนิท การร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งกระตุ้นความสนใจและทำความเข้าใจได้ไม่ยาก

เช่นเดียวกับลักษณะการเสนอข่าว พบว่ามติชนเสนอประเด็นที่เร้าอารมณ์มากกว่าประเด็นเชิงพัฒนาเช่นกัน อาทิ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายในมติชน วันที่ 17 ธันวาคมมีทั้งสิ้น 3 ข่าวด้วยกัน คือ

1. ข่าวการอภิปราย รายงานการอภิปรายของฝ่ายค้านและคำชี้แจงของฝ่ายรัฐบาลอย่างละเอียด เนื้อหาในส่วนนี้มีทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาเชิงเร้าอารมณ์และส่วนที่เป็นเนื้อหาเชิงพัฒนา

2. ข่าวความเคลื่อนไหวในทางไม่พอใจของพรรคชาติไทยต่อพรรคประชาธิปัตย์ เกิดขึ้นหลังจาก พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าฝ่ายค้านเปิดโปงว่ามีคำสั่งให้ตำรวจตรวจสอบกรณีนายราเกษ สักเสนา อ้างว่าเคยบริจาคเงินให้พรรคชาติไทยในช่วงก่อนอภิปรายเพียงไม่กี่วัน

3. ข่าวฝ่ายค้านกล่าวหาว่าถูกรัฐบาลใช้อำนาจมีคุกคาม นายสุวิทย์ คุณกิตติ หัวหน้าพรรคกิจสังคม นายอดิศร เพียงเกษ พรรคความหวังใหม่ลุกขึ้นแจ้งต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่าถูกคุกคาม ความปลอดภัย โดยนายอดิศรระบุว่าเจ้าของรถที่ติดตามอาจจะเป็นคนพรรคประชาธิปัตย์ทำให้ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ลุกขึ้นมาขอให้ถอนคำพูด

ในเนื้อข่าวทั้ง 3 ข่าว ประเด็นที่ถูกนำเสนอเป็นเรื่องเกี่ยวกับความขัดแย้ง การทรยศหักหลัง(กรณีสั่งให้ตร. รื้อคดีนายราเกษกับพรรคชาติไทย) มีเงื่อนไขชวนสงสัย การถูกคุกคามซึ่งเป็นเรื่องเลวร้ายของการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงเข้าข่ายเร้าอารมณ์ซึ่งให้ภาพนักการเมืองในทิศทางลบ

3. ช่วงหลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจ

ประเด็นของเนื้อหาในช่วงนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความขัดแย้งในพรรคกิจสังคมอันเนื่องมาจาก มี ส.ส. จำนวนหนึ่งไม่ใช้สิทธิออกเสียงซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อมติของพรรค การปรับคณะรัฐมนตรี ความเคลื่อนไหวนอกสภาของฝ่ายค้าน การเสนอให้ตรวจสอบกรณีเงินกู้ 45 ล้านของ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ และการเสนอข่าวเรื่องรัฐบาลไม่ทราบว่ามีนายชกเถื่อนหลบหนีเข้ามาลี้ภัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่ง 2 ประเด็นหลังเป็นผลมาจากการเปิดโปงของฝ่ายค้านในการอภิปราย เนื้อหาเหล่านี้สะท้อนภาพเกี่ยวกับธรรมชาติของนักการเมืองที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ความขัดแย้ง การปกปิดความจริง ความไม่ซื่อสัตย์สุจริต และการทำงานที่หละหลวมมีข้อบกพร่องของรัฐบาลและข้าราชการ จึงเข้าข่ายเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์มากกว่าเชิงพัฒนา

ตารางที่ 28 แสดงประเด็นเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์มติชน

ช่วงเวลา	ประเด็น
<p>ก่อนอภิปราย (1-15 ธันวาคม 2542)</p>	<p>1.ความเคลื่อนไหวของส.ส.ฝ่ายรัฐบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> -การพบกันระหว่างแกนนำพรรคเพื่อหาหรือถึงหัวข้อที่จะถูกโจมตี การตกลงยกมือสนับสนุน -ความบาดหมางระหว่างพรรคชาติไทยกับประชาธิปไตย -การตั้งคณะทำงานขึ้นมาหาข้อมูลของนายภักดิ์ รัฐมนตรีอื่นๆ โดยเฉพาะการตั้งศูนย์ขจรเดชของพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ การสั่งการให้ตร.และผู้ว่าเตรียมพร้อม -การออกมาติสเครดิตฝ่ายค้าน เช่น แจกเรื่องส.ส.พรรคคอม.รับสินบน แต่งตั้งโยกย้ายตร., การให้สัมภาษณ์ในท่วงทำนองเกทับฝ่ายค้านหรือคู่วิวของที่ปรึกษาพล.ต.สนั่น -ความพร้อมของนายชวน หลีกภัย, พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์และนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ 3 เป้าหมายใหญ่ และสัมภาษณ์ภรรยา นายชวน ภรรยาพล.ต.สนั่นถึงการให้กำลังใจสามี <p>2.ประเด็นที่คาดว่าฝ่ายค้านจะนำมาโจมตีรัฐบาล</p> <p>3.โพลล์สนับสนุนรัฐบาล โพลล์สนับสนุนฝ่ายค้าน</p> <p>4.ความเคลื่อนไหวของฝ่ายค้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> -การเตรียมตัวของฝ่ายค้าน การวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดตัวคนพูด การประเมินความสำเร็จของฝ่ายค้าน -การกล่าวหาว่ารัฐบาลตั้งศูนย์ขจรเดชขึ้นมาเพื่อขูดคูดี้เรื่องมาเล่นงานฝ่ายค้าน -กล่าวหาฝ่ายรัฐบาลว่ายืมมือตร.เล่นงานฝ่ายค้าน เช่น สั่งฟ้องอดีตร.เพียงเกษในขณะนี้ หรือให้ร.ต.อ.เฉลิมพาลูกชายเข้ารายงานตัวคดีปลอม สด.43 -การคู่วิวและเกทับฝ่ายรัฐบาลของฝ่ายค้าน อาทิ ร.ต.อ.เฉลิม -ความขัดแย้งระหว่างร.ต.อ.เฉลิมกับนายจาตุรนต์ ฉายแสง <p>5.เสนอข้อเรียกร้องของฝ่ายค้านและองค์กรพัฒนาเอกชนให้ยุบสภาหลังอภิปรายเสร็จ</p> <p>6.ทำนายผลที่จะเกิดขึ้นหลังการอภิปราย</p>

ตารางที่ 28 (ต่อ) แสดงประเด็นเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์มติชน

ช่วงเวลา	ประเด็น
<p>ระหว่างอภิปราย (16-21 ธันวาคม 2542)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.คำอภิปรายของทั้ง 2 ฝ่าย ข้อกล่าวหา และการตอบโต้ข้อกล่าวหา ตลอดจนน้ำหนักความน่าเชื่อถือของคำอภิปราย 2.เหตุการณ์การอภิปราย 3.ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้งจากโพลล์ จากเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ จากการสัมภาษณ์ของผู้สื่อข่าว 4.ประชาธิปไตยหักหลังชาติไทยเรื่องราเกช 5.ชกเยือนลอบเข้าไทย 6.ผลการลงมติ ความเคลื่อนไหวของส.ส.ก่อนลงมติและบรรยากาศระหว่างการลงมติและหลังทราบผลลงมติ
<p>หลังอภิปราย (22-31 ธันวาคม 2542)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ความเคลื่อนไหวของพรรคฝ่ายค้าน องค์กรพัฒนาเอกชน 2.กระแสฝ่ายค้านลาออกเพื่อกดดันรัฐบาล 3.ความเห็นของนักข่าวต่อชัยชนะของรัฐบาล ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นกับตัวรัฐมนตรี นายกฯหลังการอภิปราย 4.ทรท.ให้ฝ่ายค้านยื่นเรื่องต่อ ป.ป.ช.ให้สอบเรื่องผู้ 45 ล้านของ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ 5.กระแสการเรียกร้องให้ปรับครม.และความเห็นต่อการปรับครม.ของนักการเมืองและนักหนังสือพิมพ์ 6.กระแสความไม่พอใจคำชี้แจงของรัฐมนตรีของพรรคร่วมรัฐบาล 7.นายสุรินทร์ พิศสุวรรณกับกรณีชกเยือน 8.ความขัดแย้งในพรรคกิจสังคม

3.เสนอเนื้อหาโดยให้ความสนใจกับตัวบุคคล พบว่าเกือบทั้งหมดของเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจมีจุดสนใจอยู่ที่ตัวบุคคล และมีลักษณะการนำเสนอ ดังนี้

1.เน้นที่ตัวบุคคลหลักๆ 3 คน ได้แก่ นายชวน หลีกภัย พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ และนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ เนื้อหาในส่วนนี้กล่าวถึงผลของการอภิปรายต่อตัวบุคคลทั้งสาม และคำอภิปรายที่เกี่ยวข้อง คำชี้แจง หรือเรื่องราวคนใกล้ชิดของบุคคลทั้งสาม เช่น ชาว“จิว”ไม่ติดใจถูกสนั่นเป็นอาจารย์จปร.” รายงานเรื่อง”เว็บไซต์มติชน หมดเวลารัฐบาลชุดนี้แล้ว” “เว็บไซต์ชักฟอกไม่เชื่อสนั่นให้ชวนอยู่ต่อ แต่ต้องปรับครม.” รายงานเรื่อง”สถานการณ์”สนั่น” คลอนแคลนอย่างยิ่ง ข้อมูล”เฉลิม”ชี้ขาด” รายงานเรื่อง”ศูนย์มหาตมาทศบาลไทย เครียด ข้อมูลตำรวจพลาด ดิ่งเนวิน ชิดชอบช่วยด่วน” คอลัมน์เชิงอรรถ สถานการณ์เรื่อง”ปัจจัยภายในพรรคร่วมรัฐบาล ภาพแห่งพันธมิตรในแนวร่วม แนวร่วมชาติไทยกับชาติพัฒนา สะท้อนบทบาทของรัฐบาล และบทบาทบรรณาธิการเรื่อง “วิกฤตรัฐบาลชวน” เป็นต้น

2.สนใจบรรยากาศการอภิปราย บุคลิกภาพ ลีลา การแต่งกายของนักการเมือง พบเนื้อหาลักษณะนี้ปรากฏในรูปแบบการเสนอทุกรูปแบบยกเว้นบทบาทบรรณาธิการ ส่วนรายงานพิเศษเป็นรูปแบบที่มีเนื้อหาลักษณะนี้ปรากฏอยู่มากที่สุด เนื่องจากมติชนเสนอรายงานพิเศษที่สรุปผลอภิปรายในแต่ละวัน โดยใจความสำคัญของเรื่องอยู่ที่ลีลาการอภิปรายของนักการเมืองเป็นหลัก มิใช่ความน่าเชื่อถือของประเด็นการกล่าวหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“...พล.อ.ชวลิตและฝ่ายค้านไม่ยี่ดื้อ พอยิ่งหมัดทำคะแนนประมาณ 30 นาที แล้วก็ฟุตเวิร์กหนีทันที...คารมของนายปิยะณัฐยังคมคายเหมือนเดิม แต่ความไม่สมบูรณ์ของสายตาทำให้ภาพที่ปรากฏไม่ดูเด็ดเหมือนเนื้อหา...”

...ร.ต.อ.เฉลิมที่นิ่งเงียบมาตลอดตั้งแต่วันแรกลุกขึ้นมาช่วยฝ่ายค้านในการประท้วงรัฐบาลเป็นครั้งแรกวิ่งไปยิงสปอตโฆษณาไปว่าจะอภิปรายในช่วงของวันที่3....”⁵

⁵ มติชนรายวัน วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2542

ตัวอย่างที่ 2

“...ผู้สื่อข่าวถามว่า เมื่อคืนนอนหลับสบายดีหรือไม่ นายธารินทร์หัวเราะก่อนตอบว่า คิดว่าหลับพอๆกับนักข่าวนั่นแหละ...”⁶

ตัวอย่างที่ 3

“...พล.ต.สนั่นที่อยู่ในช่วงผ้าไหมสีเขียวยี่สิบแปดปีก็เลยไปให้ผู้สื่อข่าว และไม่ยอมให้สัมภาษณ์...ก่อนหน้านั้นพล.ต.หญิงฐิติยา รังสิตพล หรือมะปรางนำสาวสวยซึ่งจะลงสมัครรับเลือกตั้งส.ส.กทม.ของพรรคความหวังใหม่พร้อมกระเช้าดอกไม้มามอบเป็นกำลังใจแก่พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ซึ่งเป็นเวลาเดียวกันกับนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี นายธารินทร์ นิมมานเหมินทร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เดินทางมาถึงพอดี สื่อมวลชนต่างก็เข้าไปสัมภาษณ์ ทำให้เกิดการชุลมุนกันเล็กน้อย โดยสมาชิกพรรคความหวังใหม่หลายคนจับมือเป็นวงกลมล้อมรอบตัวพล.อ.ชวลิตไว้...”⁷

4.ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ทางการเมือง พบว่ามติชนให้ความสำคัญกับการรายงานกลยุทธ์ทางการเมืองค่อนข้างมาก กลยุทธ์ทางการเมืองที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาการอภิปราย มีดังนี้

1. กรณีที่ฝ่ายค้านเปิดโปงเรื่องมีคำสั่งให้ตำรวจเศรษฐกิจสอบสวนคดีนายราเกษกล่าวอ้างว่าบริจาคเงินให้พรรคชาติไทยว่ามีมูลความจริงหรือไม่ในช่วงก่อนมีการอภิปรายเพียงไม่กี่สัปดาห์ เนื่องจากสถานการณ์การเมืองในขณะนั้น พรรคชาติไทยกำลังไม่พอใจพรรคประชาธิปัตย์เรื่องบ้าน 3 หลังที่กาญจนบุรี ถ้าหากคดีนายราเกษมีมูลจริง พรรคประชาธิปัตย์ก็จะสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวบีบให้นายบรรหารตัดสินใจยกมือไว้วางใจให้ ผู้วิจัยพบว่ามติชนให้ความสนใจกับประเด็นข่าวนี้มาก เนื่องจากแยกการเสนอข่าวเรื่องนายราเกษออกมาต่างหากจากข่าวการอภิปรายและเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกรณีนายราเกษอีกจำนวนหนึ่งทั้งในคอลัมน์ บทวิเคราะห์ โดยเสนอติดต่อกันแม้การอภิปรายจะจบลงแล้วก็ตาม

⁶ มติชนรายวัน วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2542

⁷ เรื่องเดียวกัน

2.การวางแผนการเตรียมตัวรับมือของทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน มติชนให้ความสนใจมาก ในช่วงก่อนอภิปรายมีการเกาะติดสถานการณ์ความคืบหน้า และรายงานข่าวตลอดเวลามีการพบปะกันหรือมีการซ้อมรับมืออย่างไรบ้าง ฝ่ายค้านกำหนดตัวบุคคลที่จะอภิปรายอย่างไร ใครเป็นหัวหน้าในการหาข้อมูล ใครเป็นหัวหน้าทีมอภิปราย

3.วิเคราะห์กลยุทธ์ระหว่างการอภิปราย เช่น รายงานพิเศษเรื่อง “ซั๊กฟอกวันสุดท้าย ปชป.เปิดเกมรุก ส่ง”อภิสิทธิ์” ชน “จาตุรนต์” “ซั๊กฟอกวันที่ 3 ปชป.ส่ง “ชวน” ทำแต้ม ระเบิดมวยถูกคู่ “สนั่น”-“เฉลิม” เนื้อหาสนใจความว่าฝ่ายใดกำลังได้เปรียบเสียเปรียบ และใช้วิธีการอย่างไรเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบ อาทิ

“...พรรคประชาธิปัตย์ยังเดินเกมเหมือนเดิม คือ ปล่อยให้นายชวนออกมาเป็นตัวหลักชดกับฝ่ายค้านชนิดหมัดต่อหมัด คงประเมินว่าถ้าให้นายชวนลุกขึ้นพูดแล้วจะเรียกคะแนนจากประชาชนได้ คิดว่า”ชวน”เหมือน”ไมเคิล จอร์แดนจับลูกที่ไรก็ได้คะแนนทุกที...”

...การอภิปรายวันนี้ ถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจจะปล่อยให้นายธารินทร์และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังอีก 2 คนชี้แจง แต่หากเป็นเรื่องอื่นที่ฝ่ายค้านแะเดี่ยวเข้าหานายชวน แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตามนายกฯ”มีดโกนอาบน้ำผึ้ง”จะลุกขึ้นโต้ทันที แถมด้วยการชี้แจงนโยบายรัฐบาลเป็นระยะๆ...

...ตั้งแต่เริ่มอภิปรายจนถึงเวลาประมาณ 2 ทุ่มครึ่ง พรรคฝ่ายค้านได้อภิปรายเพียง 2 คน คือนายกุเทพ และนายแพทย์ภูมิรินทร์ ลีธีระประเสริฐ ที่เหลือรัฐบาลชี้แจงและแถลงนโยบาย...”⁸

5.ใช้โพลล์และความคิดเห็นของประชาชนประกอบค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเดลินิวส์ ไทยโพสต์ ไทยรัฐ มติชนใช้โพลล์และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนประกอบการรายงานมากกว่าฉบับอื่นๆ และเสนอทั้ง 3 ช่วงของการอภิปราย คือ ทั้งก่อน-ขณะ-หลังอภิปราย โดยใช้ชื่อรายงานในส่วนนี้ว่า “นานาทรรศนะ” ในส่วนของโพลล์พบว่า มติชนใช้เอแบคโพลล์, ดุสิตโพลล์ เป็นหลัก ส่วนการสัมภาษณ์ประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นนักวิชาการซึ่งเป็นที่รู้จักดีอยู่แล้ว หรือเป็นแหล่งข่าวประจำของหนังสือพิมพ์ เช่น นายสมชาย ภคภาสวิวัฒน์ นายสมภพ มานะรังสรรค์ นายวรพล พรหมิกบุตร นายแก้วสรร อติโพธิ นายกิตติ ลิ้มสกุล มากกว่าจะเป็นแหล่งข่าวหน้าใหม่ อีกกลุ่มเป็นประชาชนทั่วไปที่ผู้สื่อข่าวโทรศัพท์สัมภาษณ์ความคิดเห็นประชาชนที่ติดตามชมการ

⁸ มติชนรายวัน วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2542

ถ่ายทอดสดการอภิปรายฯ และรายงานความคิดเห็นของประชาชนที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ของมติชนเองด้วย

6.เสนอข่าวตีความมากกว่าข่าวเชิงเป็นกลาง เนื่องจากมีความเห็นของผู้สื่อข่าวแทรกปนอยู่ในเนื้อข่าวตลอดเวลา ผู้สื่อข่าวเขียนข่าวในลักษณะการบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพมากกว่าจะบอกเล่าอย่างกระชับ ชัดเจน ได้ใจความ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการเสนอข่าวในลักษณะให้ภูมิหลังด้วย เช่น กรณีกู้เงิน 45 ล้านบาทของพล.ต.สนั่น มติชนได้เสนอบัญชีรายชื่อทรัพย์สินที่พล.ต.สนั่นได้ยื่นต่อปป.มาประกอบการรายงาน หรือช่วงที่มีการอภิปรายเรื่องพล.ต.สนั่นร่ำรวยผิดปกติ มติชนได้เสนอบทความพิเศษเรื่องเปิดกรุที่ดินพล.ต.สนั่น เพื่อให้ภูมิหลังกับผู้อ่านด้วย

2.หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

จากการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจทั้งสิ้น 73 เรื่อง จำแนกตามรูปแบบการเสนอได้ ดังนี้ ข่าวหน้าหนึ่ง 30 เรื่อง ข่าวหน้าใน 2 เรื่อง บทบรรณาธิการ 8 เรื่อง คอลัมน์ 21 เรื่อง และบทความ 12 เรื่อง โดยเสนอในช่วงที่มีการอภิปรายมากที่สุด 32 เรื่อง เสนอช่วงก่อนการอภิปรายมากรองลงมา 28 เรื่อง และเสนอในช่วงการอภิปรายสิ้นสุดลงแล้ว 13 เรื่อง รูปแบบที่นำเสนอมากที่สุด คือ ข่าวหน้าหนึ่ง 30 เรื่อง รูปแบบที่เสนอน้อยที่สุด คือ ข่าวหน้าใน มีเพียง 2 เรื่องเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์ประเภทเดียวกันอย่างมติชนแล้ว พบว่าไทยโพสต์เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายน้อยกว่ามติชนค่อนข้างมาก

ตารางที่ 29 แสดงปริมาณและรูปแบบการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของไทยโพสต์ จำแนกตามช่วงเวลา

ช่วงเวลา	รูปแบบการเสนอ					รวม
	ข่าวหน้า หนึ่ง	ข่าวหน้าใน	บท บรรณาธิการ	คอลัมน์	บทความ	
ก่อนอภิปราย	12	2	5	5	4	28
ขณะอภิปราย	14	0	2	10	6	32
หลังอภิปราย	4	0	1	6	2	13
รวม	30	2	8	21	12	73

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา

1. มีความคิดเห็นนักข่าวปรากฏในเนื้อหาข่าว การรายงานข่าวของไทยโพสต์มีลักษณะเด่นอยู่ที่การแทรกความคิดเห็นของนักข่าวลงไป เนื้อข่าวโดยปรากฏอยู่ทุกข่าว โดยเฉพาะข่าวการรายงานเหตุการณ์ระหว่างการอภิปราย เช่น

ตัวอย่างที่ 1

“...ผู้สื่อข่าวรายงานว่า นายชวนลุกขึ้นตอบ ร.ต.อ.เฉลิมอย่างสุภาพและระมัดระวัง ไม่ใช้สำนวนตอบโต้หรือแตกดันแม่เหล็กนิต ซึ่งเป็นครั้งแรกในรอบ 3 วันที่นายชวนตอบอย่างเรียบร้อยเช่นนี้ ลงท้ายยังรับปากว่าจะนำเรื่องที่ ร.ต.อ.เฉลิมเสนอมาไปตรวจสอบและแจ้งให้ทราบ ร.ต.อ.เฉลิม ซึ่งได้โอกาสยังลุกขึ้นขอให้นายชวนพิจารณาคำพิพากษาศาลฎีกาโดย ให้ส.ส.นำสำเนาคำพิพากษาไปให้นายชวน ซึ่งนายชวนก็ลงมารับโดยดี

...หลังจากนั้นนายธารินทร์ได้ลุกขึ้นตอบแต่เพียงสั้นๆ และไม่ตอบโต้แตกดันเช่นกัน ...”⁹

ตัวอย่างที่ 1 แสดงการใช้อารมณ์ความรู้สึกของผู้สื่อข่าวในการตัดสินพฤติกรรมกรรมการพูดของนายกรัฐมนตรี และสะท้อนภาพบุคลิกภาพของตัวบุคคล

⁹ ไทยโพสต์ วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2542

ตัวอย่างที่ 2

“...การอภิปรายไม่ไว้วางใจห้าวันที่มีขึ้น แม้พรรคชาติไทยจะแสดงความไม่พอใจกับการที่ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจทำหน้าที่สืบสอบถาม การพั่วพัวระหว่างนายราเกษ สัก เสนากับนายบรรหาร ศิลปอาชา หรือพรรคชาติไทย และพรรคชาติพัฒนารอดูท่าทีการตัดสินใจของ พรรคชาติไทย และแม้ผลการสำรวจทัศนคติประชาชนที่มีต่อการอภิปรายสะท้อนว่า ประชาชนไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต้องการให้นายกรัฐมนตรีปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ในที่สุดทั้งสองพรรคต่างแสดงท่าทีชัดเจนว่าจะลงมติไว้วางใจรัฐบาลต่อไป”¹⁰

ลักษณะดังกล่าวเป็นการกล่าวสรุปตามความคิดเห็นของผู้สื่อข่าว ซึ่งหากยึดถือหลักการเขียนข่าว อย่างแท้จริงแล้ว ลักษณะการเขียนเช่นนี้ควรปรากฏในคอลัมน์หรือบทวิเคราะห์มากกว่าในการรายงาน ข่าว

2.การให้ความสำคัญกับตัวบุคคล ไทยโพสต์ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลใน 2 ลักษณะ คือ

1.สนใจรายงาน วิพากษ์วิจารณ์บุคลิกภาพ รสนิยม อุปนิสัยส่วนตัวของนักการเมือง พบปรากฏ ทั้งในข่าว บทบรรณาธิการ และคอลัมน์ ซึ่งในส่วนของคอลัมน์ ไทยโพสต์จะเน้นจุดสนใจไปที่นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีมากเป็นพิเศษ ตามด้วยพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ และนายธวัชรัตน์ นิมมานเหม ณีทร์ ขณะที่มติชนจะเน้นความสนใจไปที่พล.ต.สนั่นและนายชวนในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

ตัวอย่างที่ 1

“...ด้านพรรคประชาธิปัตย์ ผู้สื่อข่าวรายงานว่า หลังการลงมติ พล.ต.สนั่นซึ่งใส่เสื้อสีเหลือง ประจำวันจันทร์ได้เดินออกมาจากห้องประชุมด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ได้รับการหอมล้นมให้กำลังใจ จากบรรดา ส.ส.ที่ใกล้ชิด นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์ ส.ส.นนทบุรี พรรคราษฎรได้นำไดอารี่ประจำตัว มาให้พล.ต.สนั่น เขียนลายเซ็น แต่พล.ต.สนั่นกลับเปิดหน้าแรกแล้วเขียนลงไปว่า “อยู่ได้อีก 58 เดือน” สร้างความเฮฮาให้กับพรรคพวกที่รายล้อม เพราะหมายความว่ารัฐบาลจะอยู่อีก 4 ปี 10 เดือน...”¹¹

¹⁰ ไทยโพสต์ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2542

¹¹ ไทยโพสต์ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2542

ผู้สื่อข่าวบรรยายการแต่งกายของพล.ต.สนั่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อส่วนตัวของพล.ต.สนั่น ตลอดจนให้ภาพอารมณ์ความรู้สึกของบรรดาส.ส.ฝ่ายรัฐบาลในขณะนั้น โดยรายงานในลักษณะที่มุ่งความสนใจไปที่ตัวพล.ต.สนั่น หรือกำหนดให้พล.ต.สนั่นเป็นศูนย์กลางของข่าว

ตัวอย่างที่ 2

“...4 วัน 4 คืนที่ผ่านมานั้น ท่านนายกรัฐมนตรีไม่เคยทำอะไรผิดเลยในชีวิตนี้ ก้าวเดินมาอย่างสวยงามตั้งแต่เป็นลูกแม่ค้ามาจนถึงเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติทุกประการ ชนิดที่สามารถสร้างสถิติถูกขี้นมาตอบคำอภิปรายได้ไม่น้อยกว่า 50 กว่าครั้ง โดยปราศจากอาการเมื่อยกราม ล้มลงกับการเชือดเฉือนกรีดแล้วกรีดอีก...ปานประหนึ่งผู้คนในบ้านเมืองนี้เป็นกระดาดชำระไปแล้วทั้งสิ้น...”¹²

ตัวอย่างที่ 3

“...มันคล้ายกับว่าวิถีชีวิตในอดีตไม่ว่ามาจากลูกแม่ค้าแกงไตปลา ผ่านประสบการณ์การเมืองมานานกว่า 30 ปี กลับทำให้ท่านนายกรัฐมนตรียิ่งบอบบางหนักขึ้นเรื่อยๆ พร้อมทั้งจะคว้ามิดโกลด์ใครก็ตาม...ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็ก ไม่ว่านักการเมืองรุ่นน้องหลายรุ่นที่ตัดสินใจยื่นใบลาออกไปต่อหน้าต่อตา แทนที่จะกระตุ้นจิตสำนึกความเมตตาให้เกิดขึ้นบ้างเล็กน้อย...แต่ไม่...เล็กๆ มีด้าก็กรีด มีด้ายังสะบัดมิดโกลด์กะให้ฝ่ายตรงข้ามเหวอะหวะให้มากเท่าที่จะมากได้ วุฒิภาวะหรือความอดกลั้นซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้นำสูญหายไปแล้วจากอดีตลูกแม่ค้าไตปลา และลูกที่ดีของไอเอ็มเอฟในทุกวันนี้...”¹³

การวิจารณ์บุคลิกภาพนักการเมืองของไทยโพสต์มีจุดเด่นตรงการใช้ภาษาที่รุนแรง มักเขียนในลีลากระทบกระเทียบเปรียบเปรย แม้จะจัดอยู่ในประเภทหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยเฉพาะคอลัมน์คนปลายซอยของเปลว สีเงิน กับคลีมันท์หม่อมเมือง ของชัชวรินทร์ ไชยวัฒน์ที่เสนอในช่วงอภิปรายจะวิจารณ์เรื่องการพูดของนายชวน หลีกภัยมากเป็นพิเศษ แทบไม่กล่าวถึงประเด็นอื่นเลย

¹² ไทยโพสต์ วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2542

¹³ ไทยโพสต์ วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2542

2. สنجรายงานเนื้อหาคำอภิปรายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวหรือเป็นความผิดของบุคคลมากกว่า รายงานเนื้อหาคำอภิปรายที่เกี่ยวข้องกับการความผิดพลาดจากนโยบาย สังเกตได้จากรายงานพิเศษ และบทความเกี่ยวกับคำอภิปรายที่ไทยโพสต์เลือกมาเสนอ ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องส่วนตัวทั้งสิ้น อาทิ เสนอบทความเรื่อง “คำชี้แจงเพิ่มเติมของธนาคารกรุงไทย จำกัด มหาชน” ซึ่งเป็นผลมาจากนายวีระกร คำประกอบกล่าวหาว่านายศิริินทร์ นิมนานเหมินทร์ปล่อยสินเชื่อให้กับบริษัทซึ่งเจ้าของเป็นเพื่อนสนิท กับส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ และบริษัทของนางราศรี บัวเลิศซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความสัมพันธ์ฉันท์คู่สาว กับนายศิริินทร์

บทความเรื่อง “รัฐมนตรีไถ่อย่าง” ตีพิมพ์รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มธุรกิจของนายธารินทร์และเพื่อน การเคลื่อนย้ายหุ้นกลุ่มธุรกิจของนายธารินทร์และเพื่อน บทความเรื่อง “เฉลิมยิงเป้านายกฯ” เนื้อหาเกี่ยวกับรูปถ่ายคู่ระหว่างนายกรัฐมนตรีกับพ่อบังอรอนราชายาเสพติด บทความเรื่อง “ชวนแถลงผลงาน” มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายถึงผลงานและความภาคภูมิใจส่วนตัวของนายชวน หลีกภัย และบทความ กรณีที่นายชิงชัย มงคลธรรมกล่าวหานายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ว่าไม่มีจริยธรรมกรณีนำเอกสารเท็จไป อภิปรายเรื่องชาติตระกูลนายบรรหาร ศิลปอาชา

3. เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเจ้าอารมณ์ จากการศึกษาพบว่าประเด็นข่าวและประเด็นใน เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของบุคคล เมื่อแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ช่วง พบว่า

1. ช่วงก่อนการอภิปราย ประเด็นส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของส.ส.แต่ไทยโพสต์จะ มุ่งให้ความสนใจไปที่ส.ส.ฝ่ายค้านมากกว่าส.ส.ฝ่ายรัฐบาล เนื้อหาจะไม่เจาะลึกถึงกลยุทธ์ต่างๆของ ฝ่ายค้านอย่างมตixon แต่จะเน้นที่หัวข้อที่ฝ่ายค้านเตรียมอภิปราย โดยเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียว ที่เสนอ ข่าวใหญ่เกี่ยวกับกรณีที่นายสมัครออกมาให้ข่าวว่าจะอภิปรายนายชวน หลีกภัย เรื่องไม่ให้เกียรตินาง ภัคดิพร สุจริตกุลที่เชียงใหม่ รวมถึงนายชวนออกมาโต้กลับสมัคร และยังคงเสนอบทความพิเศษนอกเหนือ ไปจากเสนอข่าวใหญ่ กรณีที่ฝ่ายค้านตามไปถ่ายรูปบ้านพักส่วนตัวหลังที่ 6 ของพล.ต.สนั่น ขจร ประศาสน์ โดยใช้ชื่อบทความว่า “ชมบุญ มท. 1”

ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของรัฐบาลซึ่งเป็นส่วนน้อยนั้น เน้นไปที่กลยุทธ์ของฝ่ายรัฐ บาลในเชิงคุกคามหรือไม่เป็นธรรมกับฝ่ายค้าน เนื้อหาส่วนใหญ่ในช่วงนี้เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ส่วนตัว ความขัดแย้ง บุคลิกภาพของนักการเมือง จัดเป็นเนื้อหาเจ้าอารมณ์มากกว่าเป็นเนื้อหาเชิง พัฒนา

ส่วนเนื้อหาประเด็นอื่นๆ ล้วนเป็นเรื่องที่เร้าอารมณ์และเกี่ยวกับตัวบุคคลแทบทั้งสิ้น เช่น เรื่องอาการป่วยของพล.ต.สนั่น คำสัมภาษณ์นางฉวีวรรณ ขจรประศาสน์ และนายทหารคนสนิทของพล.ต.สนั่นเรื่องบ้านพักที่พล.ต.สนั่นมีอยู่ในครอบครัวของหลายหลัง และกำลังถูกสังคมสงสัยว่าได้มาอย่างสุจริตหรือไม่ หรือเรื่องที่สันติบาลเตือนหนังสือพิมพ์ให้ระมัดระวังภาษาที่ใช้การรายงานข่าว

2. ช่วงระหว่างการอภิปราย พบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องคำอภิปรายและเหตุการณ์ระหว่างการอภิปราย เนื้อหาของคำอภิปรายที่ไทยโพสต์เน้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคลเป็นหลัก เช่น เรื่องนายธารินทร์เปิดบริษัทกับคนชายไก่อ่าง ซึ่งมีเงื่อนไขนำสงสัยเร้าอารมณ์ เรื่องความขัดแย้ง หวาดระแวงของพรรคชาติไทยที่มีต่อพรรคประชาธิปัตย์กรณีนายราเกศ สักเสนา สะท้อนภาพలేห้กมลของนักการเมือง ภาพการทรยศหักหลัง และความน่าสงสัยของจดหมายราชการที่พล.ต.สนั่นนำมาโต้ตอบพล.อ.ชวลิตในสภาฯ และเรื่องบุคลิกภาพของนักการเมืองระหว่างการอภิปราย ซึ่งมักปรากฏในส่วนของคอลัมน์ บทบรรณาธิการ โดยผู้เขียนกล่าวถึงในลักษณะไม่พอใจมารยาทและบุคลิกภาพของนักการเมือง ประเด็นต่างๆเหล่านี้ล้วนจัดอยู่ในข่ายเร้าอารมณ์ทั้งสิ้น

3. ช่วงหลังการอภิปราย เนื้อหาส่วนใหญ่ยังคงเป็นประเด็นที่เร้าอารมณ์ เช่น เรื่องกระแสความต้องการปรับรัฐธรรมนูญของพรรคชาติไทยและชาติพัฒนา เนื่องมาจากความขัดแย้งหรือความไม่พอใจในพรรค เรื่องความเคลื่อนไหวขององค์กรประชาธิปไตยให้ฝ่ายค้านยื่นเรื่องให้ปปช.ตรวจสอบกรณีการกักเงินของพล.ต.สนั่นซึ่งมีเงื่อนไขนำสงสัย เนื้อหาเชิงพัฒนาที่มี คือ เรื่องของการวิเคราะห์จุดอ่อนของระบบประชาธิปไตยในลักษณะพวกมากลากไป และเสนอแนวทางแก้ไข

ตารางที่ 30 แสดงประเด็นของเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

ช่วงเวลา	ประเด็น
<p>ช่วงก่อนอภิปราย (1-15 ธันวาคม 2542)</p>	<p>1.การเตรียมตัว ความเคลื่อนไหว กลยุทธ์ของส.ส.ฝ่ายค้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> -ร.ต.อ.เฉลิมไปคูบ้าน สข.ที่กาญจนบุรี -นายสมัครเตรียมอภิปรายเรื่องนายกฯไม่ให้เกียรติผู้หญิง -การเก็บข้อมูลเรื่องบ้านหลังที่5-6ของพล.ต.สนั่น -การวางตัวคนอภิปรายและกำหนดตัวรัฐมนตรีเป้าหมาย <p>2.การปะทะคารมของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> -นายกฯชวนได้ว่านายสมัครโกหกและทำให้พูดแล้วจะรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับนายสมัคร <p>3.กลยุทธ์และความเคลื่อนไหวของของฝ่ายรัฐบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> -ใช้อำนาจไม่เป็นธรรมคุกคามฝ่ายค้าน -ใช้อำนาจผ่านพล.ต.ท.ล้วน ปาณรศทิพย์ให้ฟ้องนายอดิศร เพียงเกษต่ออัยการคดีวิชาชีพ -รัฐบาลสั่งผู้ว่าให้เตรียมพร้อมรับมือและให้ความร่วมมือกับรัฐบาล -รัฐบาลขวยโอกาสแถลงผลงานต่อรัฐสภาก่อนมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจ -อาการป่วยมท.1 -รัฐบาลสั่งการให้สันติบาลเตือนหนังสือพิมพ์เรื่องการเสนอข่าวและการใช้ถ้อยคำ
<p>ระหว่างอภิปราย (16-21 ธันวาคม 2542)</p>	<p>1.คำอภิปราย</p> <p>2.วิพากษ์วิจารณ์สถานะทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์นายชวน หลีกภัย นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ และพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์</p> <p>3.การคุกคามนายสุวิทย์และนายอดิศร</p> <p>4.รายงานและวิพากษ์วิจารณ์ผลการลงมติ</p> <p>5.ความเคลื่อนไหวขององค์กรประชาธิปไตยเพื่อให้ปช.สอบทรัพย์สิน พล.ต.สนั่น</p> <p>6.กรณีนายราเกษ สักเสนา และความเคลื่อนไหว ท่าทีของพรรคชาติไทย</p>
<p>หลังอภิปราย (22-31 ธันวาคม 2542)</p>	<p>1.วิพากษ์วิจารณ์พรรคชาติไทยกับชาติพัฒนาว่าพ่ายเรือให้โจรนั่ง</p> <p>2.ปรับกรม.</p> <p>3.กระแสความไม่พอใจคำชี้แจงของพล.ต.สนั่น และนายธารินทร์ของพรรคคร่อมรัฐบาล</p> <p>4.ความเคลื่อนไหวของพรรคฝ่ายค้านและองค์กรพัฒนาเอกชน</p>

4. มีการบรรยายเหมือนละคร โดยทั่วไปไทยโพสต์มีลักษณะการเล่าเรื่องแบบละคร คือ บรรยายบรรยายภาค บอกเล่าสีหน้าแววตาตัวละคร ไม่เด่นชัดเท่ามติชน แต่ก็พบปรากฏอยู่บ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“เมื่อเลขาธิการพรรคความหวังใหม่สรุปการอภิปรายในช่วงเวลา 16.00 น. ไฟฟ้าในสภาเกิดดับ การถ่ายทอดวิทยุและโทรทัศน์ยุติโดยกะทันหัน ท่ามกลางความประหลาดใจของฝ่ายค้าน คุรุหนึ่งเมื่อไฟฟ้าติดขึ้นอีกครั้ง นายจาตุรนต์อภิปรายต่อไปว่า การขายหุ้นของธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งทำโดยวิธีการพิเศษยังทำให้ต่างชาติได้กำไรเป็นหมื่นล้าน ...กระทั่งเวลา 16.22 น. ไฟฟ้าได้ดับลงอีกครั้งทำให้การถ่ายทอดวิทยุและโทรทัศน์ยุติตามไปอีกครั้ง มีรายงานว่านายภูมิ สาระผล ส.ส.ขอนแก่น พรรคความหวังใหม่ นายสุชาติ ศรีสังข์ ส.ส.ศรีสะเกษ และพ.ต.ท.ไวพจน์ อภรณ์รัตน์ ส.ส.กำแพงเพชรได้ออกจากห้องประชุมไปยังรถปฏิบัติการเคลื่อนที่ของการไฟฟ้านครหลวงเพื่อตรวจสอบสาเหตุของไฟฟ้างดับ โดยมีสื่อมวลชนติดตามไปดูจำนวนมาก...”¹⁴

ตัวอย่างที่ 2

“...อย่างไรก็ดี แม้จะอารมณ์ดีกว่าทุกวัน พล.ต.สนั่นก็ไม่ยอมให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว และแสดงความไม่พอใจต่อการเสนอข่าวของสื่อมวลชนในช่วงที่ผ่านมา เมื่อผู้สื่อข่าวทักทายก็ไม่พูดด้วย บอกหน้าตาซึ่งขึงว่า “ฉันทกรธแล้ว...”¹⁵

ตัวอย่างที่ 3

“...ถึงตอนนี้นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ ได้ลุกขึ้นประท้วงขอให้ถอนคำพูดที่ว่า “นักธุรกิจการเมือง” และคำว่า “ทาสี” ท่ามกลางเสียงโห่ฮาของฝ่ายค้าน ขณะที่นายกรัฐมนตรีได้ยกมือของประท้วงด้วย ซึ่งนับเป็นประวัติศาสตร์ที่นายกรัฐมนตรีใช้สิทธิประท้วงการอภิปราย ทำให้เกิดการ

¹⁴ ไทยโพสต์ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2542

¹⁵ ไทยโพสต์ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2542

ประท้วงชุมนุมขึ้น เมื่อนายชิงชัย มงคลธรรมประท้วงตอบโต้ นายโสภณ เพชรสว่างวินิจฉัยว่าคำว่านักธุรกิจการเมืองและทาสีเป็นคำพหูพจน์คดี ขณะที่นายจาตุรนต์อ้างว่าคำว่านักธุรกิจการเมืองเป็นคำที่นายชวนกล่าวหาบุคคลอื่นอยู่เสมอ แต่ก็ตัดบทยอมถอนคำพูดไป โดยเปลี่ยนไปว่านายกรัฐมนตรีพยายามเสกสรรปั้นแต่งคนไม่ดีให้เป็นคนดี...นายนิพิฐฐ์จึงประท้วง แต่ประธานที่ประชุมเห็นว่าไม่ใช่คำพหูพจน์คดี นายจาตุรนต์จึงอภิปรายความไม่เหมาะสมของนายชวนต่อไป จนเมื่อกล่าวถึงนายกรัฐมนตรีเป็นเพียงนักเลือกตั้ง นายชวนก็ยกมือประท้วงซึ่งนายจาตุรนต์ก็ยอมถอนคำพูดว่านักเลือกตั้งออกไป...¹⁶

5. การรายงานความเห็นของประชาชนด้วยโพลล์ พบจำนวนไม่มาก ประเด็นอยู่ในเนื้อหาข่าวมิได้แยกออกมาเสนอเป็นอีกส่วนอย่างมติชน โพลล์ที่นำมารายงานเป็นโพลล์ของสวนดุสิตและเอแบคเช่นกัน โดยรายงานเฉพาะระหว่างมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจเท่านั้น

6. ให้ความสนใจกับกลยุทธ์ของนักการเมือง ไทยโพสต์เป็นหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งที่เสนอเนื้อหาในลักษณะที่มองว่าการอภิปรายเป็น”เกม” ซึ่งแต่ละฝ่ายพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ชัยชนะหรือได้เปรียบอีกฝ่ายหนึ่ง โดยในช่วงแรกก่อนการอภิปรายเริ่มต้นขึ้น ไทยโพสต์รายงานความเคลื่อนไหวของทั้งสองฝ่ายอย่างละเอียด ทั้งเป็นฉบับเดียวที่ให้ความสำคัญกับการแถลงผลงานของรัฐบาลก่อนมีการอภิปราย โดยมองว่าเป็นการฉวยโอกาสสร้างความน่าเชื่อถือของฝ่ายรัฐบาล ผู้สื่อข่าวรายงานคำสัมภาษณ์ของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี ซึ่งกล่าวยอมรับว่ารัฐบาลตั้งใจแถลงผลงานต่อสภาในช่วงนี้เพื่อต้องการสร้างความเชื่อถือแก่ฝ่ายรัฐบาล

นอกจากนี้ ในช่วงที่มีการอภิปรายไทยโพสต์ยังให้ความสนใจกลยุทธ์ทางการเมืองที่นักการเมืองแต่ละฝ่ายใช้ระหว่างการอภิปราย นอกจากรายงานถึงเวลาการชี้แจงของส.ส.ฝ่ายรัฐบาล การยกมือประท้วง การดิ่งเกมในสภาของทั้งสองฝ่ายอย่างละเอียดเช่นเดียวกับมติชนแล้ว ยังเน้นรายงานกรณี พล.อ.ชวลิต แฉเรื่องคำสั่งให้ตรวจสอบว่านายราเกษอินเงินให้พรรคชาติไทยด้วย

¹⁶ ไทยโพสต์ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2542

3.หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

จากการศึกษาพบว่า ไทยรัฐเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจทั้งสิ้น 65 เรื่อง แบ่งเป็นข่าวหน้าหนึ่ง 26 เรื่อง, ข่าวหน้าใน 1 เรื่อง บทบรรณาธิการ 5 เรื่อง, คอลัมน์ 30 เรื่อง และบทความ 3 เรื่อง โดยเสนอในช่วงระหว่างการอภิปรายมากที่สุด 32 เรื่อง ช่วงก่อนการอภิปราย 20 เรื่อง และช่วงหลังการอภิปรายมีปริมาณเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายน้อยที่สุด คือ 13 เรื่อง ทั้งนี้รูปแบบเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายมากที่สุด คือ คอลัมน์ และรูปแบบที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจน้อยที่สุด คือ ข่าวหน้าใน

ตารางที่ 31 แสดงปริมาณและรูปแบบการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของไทยรัฐ จำแนกตามช่วงเวลา

ช่วงเวลา	รูปแบบการเสนอ					รวม
	ข่าวหน้าหนึ่ง	ข่าวหน้าใน	บทบรรณาธิการ	คอลัมน์	บทความ	
ก่อนอภิปราย	10	1	1	7	1	20
ขณะอภิปราย	12	0	2	17	1	32
หลังอภิปราย	4	0	2	6	1	13
รวม	26	1	5	30	3	65

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา

1.โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบละคร ปากกานี้ไม่มากเท่าที่คิด ส่วนมากเป็นการบรรยายสีหน้าอารมณ์ หรือคำพูดของตัวบุคคลมากกว่าจะสนใจบรรยากาศ ขณะที่มติชนสนใจรายงานทั้งสีหน้าอารมณ์ตัวบุคคลและบรรยากาศ

ตัวอย่างที่ 1

“...เมื่อถึงตรงนี้สังเกตได้ว่าน้ำเสียงพล.อ.ชวลิตดูตึงถึงขั้นโกรธจัด ทำให้ส.ส.พรรคประชาธิปไตยได้ลุกขึ้นประท้วงทันที แต่บรรดารัฐมนตรีและส.ส.จากพรรคอื่นกลับนั่งอึ้งฟังข้อมูลของพล.อ.ชวลิตอย่างสนอกสนใจ จนนายสมศักดิ์เกียรติสุรนนท์ประธานในที่ประชุมต้องเบรกพล.อ.ชวลิตด้วยการเตือนให้ระมัดระวังคำอภิปรายด้วย แต่พล.อ.ชวลิตได้ถามประธานในที่ประชุมกลับไปว่า “ท่านพูดว่ายังไงนะครับ ทำไมที่ผมพูดวันแรกไม่เห็นมีใครประท้วงเลย ทำไมตอนนี้ถึงเพิ่งประท้วงหรือว่าเพิ่งจะเข้าใจใหม่มั้ย...”¹⁷

ตัวอย่างที่ 1 แสดงถึงการบรรยายเหตุการณ์ในลักษณะให้ พล.อ.ชวลิตเป็นจุดศูนย์กลางความสนใจ นอกจากนี้ให้รายละเอียดถึงอารมณ์ตัวเองหรือพล.อ.ชวลิตในขณะนั้นตามความเข้าใจของผู้สื่อข่าวแล้ว ยังรายงานคำพูดของพล.อ.ชวลิตอย่างละเอียดเพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบถึงอารมณ์ฉุนเฉียว ความขัดแย้งระหว่างพล.อ.ชวลิตกับนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศซึ่งลุกขึ้นชี้แจงก่อนพล.อ.ชวลิต

ตัวอย่างที่ 2

“...ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ระหว่างที่พล.ต.สนั่นชี้แจงนั้น นายธานี ศักดิ์เศรษฐ์ รมช.มหาดไทยและนายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ รมช.คมนาคมที่นั่งขวาเป็นผู้อวยยืนเอกสารที่พล.ต.สนั่นจะใช้อภิปรายให้ที่ละแผ่น...”¹⁸

ผู้สื่อข่าวใช้ตำแหน่งที่นั่งของบุคคลเป็นสัญลักษณ์บ่งชี้ถึงความสนิทสนมระหว่างตัวบุคคลและบรรยายให้ผู้อ่านทราบถึงอากัปกริยาการกระทำของส.ส.อย่างละเอียดแม้จะไม่ใช่อะไรสำคัญของข่าว

¹⁷ ไทยรัฐ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2542

¹⁸ เรื่องเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 3

“...จากนั้นเวลา 18.15 น. นายกรได้เดินทางมายังโรงแรมจอมสุรางค์ จังหวัดนครราชสีมาเพื่อเป็นประธานจัดงานคอนเสิร์ตเฉลิมพระเกียรติซึ่งจัดขึ้นบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด โดยนายกรเดินทางมาถึงโรงแรมด้วยสีหน้าเคร่งเครียด ผู้สื่อข่าวได้เข้าไปถามว่า นายกรัฐมนตรีขอพบเพื่อหารือ หรือไม่ทราบว่าได้พบกันหรือยัง นายกรตอบว่า “ได้เห็นหรือได้ฟังมากับหูหรือเปล่าว่านายกฯเรียกพบ” จากนั้นนายกรก็รีบเดินไปที่ลิฟต์ โดยไม่ยอมตอบข้อซักถามอีก เพียงแต่ส่งกระจกในลิฟต์แล้วเอามือเสยผมแล้วหัวเราะ...”¹⁹

ผู้สื่อข่าวบรรยายสีหน้าท่าทางและคำพูดของนายกรเพื่อให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างนายกร กับนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่การบรรยายกิริยาของนายกรอย่างต่อเนื่องว่า ส่งกระจกในลิฟต์แล้วเอามือเสยผมแล้วหัวเราะ ไม่ได้สื่อถึงความขัดแย้งและไม่ใช้สาระสำคัญของข่าว แต่กลับเป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวสนใจ เห็นความสำคัญจึงรายงานมาเป็นส่วนหนึ่งของข่าวด้วย

ตัวอย่างที่ 4

“...ผู้สื่อข่าวรายงานว่า หลังจากที่ร.ต.อ.เฉลิมอภิปรายเปิดเผยภาพเด็ดของนายกรัฐมนตรีที่ถ่ายรูปร่วมกับผู้ต้องหาคดียาบ้าที่พัวพันกับแก๊งบังอรจนเรียบร้อยแล้ว ก็ได้ขึ้นไปบนชั้น 3 ซึ่งมีบรรดาที่มงานและลูกชายทั้ง 3 คนรออยู่ และเมื่อ ร.ต.อ.เฉลิมมาถึง ลูกชายทั้ง 3 คน ต่างปรบมือให้พ่ออย่างชื่นชม โดยเฉพาะ ร.ต.ต.วันเฉลิม อยู่บำรุงถึงกับตะโกนว่า “ยอดเยี่ยมเลยพ่อ อย่างนี้นายชวนต้องยุบสภาแน่””²⁰

ผู้สื่อข่าวรายงานเหตุการณ์อย่างเห็นภาพ มีปมความขัดแย้ง เร้าอารมณ์ รายงานคำพูด กิริยาอาการของตัวบุคคลที่กล่าวถึงอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ รู้แจ้งถึงเป้าหมายในการอภิปรายที่แท้จริงของฝ่ายค้านว่าต้องการให้มีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่มากกว่าต้องการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

¹⁹ ไทยรัฐ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2542

²⁰ เรื่องเดียวกัน

2. มีความเห็นนักข่าวปนในเนื้อหา พบปรากฏเป็นช่วงๆ ไม่เด่นชัดเท่าไทยโพสต์ซึ่งมีความเห็นนักข่าวปนอยู่แทบทุกย่อหน้า โดยมากความเห็นของนักข่าวในไทยรัฐมักเป็นความเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพหรือลีลาการพูดของนักการเมือง หรือตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวหรือการตกลงกันของนักการเมือง เช่น

ตัวอย่างที่ 1

“...ระหว่างการอภิปราย ร.ต.อ.เฉลิมพยายามยั่วโทสะพล.ต.สนั่นด้วยการเรียกพล.ต.สนั่นว่า ดอกเตอร์สนั่น และพยายามบอกว่า มีความสนิทสนมกันมาก่อน...”²¹

ผู้สื่อข่าวตีความว่าเขาเองว่าการที่ร.ต.อ.เฉลิมเรียกพล.ต.สนั่นว่าดอกเตอร์สนั่นเป็นความพยายามยั่วโทสะ ทั้งที่เป็นการคาดคะเนเอาเอง ไม่ใช่ข้อเท็จจริง

ตัวอย่างที่ 2

“...ต่อมาเวลา 19.30 น. ที่ห้องรับรองศาลาว่าการจังหวัดนครราชสีมา บรรดา ส.ส.ของพรรคชาติพัฒนา 10 กว่าคน นำโดยนายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ เลขาธิการพรรคได้เข้าไปหารื้อกันอย่างเคร่งเครียด โดยสั่งสารวัตรทหาร 2 คนให้เฝ้าห้อง ห้ามผู้สื่อข่าวเข้าไปอย่างเด็ดขาด ซึ่งเวลาต่อมา นายกรได้เดินทางจากโรงแรมเข้ามาสมทบ เพื่อร่วมหารื้อกันถึงท่าที่การโหวต และเป็นที่น่าสังเกตว่าภายในห้องหารื้อยังมี นายฉลอง เรียวแรง ส.ส.นนทบุรี พรรคราษฎรอยู่ภายในห้องด้วย...”²²

ผู้สื่อข่าวใส่ความเห็นของตนเข้าไปในเนื้อหา ตั้งแต่ความเห็นเกี่ยวกับสีหน้า อารมณ์ของนักการเมือง ความสงสัยเกี่ยวกับการปรากฏตัวในการประชุมของนายฉลองซึ่งเป็น ส.ส.ต่างพรรค

²¹ ไทยรัฐ วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2542

²² ไทยรัฐ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2542

3.ให้ความสำคัญกับตัวบุคคล การให้ความสำคัญกับตัวบุคคลของไทยรัฐ เป็นลักษณะของการให้รายละเอียดกับบุคลิกภาพ อารมณ์ความรู้สึก ลีลาท่าทางของบุคคล ส่วนใหญ่พบในคอลัมน์ บทวิเคราะห์ พบในข่าวเป็นส่วนน้อย อาทิ

ตัวอย่างที่ 1

“...เนื่องจากฝ่ายค้านมีแต่อภิปรายแบบชี้ม้ารอบค้าย บ้อไปบ้อมา ทำให้การอภิปรายกระท่อนกระแท่น ไม่มีลูกเด็ดขาดประเภทชัวะ ชัวะ ชัวะ โดยเฉพาะหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านแต่ละคนพูดแบบฟรีสไตล์ อภิปรายกันไปคนละทิศทาง นึกอยากพูดอะไรก็พูด ไม่มีการกำหนดประเด็นเข้าตีให้ชัดเจน ก็เลยไม่เด็ดขาดอย่างที่ควรจะเป็น ตัวอย่างเช่น นายสมัคร สุขนทเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทยที่ลุกขึ้นมาตีลูกกระนาคอภิปรายตะไปหมด ติคนนั้นนิต คนนี้หน้อย...และเมื่อหันมามองการตอบชี้แจงของรัฐมนตรี้ที่ถูกอภิปราย ต้องยอมรับว่านายชวน หลีกภัย ยังคงเป็นเจ้ายุทธจักรในเวทีแห่งนี้ วิชา กวดแกว่งโบมีดโกนของเขายังไม่มีใครทาบติด...”²³

ตัวอย่างที่ 2

“...ดูเหมือนพล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธเล่นบทบาทผู้นำฝ่ายค้านได้พอๆกับนายเกษม คือ นำทัพสู้กันตั้งแต่ต้นจนจบ ดูเหมือนงานนี้ “บึกจับ” เล่นเป็นมากขึ้น พูดจาชัดเจนขึ้น แม้ฝีปากจะสู้เจ้าเก่าโบมีดโกนไม่ได้ก็ตาม แต่ก็ได้สาระ...ฝ่ายรัฐบาลลีลาแย่งแพรวพราวตามประสาพวกเก่งแต่ปาก แก้วต่างไปได้บางประเด็น แต่ไม่ตรงประเด็นเสียส่วนใหญ่...”²⁴

จากตัวอย่างทั้ง 2 ตัวอย่าง จะเห็นว่าผู้สื่อข่าวให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพในการพูดของนักการเมืองในสภาอย่างมาก และมีการเปรียบเทียบลีลาการอภิปรายระหว่างฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาล

²³ ไทยรัฐ วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2542

²⁴ ไทยรัฐ วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2542

4.สนใจกลยุทธ์ทางการเมืองของนักการเมือง พบว่าไทยรัฐให้ความสนใจกับกลยุทธ์ เล่ห์กล การวางแผนของนักการเมืองค่อนข้างมาก โดยกล่าวถึงกลยุทธ์ทางการเมืองทั้งในข่าวหน้าหนึ่ง บทความคอลัมน์ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา กลยุทธ์ทางการเมืองที่ปรากฏในเนื้อหาของไทยรัฐ มีดังนี้

1.การวางแผน การเตรียมตัว การหาข้อมูลของทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ไทยรัฐเสนอเนื้อหาในประเด็นนี้ในรูปแบบข่าวหน้าหนึ่งติดต่อกันตลอด รวมทั้งมีบทความเรื่อง”ถึงเวลาแตกหัก : จับตาเกมชิงอำนาจฝ่ายค้านปะทะรัฐบาลในศึกอภิปราย” วิเคราะห์ว่าใครเป็นฝ่ายได้เปรียบเสียเปรียบอย่างไร แต่ละฝ่ายมีความเคลื่อนไหวอย่างไร ซึ่งให้เห็นสาเหตุที่แท้จริงของการอภิปราย เช่น

ตัวอย่างที่ 1

“...สำหรับบรรยากาศการอภิปรายของฝ่ายค้านครั้งนี้ ไม่เหมือนกับการอภิปรายทั้งคณะ แต่เป็นการอภิปรายไม่ไว้วางใจพรรคประชาธิปัตย์เพียงพรรคเดียว

เน้นเจาะหัวแถวของประชาธิปัตย์เนื้อๆ

การที่แนวทางการอภิปรายของฝ่ายค้านออกมาในรูปแบบนี้ ก็เพราะต้องการเก็บพรรคร่วมรัฐบาลบางพรรคไว้เป็นพันธมิตรในการเลือกตั้ง ทำให้รัฐมนตรีในพรรคร่วมรัฐบาลบางคน รอดพ้นจากการอภิปรายครั้งนี้ไปอย่างน่าเสียดาย...

...ขณะเดียวกัน แกนนำของพรรคความหวังใหม่ ที่เป็นหัวหอกสำคัญในการอภิปรายของแต่ละทีมก็แบ่งแยกทำงานกันเป็นเอกเทศ ขาดการประสานงาน การประสานข้อมูล ทำให้อภิปรายซ้ำประเด็นศักยภาพการเข้าตี จึงไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร...”²⁵

2.ให้ความสนใจกลยุทธ์ที่แต่ละฝ่ายใช้ระหว่างการอภิปราย นอกจากรายงานถึงการฉวยโอกาส ลูกขึ้นขี่แรงของส.ส.ฝ่ายรัฐบาล การยกมือประท้วง การด่าทอในสภาของทั้งสองฝ่ายในลักษณะมีฝ่ายได้เปรียบฝ่ายพ่ายแพ้ไปแล้ว ยังเน้นกรณีพล.อ.ชวลิตแฉเรื่องคำสั่งให้ตรวจสอบว่านายราเชนอินเงินให้พรรคชาติไทย กล่าวคือ รายงานทั้งในรูปแบบคอลัมน์ บทความและข่าวหน้าหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

²⁵ ไทยรัฐ วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2542

ตัวอย่างที่ 2

“...แต่อย่างไรก็ตาม ฝ่ายค้านมีหมัดเด็ดที่คาดไม่ถึง โดยพล.อ.ชวลิตผู้นำฝ่ายค้านเป็นคนขัดตมออกมา ตอกลิ้มอันใหญ่ใส่รัฐบาล สร้างความขัดแย้งกึ่งใจในพรรคร่วมรัฐบาลทันที ทำให้พรรคชาติไทยมีอาการเครียดใส่พรรคประชาธิปไตยตลอดช่วงที่มีการอภิปราย...”²⁶

3.วิเคราะห์และรายงานสาเหตุหรือเงื่อนไขหลังจากพรรคร่วมรัฐบาลลงมติไว้วางใจรัฐบาล

ตัวอย่างที่ 3

“...แม้พรรคร่วมรัฐบาลทุกพรรคต้องการเป็นอัครวิญม้่าชาวแต่ก็ไม่มีใครต้องการเป็นวีรบุรุษชั่วข้ามคืน เพราะกลัวว่าบนเส้นทางการเมืองในอนาคตจะไม่มีใครคบด้วย ก่อนจะมีการลงมติ พรรคชาติไทยจึงขอให้นายชวนเคลียร์กรณีคำสั่งให้มีการตรวจสอบการโอนเงินจากนายราเกษให้พรรคชาติไทยให้ชัดเจน ส่วนพรรคชาติพัฒนาเรียกร้องให้นายชวนดำเนินการเรื่องมติยกเลิกสอวินัยร้ายแรงหมอบปรากรมให้ได้ข้อยุติโดยเร็วที่สุดตามแนวทางของนายกร...”

...รวมทั้งมีการเสนอให้ปรับกรม.ในส่วนที่ประชาชนไม่พอใจผลงาน เพื่อยึดอายุรัฐบาล และที่สำคัญที่สุด ก็คือ มีการตกลงต่อรองผลประโยชน์งบประมาณโครงการระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลกับพรรคแกนนำพรรครัฐบาลได้อย่างเรียบร้อยลงตัว ทั้งหมดนี้ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยทันที...”²⁷

5.เนื้อหาโดยมากมีความเร้าอารมณ์ เอกลักษณะในการรายงานข่าวของไทยรัฐ คือ การรายงานคำพูดของแหล่งข่าวอย่างละเอียดโดยไม่มีการสรุปย่อ หรือมีขณะนั้นก็มีการสรุปน้อยมาก ข่าวของไทยรัฐจึงมีเนื้อหาที่ยาวกว่าฉบับอื่นๆอย่างเห็นได้ชัด ขณะเดียวกันประเด็นข่าว ประเด็นเนื้อหาที่ไทยรัฐนำเสนอก็มีลักษณะความเร้าอารมณ์สูงมาก ทั้งนี้ในภาพรวมไทยรัฐให้ความสนใจกับความขัดแย้ง เรื่องอื้อฉาวของตัวบุคคล บุคลิกภาพของตัวนักการเมือง การเล่นเกมการเมืองค่อนข้างมากและนำเสนอในทุกรูปแบบ

²⁶ เรื่องเดียวกัน

²⁷ เรื่องเดียวกัน

1. ช่วงก่อนการอภิปราย ไทยรัฐให้ความสนใจกับการเตรียมตัวของฝ่ายค้านมากกว่ารัฐบาล ประเด็นการเสนอส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับกรกล่าวหาซึ่งกันและกันของทั้งสองฝ่าย ความคืบหน้าของกรณีบ้าน 3 หลัง และกรณีนายอุลริค โวล์ฟกังที่ได้รับอภัยโทษโดยเชื่อมโยงเข้ากับพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ การตั้งศูนย์ขจรเดชขึ้นมารับมือฝ่ายค้าน นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์นางฉวีวรรณ ขจรประศาสน์ถึงความพร้อมของพล.ต.สนั่นอีกด้วย

2. ระหว่างการอภิปราย ไทยรัฐเน้นรายงานเหตุการณ์การอภิปรายไม่ไว้วางใจมากกว่าประเด็นอื่นๆ รองลงมาเป็นเรื่องนายวาเกชกับพรรคชาติไทยและเรื่องชกเยือนเข้ามาลี้ภัย อย่างไรก็ตาม ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่ไม่มีการสรุปประเด็นการอภิปรายทุกวันอย่างเดลินิวส์ และไม่ได้เสนอคำอภิปรายในบางประเด็นอย่างละเอียดในรูปรายงานพิเศษอย่างมติชน และไทยโพสต์ มีการรายงานคำอภิปรายเฉพาะในรูปแบบข่าวหน้าหนึ่งเท่านั้น เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการกล่าวหากันในเรื่องส่วนตัวและวิพากษ์วิจารณ์บุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักการเมืองอย่างรุนแรง ลักษณะเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยทั่วไปจึงเป็นเนื้อหาเชิงเร้าอารมณ์มากกว่าเป็นเนื้อหาเชิงพัฒนา เช่น

ตัวอย่างที่ 1

“...นายจรินทร์ต่อว่านายชิงชัยว่าพยายามพูดเหมือนผู้ทรงศีล อ้างปรัชญามากมาย รู้ความจริงแต่แกล้งไม่รู้ ผลสอบสวนนายชัชวาลย์ไม่ได้ทุจริต เพียงแต่มีความผิดทางวินัย แต่ไม่ร้ายแรง ฐานบกพร่องในการทำสัญญาบางรายการ จึงให้ลงโทษทางวินัยขั้นไม่ร้ายแรง

นายชัชวาลย์ได้เคยฟ้องร้องดำเนินคดีกับฝ่ายค้านผู้ที่อภิปรายพาดพิง และตอนหลังถอนฟ้องเพราะฝ่ายค้านส่งคนไปเจรจาขอร้อง มีหลักฐานของศาลที่ระบุว่าจำเลยยอมรับว่าการอภิปรายวันนั้นได้ใช้ข้อมูลคลาดเคลื่อนจากความจริง

นายชิงชัย มงคลธรรมลุกขึ้นชี้แจงกรณีที่ถูกพาดพิงว่า เอกสารทุกชิ้นกว่าจะได้มาเลือดตาแทบกระเด็นจนนายชัชวาลย์ต้องยอมถอนฟ้อง ไม่เคยอาย และยอมรับว่าเคยถูกจับคดีการพนันจริง แต่เล่นที่บ้าน โดยถูกจับพร้อมเพื่อนและภริยาขณะเล่นไพ่ดัมมี่ ขณะนั้นยังไม่ได้เป็นส.ส. โดนปรับไปคนละ 500 บาท ไม่ใช่ความผิดที่โกงกินบ้านเมืองเหมือนบางคน...”²⁸

²⁸ ไทยรัฐ วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2542

3. ช่วงหลังการอภิปราย ไทยรัฐสนใจรายงานความเคลื่อนไหวของฝ่ายรัฐบาลโดยเฉพาะ ประเด็นการปรับคณะรัฐมนตรี การตอบโต้กรณีเรื่องนายชกเยื่อน กรณีเงินกู้ 45 ล้านบาทของพล.ต.สนั่น ซึ่งแต่ละประเด็นเป็นเนื้อหาที่เข้าข่ายเนื้อหาเร้าอารมณ์ทั้งสิ้น

ตารางที่ 32 แสดงประเด็นเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ช่วงเวลา	ประเด็น
ก่อนอภิปราย (1-15 ธันวาคม 2542)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมตัวและความเคลื่อนไหวของฝ่ายรัฐบาล <ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งศูนย์ขจรเดช 2. การเตรียมตัวความเคลื่อนไหวของฝ่ายค้าน 3. วิเคราะห์การอภิปรายว่าเป็นเกมการเมือง 4. หัวข้ออภิปราย 5. กรณีบ้าน 3 หลัง นายอุลริค วิลล์กัง 6. สัมภาษณ์หลังบ้านพล.ต.สนั่น เรื่องความพร้อมของพล.ต.สนั่น และเรื่องบ้าน
ระหว่างอภิปราย (16-21 ธันวาคม 2542)	<ol style="list-style-type: none"> 1. พล.ต.สนั่นแจ้งทรัพย์สินเท็จ 2. ประเมินศักยภาพของฝ่ายค้านในการอภิปราย 3. ความเคลื่อนไหวของส.ส.ฝ่ายรัฐบาลก่อนการลงมติ 4. วิพากษ์คำพูด ลีลา บุคลิกภาพของนักการเมืองระหว่างการอภิปราย รายงานคำอภิปราย 5. กรณีนายราเชช สักเสนา กับพรรคชาติไทย 6. ผลการลงมติ 7. ความเคลื่อนไหวของฝ่ายค้านหลังลงมติ 8. วิเคราะห์ผลทางการเมืองต่อรัฐบาล พรรคร่วมรัฐบาล 9. นายชกเยื่อนเข้ามาลี้ภัยโดยรัฐบาลไม่ทราบ
หลังอภิปราย (22-31 ธันวาคม 2542)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปิดโปงเงื่อนไขของพรรคร่วมรัฐบาลก่อนการลงมติ 2. วิพากษ์บุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักการเมือง โดยเฉพาะนายชวน หลีกภัย 3. ตำนานนายสุรินทร์เรื่องชกเยื่อน 4. ความเคลื่อนไหวให้ตรวจสอบทรัพย์สินและกรณีเงินกู้ 45 ล้านของพล.ต.สนั่น

4.หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

จากการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์เดลินิวส์เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีปริมาณการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจน้อยที่สุด กล่าวคือ เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายทั้งสิ้น 45 เรื่อง แบ่งเป็น ข่าวหน้าหนึ่ง 24 เรื่อง ข่าวหน้าใน 1 เรื่อง บทบรรณาธิการ 4 เรื่อง คอลัมน์ 11 เรื่อง และบทความ 5 เรื่อง โดยเสนอในช่วงระหว่างการอภิปรายมากที่สุด 27 เรื่อง ช่วงก่อนการอภิปราย 12 เรื่อง และช่วงหลังการอภิปราย 6 เรื่อง

ตารางที่ 33 แสดงปริมาณและรูปแบบการเสนอเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของเดลินิวส์ จำแนกตามช่วงเวลา

ช่วงเวลา	รูปแบบการเสนอ					รวม
	ข่าวหน้า หนึ่ง	ข่าวหน้า ใน	บท บรรณาธิการ	คอลัมน์	บทความ	
ก่อนอภิปราย	9	0	2	1	0	12
ขณะอภิปราย	11	1	2	8	5	27
หลังอภิปราย	4	0	0	2	0	6
รวม	24	1	4	11	5	45

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา

1.มีโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบละคร พบไม่มากและไม่ชัดเจนเท่าฉบับอื่น ส่วนมากผู้สื่อข่าวจะรายงานโดยสรุปมากกว่าจะบรรยายตัวบุคคล หรือบรรยายกาศอย่างละเอียดลอบดั่งชื่อฉบับอื่น จะมีการเล่าแบบละเอียดต่อเมื่อมีเหตุการณ์ที่มีการปะทะคารมหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้น เช่น

ตัวอย่างที่ 1

“...กระทั่งถึงคิวพล.ต.สนั่นได้นายสมัคร กรณียายเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานว่า ไม่เกี่ยวข้องกับ เทปชื่อเสียงที่พิจิตร ทั้งที่ตนไม่อยากกล่าวหาใคร แต่มักจะมายู่กับตนอยู่เสมอ จึงอยากฝากนายสมัคร ในฐานะผู้จัดการกองมรดก ช่วยเอาเงินไปคืนเขาด้วย ทันทีกว่าจบนายสมัครได้ตะโกนขอให้ถอนคำพูดเสีย แต่พล.ต.สนั่นไม่ยอมอ้างว่ามีหลักฐาน ท้ายสุดยอมถอน แต่พูดต่อว่านายห้างทองเสียชีวิต

เพราะนายสมัคร ทำเอานายสมัครจุนหนักอีก ก่อนจวกคืนว่าไม่เคยคิดว่าคนเป็นรมว.มหาดไทยมีสติ ปัญญาแค่นี้...”²⁹

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของผู้สื่อข่าวเพื่อให้ภาพความขัดแย้ง การปะทะคารมกันระหว่างพล.ต.สนั่นกับนายสมัคร โดยเน้นบรรยายถึงอารมณ์ความรู้สึกของนายสมัคร

2. มีความเห็นนักข่าวเจือปนในข่าว พบปรากฏบ้างในช่วงรายงานการอภิปราย แต่โดยทั่วไปพบไม่มากนัก

3. เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาเร้าอารมณ์

1. ช่วงก่อนการอภิปราย เดลินิวส์ก็เหมือนกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ คือ สนใจรายงานการเตรียมตัว ความเคลื่อนไหวของแต่ละฝ่าย ให้พื้นที่กับการสัมภาษณ์ความพร้อมของแต่ละฝ่ายมากกว่าประเด็นอื่นๆ เสนอประเด็นที่คาดว่าฝ่ายค้านจะอภิปราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคล โดยเฉพาะกรณีบ้านหลังที่ 6 ของพล.ต.สนั่น

2. ระหว่างการอภิปราย เดลินิวส์ให้ความสนใจกับประเด็นการอภิปรายมาก โดยเฉพาะประเด็นที่มีการตอบโต้กันอย่างเผ็ดร้อนและเป็นเรื่องส่วนตัวของนักการเมือง เพราะนอกจากจะเสนอละเอียดในรูปของข่าวแล้ว ยังแยกมาสรุปเป็นคอลัมน์ประจำวันอีกด้วย โดยใช้ชื่อว่า “ไฟก๊สอภิปราย” เนื้อหาของคอลัมน์แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ประเด็นแขวะกับคำกล่าวหา เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบว่าประเด็นแขวะกับคำกล่าวหาที่เดลินิวส์นำมาเสนอนั้นล้วนแต่เป็นเนื้อหาเร้าอารมณ์ทั้งสิ้น เช่น คำกล่าวหานายกรัฐมนตรี เรื่อง “จืด” หวงนามสกุล “ไม่รู้กิจการกรรมนิยมทหาร ขณะเดียวกันประเด็นแขวะก็เป็นเรื่องนายกะชี้แจงว่าเกิดที่ริมฝั่งมหาสมุทรจึงไม่ “จืด” ไม่เคยตั้งนายพลแดดเดียว ไม่เคยมีพ่อค้าแม่ค้าอาวุธเดินตาม เป็นต้น

นอกจากนี้ยังให้ความสนใจกับบุคลิกภาพของนักการเมืองระหว่างการอภิปราย แต่โดยมากจะกล่าวถึงในคอลัมน์

²⁹ เดลินิวส์ วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2542

3. หลังการอภิปราย   เดลินิวส์ให้ความสนใจกับการวิเคราะห์ผลกระทบต่อรัฐบาลหลังการอภิปรายสิ้นสุดลงค่อนข้างมาก มีปรากฏในเนื้อหาหลายรูปแบบ รวมทั้งมีการวิเคราะห์การอภิปรายไม่ไว้วางใจว่าเป็นเกมการเมืองเพื่อหวังผลในการลดความน่าเชื่อถือของอีกฝ่าย หรือเพื่อหวังผลความเปลี่ยนแปลงในเชิงโค่นล้มอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจัดว่าเป็นเนื้อหาเชิงเร้าอารมณ์มากกว่าเชิงพัฒนา เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นถึงอุปนิสัยของนักการเมืองที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นเนื้อหาที่มีทิศทางลบแล้ว

ส่วนประเด็นอื่นๆที่เดลินิวส์เสนอหลังการอภิปรายมิได้ต่างจากฉบับอื่นๆ คือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเงินกู้ 45 ล้านของพล.ต.สนั่น กรณีนายชกเขียน กระแสลาออกของฝ่ายค้าน การเรียกร้องให้ยุบสภา และความเคลื่อนไหวให้มีการปรับครม.ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นที่มีความเร้าอารมณ์สูง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 แสดงประเด็นเนื้อหาการอภิปรายไม่ไว้วางใจของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์

ช่วงเวลา	ประเด็น
<p>ก่อนอภิปราย (1-15 ธันวาคม 2542)</p>	<p>1.การเตรียมตัว ความเคลื่อนไหว กลยุทธ์ของส.ส.ฝ่ายค้าน -ส.ส.ความหวังใหม่พานักข่าวไปดูบ้านพล.ต.สนั่นที่เกาะลัด -การวางตัวคนอภิปรายและกำหนดตัวรัฐมนตรีเป้าหมาย</p> <p>2.การปะทะคารมของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน -ฝ่ายค้านโดยมากจะเป็น พล.อ.ชวลิต ร.ต.อ.เฉลิม นายจาตุรนต์ ฉายแสง ขณะฝ่ายรัฐบาลเป็นเลขาธิการนายกฯ, ทีมที่ปรึกษาพล.ต.สนั่น โฆษกพรรคประชาธิปัตย์</p> <p>3.กลยุทธ์และความเคลื่อนไหวของของฝ่ายรัฐบาล -ใช้อำนาจไม่เป็นธรรมคุกคามฝ่ายค้าน -รัฐบาลสั่งผู้ว่าให้เตรียมพร้อมรับมือและให้ความร่วมมือกับรัฐบาล -การจัดตั้งศูนย์ฯจรดและเคลื่อนไหว การข้อมอบอภิปรายของตัวรัฐมนตรี</p>
<p>ระหว่างอภิปราย (16-21 ธันวาคม 2542)</p>	<p>1.คำอภิปราย</p> <p>2.วิพากษ์วิจารณ์สถานะทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์นายชวน หลีกภัย นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ และพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์</p> <p>3.การคุกคามนายสุวิทย์และนายอดิศร</p> <p>4.รายงานและวิพากษ์วิจารณ์ผลการลงมติ</p> <p>5.ความเคลื่อนไหวขององค์กรประชาธิปไตยเพื่อให้ปช.สอบทรัพย์สิน พล.ต.สนั่น</p> <p>6.กรณีนายราเกษ สักเสนา และความขัดแย้งระหว่างพรรคชาติไทยกับประชาธิปัตย์</p> <p>7.กรณีนายชกเยื่อน</p>
<p>หลังอภิปราย (22-31 ธันวาคม 2542)</p>	<p>1.ปรับกรม.</p> <p>2.กระแสความไม่พอใจคำชี้แจงของพล.ต.สนั่นและนายธารินทร์ของพรรคร่วมรัฐบาล</p> <p>3.ความเคลื่อนไหวของพรรคฝ่ายค้าน และองค์กรพัฒนาเอกชน กระแสเรียกร้องให้ยุบสภา</p> <p>4.วิเคราะห์รัฐบาลชวนหลังการอภิปราย</p>

4.ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชน เดลินิวส์เป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนมากรองจากมติชน คือ นอกจากเสนอผลการหยั่งความคิดเห็นของประชาชนทั้งก่อนก่อนอภิปราย ระหว่างการอภิปราย และหลังการอภิปรายด้วยโพลล์ของสวนดุสิตและเอแบคแล้ว ยังมีบทความในลักษณะการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักวิชาการชื่อดังมาประกอบบทความวิเคราะห์ด้วย โดยให้ชื่อว่าเวทีวิพากษ์

5.ให้ความสำคัญกับตัวบุคคล

เดลินิวส์ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลใน 2 ลักษณะ คือ

1. รายงาน วิพากษ์วิจารณ์บุคลิกภาพ รสนิยม อุปนิสัยส่วนตัวของนักการเมือง

ตัวอย่างที่ 1

“...ขณะที่บรรดารัฐมนตรีที่ตกเป็นเป้าต่างแสดงความมั่นใจอย่างเต็มเปี่ยม โดยนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีและรมว.กลาโหมชอบเพิ่มเอกสารกว่า 10 เรื่องพร้อมกล่าวว้าจี้แจงได้ทุกคำถามด้านพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ รองนายกรัฐมนตรีและรมว.มหาดไทยในชุดผ้าไหมสีเขียวขุ่นนี้วิ่งยืนยันว่าผ่านตลอด โดยมีทีมที่ปรึกษาเดินตามประกบ ส่วนนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รมว.คลังรับปากว่าจะตอบอย่างตรงไปตรงมา เชื่อว่าประชาชนจะได้ประโยชน์...”³⁰

ผู้สื่อข่าวให้ความสนใจกับสีหน้า กิริยาของนักการเมืองอย่างมาก โดยเฉพาะช่วงก่อนการอภิปรายจะเริ่มขึ้น

2. เสนอประเด็นคำอภิปรายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวอย่างละเอียด คือ นอกจากจะเสนอเป็นข่าวแล้ว ยังเสนอในรูปของคอลัมน์ บทความด้วย

3. วิเคราะห์ผลที่จะเกิดแก่ตัวบุคคลหลังการอภิปราย

³⁰ เดลินิวส์ วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2542

6.สนใจกลยุทธ์ทางการเมืองของนักการเมือง พบว่า เดลินิวส์ให้ความสนใจกับกลยุทธ์ เล่ห์เหลี่ยม การวางแผนของนักการเมืองค่อนข้างมาก โดยกล่าวถึงกลยุทธ์ทางการเมืองตลอดระยะเวลาที่ ทำการศึกษา กลยุทธ์ทางการเมืองที่ปรากฏในเนื้อหาของเดลินิวส์ มีดังนี้

1.การวางแผน การเตรียมตัว การหาข้อมูลของทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน เดลินิวส์เสนอเนื้อหาที่สะท้อนถึงความพยายามในการลดความน่าเชื่อถือ การก่อวณกลั่นแกล้งเพื่อรวบรวมข้อมูลรวมข้อมูลของอีกฝ่าย หรือการอาศัยข้อได้เปรียบอื่นๆเอาเปรียบอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น เสนอข่าวพล.ต.สนั่น เรียกประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขอความร่วมมือ และช่วยเตรียมข้อมูลที่คาดว่าจะถูกอภิปราย พล.ต.สนั่นและทีมที่ปรึกษาเรียกพล.ต.อ.ประชา พรหมนอก ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติเข้า พบ เพื่อให้ช่วยเตรียมข้อมูล ตลอดจนกรณีที่พล.ต.อ.ประชาสั่งการมิให้ตำรวจชั้นผู้ใหญ่เดินทางออกนอกประเทศช่วงที่มีการอภิปราย การสั่งฟ้องนายอดิศร เพียงเกษในช่วงก่อนการอภิปราย เพื่อลดความน่าเชื่อถือของนายอดิศรลงในสายตาประชาชน หรือเสนอข่าวฝ่ายค้านพาผู้สื่อข่าวเยี่ยมชมบ้าน พล.ต.สนั่นที่เกาะลัดในช่วงก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“...เมื่อเดินทางไปถึงนายอุดม ไกรวัตนุสสรณ์ ส.ส.สมุทรสาครและนายระวี กิ่งวงษ์ ผู้ช่วย เลขาธิการพรรคเป็นตัวแทนนายไพจิตรนำคณะสื่อมวลชนไปลงเรือที่ทำน้ำวัดโพธิ์บางคล้า ต.บางตลาด กิ่ง อ.คลองเขื่อน เพื่อไปที่เกาะลัดซึ่งอยู่ฝั่งตรงกันข้าม

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า การติดต่อเรือโดยสารข้ามฟากขลุกขลักไม่ราบรื่น มีรายงานว่าเจ้าของเรือ ถูกตำรวจขอร้องไม่ให้นำเรือออกทำให้ฝ่ายค้านต้องวิ่งหาเรือหางยาวซึ่งรับนักข่าวได้ลำละ 9-10 คนมาใช้แทนทำให้เสียเวลาไปพอสมควร...”³¹

เนื้อหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความพยายามลดความน่าเชื่อถือต่อฝ่ายรัฐบาลของฝ่ายค้าน โดยฝ่าย ค้านลงทุนพาสื่อมวลชนไปเยี่ยมชมทรัพย์สินของพล.ต.สนั่น ซึ่งอยู่ในช่วงถูกกล่าวหาว่ารวบรัดปิดกั้นอยู่ ขณะเดียวกัน ตำรวจซึ่งเป็นอยู่ในการกำกับดูแลของพล.ต.สนั่นในฐานะรองนายกรัฐมนตรีก็ขอร้องเจ้า ของเรือไม่ให้นักข่าวกับฝ่ายค้านไปยังเกาะลัด

³¹ เดลินิวส์ วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2542

2.วิเคราะห์การอภิปรายไม่ไว้วางใจหลังสิ้นสุดลงแล้ว ว่าเป็นเกมการเมืองที่ไม่มีประโยชน์แก่ประชาชน เพราะทั้งสองฝ่ายต่างต้องการโค่นล้มอีกฝ่ายหนึ่งให้หมดความเชื่อถือในสายตาประชาชนหวังผลเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมากกว่าต้องการชี้ข้อบกพร่องในการบริหารประเทศ คำอภิปรายส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องส่วนตัว

สรุป

โดยรวมหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีปริมาณการเสนอข้ออ้างต่างกัน มติชนกับไทยโพสต์ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นปริมาณมากกว่าไทยรัฐและเดลินิวส์ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ปริมาณ แต่เมื่อศึกษาแล้วพบว่า ประเด็นการนำเสนอข่าวแทบไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ สนใจเสนอประเด็นการเมืองที่มีความเจ้าอารมณ์มากกว่าสนใจเสนอประเด็นการเมืองในเชิงพัฒนา จุดสนใจในการรายงานอยู่ที่ตัวนักการเมืองเป็นหลัก โดยเฉพาะเรื่องบุคลิกภาพ เรื่องส่วนตัวของนักการเมือง ทุกชื่อฉบับมีการประเมินผลการอภิปรายของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน รวมทั้งผลกระทบต่อตัวนักการเมืองโดยเฉพาะหลังการอภิปรายสิ้นสุดลง พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีทิศทางความเห็นต่ออนาคตของรัฐบาลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ไม่พอใจต่อการลงมติไว้วางใจของพรรคร่วมรัฐบาล แม้จะคาดไว้ล่วงหน้าว่าพรรคร่วมรัฐบาลน่าจะยกมือให้และเสนอให้รัฐบาลยุบสภา

นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับมองการอภิปรายไม่ไว้วางใจในลักษณะเป็น"เกมการเมือง"ที่มีฝ่ายชนะฝ่ายแพ้ ให้ความสนใจกับเล่ห์กล ยุทธวิธีทางการเมืองอย่างมาก นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบละครในการรายงานเหตุการณ์ระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจ โดยเฉพาะมติชนใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบละครมากที่สุด เด่นชัดที่สุด ขณะที่ไทยโพสต์เด่นกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆในเรื่องการใช้ความเห็นนักข่าวแทรกลงในเนื้อหา พบเกือบทุกย่อหน้าในข่าวอภิปรายไม่ไว้วางใจ และทุกฉบับใช้โพลล์ประกอบการรายงานข่าวจากแหล่งเดียวกัน คือ เอแบคโพลล์และสวนดุสิตโพลล์ แต่มติชนกับเดลินิวส์มีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักวิชาการและประชาชนมาประกอบด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาการเมืองที่ขัดแย้งของหนังสือพิมพ์ปริมาณ และหนังสือพิมพ์คุณภาพ 4 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และไทยโพสต์ เพื่อตอบปัญหาหน้าวิจัย 5 ประการ ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับและหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทในทางสนับสนุนและในทางโจมตีอย่างไร
2. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเน้นนโยบายหรือเสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบายมากกว่าเน้นตัวบุคคล และหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอเนื้อหาดังกล่าวต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับและหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความและข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางอย่างไร
4. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับและหนังสือพิมพ์ต่างประเภทกันเสนอเนื้อหาการเมืองแบบไร้อารมณ์และเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. หนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับและหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองที่ศทางบวก และลบอย่างไร

การทดสอบสมมติฐานเพื่อตอบปัญหาดังกล่าว ปรากฏผล ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 : หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ที่ขอขบับเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าในทางสนับสนุน

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ที่ขอขบับเสนอเนื้อหาการเมืองในทางโจมตีมากกว่าสนับสนุน มีข้อยกเว้น ดังนี้ มติชนและเดลินิวส์เสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรและบุคคลทางการเมืองอื่นๆ ในทางสนับสนุนมากกว่าในทางโจมตีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และไทยโพสต์เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการในทางโจมตีมากกว่าในทางสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนที่ขอขบับอื่นเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการในทางสนับสนุนและโจมตีในสัดส่วนที่ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1.1 : หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ผลการศึกษา พบว่า มีเพียงเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับข้าราชการเท่านั้น ที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.1

สมมติฐานที่ 2 : หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ที่ขอขบับเสนอเนื้อหาการเมืองโดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าให้ความสำคัญกับนโยบาย

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ที่ขอขบับเสนอเนื้อหาการเมืองโดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าให้ความสำคัญกับนโยบายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2.1 : หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณและหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.1

สมมติฐานที่ 3 : หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3.1: หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ และหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ แต่เสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3.1

สมมติฐานที่ 4 : หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงเจ้าอารมณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงเจ้าอารมณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 4.1 : หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงเจ้าอารมณ์มากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงเจ้าอารมณ์มากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4.1

สมมติฐานที่ 5 : หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 5.1 : หนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณมีการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ และหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ แต่เป็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5.1.

จากทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ในภาพรวมเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์รายวันมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน, การเมืองท้องถิ่นในทางโจมตีมากกว่าสนับสนุน ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการนอกจากไทยโพสต์ซึ่งเสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าสนับสนุนแล้ว ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการในทางสนับสนุนกับโจมตีไม่แตกต่างกัน และมติชนกับเดลินิวส์เสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี

2. หนังสือพิมพ์คุณภาพมีได้เสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล และการเมืองท้องถิ่นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก แต่ในส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาดังกล่าวในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข้าราชการมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

3. หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลมากกว่าเน้นนโยบาย โดยเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลมากที่สุด ร้อยละ 80.28 ของเนื้อหาการเมืองของเดลินิวส์ มติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลน้อยที่สุด ร้อยละ 73.42 ของเนื้อหาการเมืองของมติชน

4.หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล ร้อยละ 79.87 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์ปริมาณ ขณะที่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคล ร้อยละ 73.61 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์คุณภาพ

5.หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย ร้อยละ 26.39 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์คุณภาพ ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย ร้อยละ 20.13 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์ปริมาณ

6.หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง โดยเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากที่สุด คือ ร้อยละ 77.40 ของข่าวการเมืองของเดลินิวส์ ส่วนมติชนมีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 66.95 ของข่าวการเมืองของมติชน

7.หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความ ร้อยละ 75.83 ของข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ปริมาณ หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความ ร้อยละ 70.36 ของข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์คุณภาพ

8.หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางร้อยละ 29.64 ของข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์คุณภาพ ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง ร้อยละ 24.17 ของข่าวการเมืองทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ปริมาณ

9.หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาการเมืองแบบไร้อารมณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา โดยเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบไร้อารมณ์มากที่สุด ร้อยละ 88.77 ของเนื้อหาการเมืองของเดลินิวส์ มติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบไร้อารมณ์น้อยที่สุด โดยเสนอร้อยละ 78.00 ของเนื้อหาการเมืองทั้งหมดของมติชน

10.หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหาร ร้อยละ 87.84 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์ปริมาณ ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองแบบร้านอาหารร้อยละ 79.08 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์คุณภาพ

11.หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ร้อยละ 20.92 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์คุณภาพ หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา ร้อยละ 12.16 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์ปริมาณ

12.หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก ไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากที่สุด ร้อยละ 62.86 ของเนื้อหาการเมืองของไทยโพสต์ มติชนมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบน้อยที่สุด ร้อยละ 53.93 ของเนื้อหาการเมืองของมติชน

13.หนังสือพิมพ์ปริมาณและคุณภาพมิได้มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบและทิศทางบวกแตกต่างกัน เพราะเมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติไคสแควร์แล้ว พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยจะดำเนินไปตามสมมติฐานแต่ละข้อดังนี้

ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าเสนอเนื้อหาในทางสนับสนุน

ผลการวิจัย พบว่า นอกจากกรณีที่หนังสือพิมพ์มติชนและเดลินิวส์เสนอเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมติชน ไทยรัฐ เดลินิวส์เสนอเนื้อหาที่สนับสนุนและโจมตีข้าราชการในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับเสนอเนื้อหาในทางโจมตีการดำเนินงานของรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน และการเมืองท้องถิ่นมากกว่าในทางสนับสนุนอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thomas E. Patterson ที่พบว่าสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา มักเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของประธานาธิบดี สภาคองเกรส และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในทางโจมตีมากกว่าจะสนับสนุนหรือเห็นด้วย ผลที่ตามมา คือ ประชาชนเกิดความไม่พอใจในการทำงานของประธานาธิบดีและสภาคองเกรส นอกจากนี้ Patterson ยังเชื่อว่าสารที่ชี้ให้เห็นความไม่น่าไว้วางใจ นิสัยที่รักผลประโยชน์ของตนมากกว่าผลประโยชน์ของสาธารณะของนักการเมืองจะส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนมากกว่าสารที่โน้มน้าวให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติที่ฝังลึก เพราะประชาชนเองมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามอยู่แล้ว สื่อมวลชนจึงควรตระหนักถึงอิทธิพลและผลกระทบทางการเมืองจากการรายงานเนื้อหาที่โจมตีรัฐบาลหรือนักการเมืองด้วย¹

อย่างไรก็ตาม ในอีกมุมหนึ่ง การเสนอเนื้อหาที่โจมตีมากกว่าสนับสนุนเป็นสิ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการทำบทบาท "สุนัขเฝ้าบ้าน" ของสื่อมวลชนซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญยิ่ง สื่อมวลชนในประเทศประชาธิปไตยถือว่าตนเองเป็นปากเสียงของประชาชนซึ่งเป็นผู้เลือกรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศ สื่อจึงควรได้รับสิทธิในการตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ตลอดจนนักการเมืองท้องถิ่น เมื่อมีหน้าที่ในฐานะ "ผู้ตรวจสอบ" "ผู้ซุกคูดุ่ย" ความหวาดระแวง ไม่เชื่อใจในตัวนักการเมืองหรือหน่วยงานของรัฐจึงกลายเป็นธรรมชาติของผู้สื่อข่าว ยิ่งเมื่อรวมเข้ากับภาพลักษณ์ที่มีการทุจริตอย่างหนักของนักการเมืองไทยไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศหรือท้องถิ่น สื่อก็ยิ่งเพิ่มความหวาดระแวงในตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลมากขึ้น ความรู้สึกที่มีต่อนักการเมืองและรัฐบาลจึงสะท้อนออกมาในเนื้อหาการเมืองที่สื่อรายงาน

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา จะพบว่า มีข้อน่าสังเกตอยู่ว่าหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เสนอเนื้อหาที่โจมตีรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านซึ่งรับหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาลด้วยเหมือนกัน นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มว่าสื่อหนังสือพิมพ์ค่อนข้างจะไม่พึงพอใจการเมืองในระดับท้องถิ่นอย่างมาก เพราะเสนอเนื้อหาโจมตีในสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 70- 80 (รายละเอียดดูในบทที่ 4 ตารางที่ 17) ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของ

¹ Thomas E. Patterson, "Bad news, bad governance," in *The annals of the American academy of political and social science*, 546(July : 1996) :97-108.

การเมืองท้องถิ่นจะปรากฏอยู่ในลักษณะที่นักการเมืองท้องถิ่นถูกลอบสังหาร โดยระบุว่ามิสาเหตุจากการขัดผลประโยชน์ซึ่งสะท้อนภาพความรุนแรง ความขัดแย้งของการเมืองในระดับท้องถิ่นได้เด่นชัด หรือการคดโกงการเลือกตั้งกรณีเทศบาลเมืองปากน้ำซึ่งหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอข่าวนี้ยาวนานติดต่อกันหลายเดือน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับบุตรชายรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น เนื้อหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงด้านเลวร้ายของการเมืองท้องถิ่นทั้งสิ้น

ข้อสังเกตต่อมา คือ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ ในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี ผู้วิจัยนิยามเนื้อหาประเภทนี้ว่า หมายถึง บุคคลทางการเมืองที่ไม่ใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน อาทิ วุฒิสภา อดีตนักการเมือง นักเคลื่อนไหวทางการเมือง และหน่วยงานอิสระต่างๆ เช่น ตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ สาเหตุที่สื่อมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลทางการเมืองและองค์กรเหล่านี้ น่าจะเป็นเพราะบุคคลหรือองค์กรดังกล่าวมีบทบาทในการตรวจสอบรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเช่นเดียวกับสื่อ และหลายครั้งที่เป็นแนวร่วมกับสื่อในการคัดค้านหรือโจมตีรัฐบาล ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับองค์กรและบุคคลทางการเมืองเหล่านี้จึงน่าจะดีกว่าเมื่อเทียบกับรัฐบาล

ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1.1 ที่ว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทุกประเภทในทางโจมตีมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ผลการศึกษา พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างเสนอเนื้อหาในทางโจมตีรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล การเมืองท้องถิ่น องค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆ ในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่หนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาในทางโจมตีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนในการเสนอเนื้อหาในทางโจมตีข้าราชการมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (รายละเอียดดูในบทที่ 4 ตารางที่ 18) ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างมีบทบาทในการตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์และสนับสนุนไม่ต่างกันนัก มีเพียงเนื้อหาเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน และข้าราชการเท่านั้นที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ที่ว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาการเมือง โดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าให้ความสำคัญกับนโยบาย

หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ เสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลมากกว่านโยบายค่อนข้างมาก กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลประมาณร้อยละ 73-80 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ และเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายเพียงร้อยละ 19-20 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ(รายละเอียดดูในบทที่ 4 ตารางที่ 19)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า แม้หนังสือพิมพ์มติชนและไทยโพสต์จะจัดอยู่ในกลุ่มหนังสือพิมพ์คุณภาพซึ่งน่าจะมีคุณภาพของเนื้อหาสูงกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ เนื่องจากมีจุดเด่นที่เน้นเสนอข่าวหนักที่มีสาระประโยชน์เป็นหลักจึงน่าจะเสนอเนื้อหาที่เน้นนโยบายมากกว่าเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล แต่ในความเป็นจริงหนังสือพิมพ์ทั้งสองชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลในสัดส่วนที่ต่างจากไทยรัฐเดลินิวส์ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ปริมาณน้อยมาก คือ ไม่ถึงร้อยละ 10 ซ้ำยังเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นนโยบายในสัดส่วนที่น้อยมาก คือ ไม่ถึงร้อยละ 30 มากกว่าไทยรัฐ เดลินิวส์ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล พบว่า การเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลเป็นหลักของหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีลักษณะที่เป็นไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ เน้นการรายงานบุคลิกภาพ รสนิยม การกระทำ และเรื่องส่วนตัวของบุคคลทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ รongมาเป็นการเสนอในลักษณะการกล่าวโทษตัวบุคคลหรือชี้ให้เห็นว่าสาเหตุของปัญหามาจากตัวบุคคล บุคคลผู้นั้นจึงเป็นผู้ที่สมควรจะรับผิดชอบ และเสนอเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในวงแคบน้อยที่สุด (รายละเอียดดูในบทที่ 4 ตารางที่ 7) นอกจากนี้ การศึกษาเฉพาะกรณีเรื่องการอภิปรายไม่ไว้วางใจก็พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการอภิปรายในลักษณะที่เน้นตัวบุคคลเป็นหลักเช่นเดียวกัน โดยที่ประเด็นส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวนักการเมืองและผลกระทบต่อตัวนักการเมืองทั้งสิ้น

การเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลมากกว่านโยบายเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงผลของการแข่งขันกันทางธุรกิจ ความหลากหลายของช่องทาง นักข่าวจึงพยายามสร้างสีสันให้กับเนื้อหาของ

ตนเองเพื่อดึงดูดสายตา หรือสร้างความสนใจจากผู้อ่านหรือผู้ชมให้มากที่สุด² สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากลักษณะการทำงานที่เร่งรีบและการทำงานแบบประจำวันซึ่งจำเป็นต้องหาข่าวมารายงานทุกวันหรือทุกชั่วโมง บวกกับการขาดความรู้เกี่ยวกับนโยบายหรือกฎหมายของนักข่าว การรายงานเรื่องของตัวบุคคลซึ่งไม่ต้องการความรู้และการวิเคราะห์เท่าการรายงานเรื่องเกี่ยวกับนโยบายจึงถูกนำเสนอมากกว่า

อย่างไรก็ตาม การรายงานเนื้อหาในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลนั้น น่าจะส่งผลเสียมากกว่าผลดี แม้จะเป็นสารที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ เพราะสื่อรายงานเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลในสัดส่วนที่มากกว่าเนื้อหาเน้นนโยบายซึ่งเป็นเนื้อหาที่เอื้อต่อการพัฒนาทางการเมืองหลายเท่าตัว การรับสารในลักษณะนี้ในปริมาณมากและต่อเนื่องจะส่งผลให้ผู้รับสารขาดความสนใจและตระหนักในปัญหาของส่วนรวม สนใจแต่ปัญหาของตนเองในท้ายที่สุด นอกจากนี้จะมองปัญหาในลักษณะแยกส่วนเนื่องจากได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ยิ่งกว่านี้การรายงานเนื้อหาการเมืองโดยมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่นักการเมือง และบุคลิกภาพของนักการเมืองยังทำให้ผู้รับสารขาดความรู้ที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตย³ และนำข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักการเมืองไปตัดสินใจทางการเมืองแทนข้อมูลเกี่ยวกับพรรคหรือนโยบาย

ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2.1. ที่ว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบายมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าเนื้อหาที่เน้นนโยบาย โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคล ร้อยละ 73.61 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์คุณภาพ ส่วนหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลมากกว่าเล็กน้อย คือ ร้อยละ 79.87 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์ปริมาณ (รายละเอียดดูในบทที่ 4 ตารางที่ 20)

² Daniel Lazare, "The upside to a downturn," *Columbia Journalism Review*, (May/June : 1991) p. 56.

³ Shanto Iyengar, *Is anyone responsible? How television frames political issues* (Chicago : University of Chicago Press), 1992.

นอกจากนี้ การเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทยังไม่ต่างกันในระยะเยียด กล่าวคือ เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยม การกระทำเรื่องส่วนตัวของบุคคลทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ ร้องมาเป็นกรกล่าวโทษตัวบุคคลหรือแสดงให้เห็นว่าเป็นความบกพร่องของตัวบุคคล และเสนอเรื่องที่ส่งผลเฉพาะตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในวงแคบน้อยที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบกัน พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพมีสัดส่วนการเสนอเรื่องเกี่ยวกับบุคลิกภาพ และเรื่องที่ส่งผลเฉพาะตัวบุคคลน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ แต่เสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลในลักษณะกล่าวโทษตัวบุคคลมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ (รายละเอียดดูในบทที่ 4 ตารางที่ 8)

ทางด้านเนื้อหาการเมืองที่เน้นนโยบาย พบว่าแม้หนังสือพิมพ์คุณภาพจะเสนอมากกว่า แต่ก็มากกว่าเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น และเมื่อพิจารณารายละเอียดของเนื้อหา พบว่า มีความแตกต่างกันผิดกับเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคล โดยเนื้อหาที่เน้นนโยบายของหนังสือพิมพ์คุณภาพส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักการ นโยบาย แผนงานต่างๆ ร้องมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเสนอทางออกและการแสดงให้เห็นว่าสาเหตุของปัญหาจากความบกพร่องของนโยบายหรือระบบ ขณะที่หนังสือพิมพ์ปริมาณให้ความสำคัญกับการเสนอทางออกและการเสนอรายละเอียดของนโยบาย หลักการ แผนงานต่างๆ เป็นส่วนใหญ่และในสัดส่วนที่เกือบจะเท่ากัน (รายละเอียดดูในบทที่ 4 ตารางที่ 8)

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แม้เมื่อทดสอบความแตกต่างของการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและเน้นนโยบายระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับปริมาณจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อมองลึกลงไปถึงลักษณะเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลจะพบว่าคล้ายคลึงกันมากหรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า วิธีการเสนอเนื้อหาที่เน้นตัวบุคคลของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทไม่มีความแตกต่างกันเลย

ความคล้ายคลึงดังกล่าวน่าจะเป็นผลมาจากการปรับเนื้อหาของหนังสือพิมพ์คุณภาพที่สืบเนื่องมาจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างระหว่างปี 2542 ซึ่งอยู่ในภาวะเศรษฐกิจขาลง มติชนและไทยโพสต์ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพน่าจะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ เพราะยอดขายที่ห่างกับไทยรัฐและเดลินิวส์อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไทยโพสต์ที่เปิดตัวได้ไม่นาน และจำเป็นต้องรับภาวะขาดทุนในระยะแรก ปัจจัยทางเศรษฐกิจน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์คุณภาพซึ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหาการเมืองมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณอยู่แล้วหันมาสนใจกับการเน้นเนื้อหาข่าวการเมืองโดยให้ความสำคัญกับตัว

บุคคลเพิ่มมากขึ้น เพราะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ดีกว่า จนกระทั่งกลายเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ผลจากกรณีศึกษา พบว่า หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพอย่างไทยโพสต์ และมติชนกลับมีรูปแบบการรายงานข่าวแบบละครอย่างเด่นชัดมากกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณอย่างเดลินิวส์และไทยรัฐเสียอีก โดยที่การรายงานข่าวโดยใช้โครงสร้างแบบละครนั้นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการรายงานข่าวโดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคล เพราะใช้ตัวบุคคลเป็นปัจจัยกำหนดโครงเรื่องและแก่นของเรื่อง⁴ จึงกล่าวได้ว่า ความแตกต่างระหว่างการเสนอเนื้อหาการเมืองที่เน้นตัวบุคคลและเน้นนโยบายระหว่างหนังสือพิมพ์สองประเภทเป็นความแตกต่างทางปริมาณ แต่มีความต่างในทางลึก(ความต่างของเนื้อหา)น้อยมาก

ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ที่ว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมาก โดยส่วนใหญ่จะเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความประมาณร้อยละ 70 ของข่าวการเมือง(รายละเอียดดูในบทที่ 4 ตารางที่ 21) อย่างไรก็ตาม ไม่เฉพาะแต่หนังสือพิมพ์ไทยเท่านั้นที่เสนอข่าวเชิงตีความมากกว่าข่าวเชิงเป็นกลาง งานวิจัยในตะวันตกจำนวนมากพบว่าสื่อมวลชนมีแนวโน้มจะรายงานข่าวการเมืองเชิงตีความมากขึ้นเรื่อยๆเช่นกัน

ดังที่มีการศึกษาเนื้อหาข่าวในหนังสือพิมพ์ the New York Times ระหว่างปี 1960-1992 แล้วพบว่าสัดส่วนการรายงานข่าวเชิงตีความของ the New York Times เพิ่มขึ้น 10 เท่าตัว คือ จาก 8 % เป็น 80 %⁵ หรือกรณีที่ Center for Media and Public Affairs สํารวจเนื้อหาการเมืองช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในปี 1992 แล้วพบว่า ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ใช้เวลาบรรยายครั้งละ 6 นาที ทุกๆนาทีที่ผู้สัมภาษณ์ นั่นคือ ถึงแม้ประชาชนจะดูข่าวโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน แต่ก็จะได้ยินนโยบายจากปากคลินตัน บุษ และรอสส์ เปรโตโดยตรงน้อยกว่าชมการโต้วาที่ที่ให้

⁴ อ้างถึงใน W. Lance Bennett. News the politics of illusion. (USA : Longman Publishers), 1996.

⁵ Thomas E. Patterson, Out of order , (New York : Vintage), 1994. p.82.

ผู้สมัครผู้ใดคนหนึ่ง⁶ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทจาก”ผู้สังเกตการณ์”มาเป็น”ผู้บรรยาย” และ”นักวิเคราะห์”ของผู้สื่อข่าว

Kristi Anders และ Stuart J. Thorson ตั้งข้อสังเกตด้านลบของการรายงานข่าวเชิงตีความไว้ว่า ทุกวันนี้ข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ได้จากการตีความของผู้สื่อข่าวถูกผู้สื่อข่าวนำมาผสมผสานกัน และรายงานออกสู่สาธารณชนในรูปแบบของข่าวเชิงตีความ ทำให้การตีความของนักข่าวกลายเป็นสิ่งกำหนดแก่นเรื่องของข่าว ส่วนข้อเท็จจริงมีค่าเท่ากับภาพประกอบหรือสิ่งที่ใช้ตกแต่งแก่นเรื่องเท่านั้น ผลที่ตามมา คือ นักข่าวสามารถนำตัวเองเข้าไปควบคุมเนื้อหาข่าวได้มากขึ้น เช่น ผู้สื่อข่าวมักถามนักการเมืองถึงกิจกรรม การกระทำของนักการเมืองด้วยคำถามที่คาดไว้ล่วงหน้าแล้วว่า จะสร้างความสนใจแก่ตัวนักการเมืองผู้นั้นมากกว่าจะเปิดโอกาสให้นักการเมืองเป็นฝ่ายพูดขึ้นมาเอง⁷

อย่างไรก็ตาม การรายงานข่าวเชิงตีความมีข้อดีไม่น้อย อาทิ เป็นวิธีการรายงานข่าวที่เหมาะสมกับธรรมชาติของข่าวการเมืองที่มีความซับซ้อน เข้าใจยากกว่าข่าวประเภทอื่น การรายงานข่าวเชิงตีความเปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวได้เสาะหาภูมิหลัง คาดการณ์แนวโน้มหรือทิศทางของเหตุการณ์มาประกอบการรายงานข่าว ทำให้ข่าวการเมืองมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่าการเสนอข่าวเชิงเป็นกลางซึ่งรายงานเฉพาะข้อมูลที่นักข่าวคิดว่าสำคัญเท่านั้น ไม่มีการรายงานบริบทของเหตุการณ์ซึ่งช่วยให้เข้าใจได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้น

ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3.1. ที่ว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ และหนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ

ผลการศึกษา พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางกว่า 2 เท่าตัว แต่หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณไม่มากนัก เพราะเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความ ร้อย70.36 ขณะที่หนังสือ

⁶ “Clinton’s the one,” in Media monitor, (Nov.: 1992 : Center for Media and Public Affairs), p.2

⁷ Kristi Andersen and Stuart J. Thorson, “Public discourse or strategic game? Changes in our conception of elections,” in Studies in American Political Development, (3:273:1989)

พิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความ ร้อยละ 75.83 แตกต่างกันประมาณร้อยละ 5 เท่านั้น (ดูรายละเอียดในบทที่ 4 ตารางที่ 22) สาเหตุที่หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ น่าจะเป็นเพราะว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพนิยมเสนอภูมิหลัง หรือข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทางออก ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในรูปของบทความหรือรายงานพิเศษมากกว่าจะรายงานปนกับเนื้อข่าว แต่หนังสือพิมพ์ปริมาณมีพื้นที่ให้เนื้อหาการเมืองจำกัดกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ เพราะจุดขายที่สำคัญอยู่ที่เนื้อหาอาชญากรรมและความบันเทิงอื่นๆ จึงนิยมเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมในเนื้อข่าวไปเลย ข่าวการเมืองเรื่องเดียวกันของหนังสือพิมพ์ปริมาณจึงมักจะยาวกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพเสมอ

ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 ที่ว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงวิจารณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงวิจารณ์ในสัดส่วนที่มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่า 2 เท่าตัว โดยเดลินิวส์เสนอเนื้อหาการเมืองวิจารณ์ในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 88.77 รองลงมา คือ ไทยรัฐ เสนอ ร้อยละ 87.21 ส่วนไทยโพสต์เสนอเนื้อหาการเมืองร้อยละ 80.56 และมติชนเสนอเนื้อหาการเมืองวิจารณ์ร้อยละ 78.00 ของเนื้อหาการเมืองของแต่ละชื่อฉบับ ในทางกลับกันมติชนเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากที่สุด ร้อยละ 22 มากกว่าไทยโพสต์ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทเดียวกันเล็กน้อย คือ ร้อยละ 19.44 ส่วนไทยรัฐเสนอร้อยละ 12.79 มากกว่าเดลินิวส์ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทเดียวกันซึ่งมีสัดส่วนการเสนอร้อยละ 11.23 เพียงเล็กน้อย (ดูรายละเอียดในบทที่ 4 ตารางที่ 23)

สาเหตุที่หนังสือพิมพ์เสนอเนื้อหาการเมืองวิจารณ์มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามาจากหลายปัจจัยด้วยกัน ส่วนหนึ่งมาจากธรรมชาติของข่าวการเมืองซึ่งเป็นเรื่องของการแย่งชิงและรักษาไว้ซึ่งอำนาจของกลุ่มต่างๆ ในสังคม ภาพความขัดแย้งจึงปรากฏมากกว่าภาพความปรองดอง เนื้อหาการเมืองจึงเต็มไปด้วยความขัดแย้งซึ่งเป็นเรื่องราววิจารณ์มากกว่าเนื้อหาประเภทอื่น

ในขณะที่นักวิชาการบางคนเห็นว่าสาเหตุหลักมาจากการทำให้การรายงานข่าวกลายเป็นกระบวนการเชิงพาณิชย์ กระบวนการทางการสื่อสารทางการเมืองซึ่งปัจจุบันกลายเป็นกระบวนการที่ถูกออกแบบโดยเหล่านักการเมืองมืออาชีพกับบรรดาที่ปรึกษาทางการเมืองที่เต็มไปด้วยเล่ห์กลต่างๆ เทคนิคในการบริหารจัดการภาพลักษณ์ของสื่อมวลชนและนักการเมือง เทคโนโลยีในการสื่อ

สาร รูปแบบการจัดองค์กรข่าว และรสนิยมของสาธารณชน สิ่งต่างๆเหล่านี้ทำให้เนื้อหาการเมือง กลายเป็นเนื้อหาที่ไม่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย นั่นคือ เป็นเนื้อหาที่ตอบคำถามว่าประชาชน ต้องการได้ยินอะไรมากกว่าตอบคำถามว่าประชาชนต้องรู้หรือควรจะรู้อะไร⁸

ผลที่ตามมา คือ ผู้สื่อข่าวหันมาเสนอเรื่องราวที่ขายได้ง่าย ไม่มีความซับซ้อน เช่น การเข้า แหย่ในเรื่องส่วนตัว การเปิดโปงชุดคู่ยเรื่องอื้อฉาวของนักการเมือง และการกล่าวหาโจมตีหรือเยาะ เย้ยถากถาง ซึ่งประเด็นเหล่านี้ให้ภาพเชิงลบสูงขณะที่ให้สาระสำคัญต่ำ งานวิจัยเนื้อหาการเมืองตั้ง ของ Thomas Patterson (1994) แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนเสนอเนื้อหาที่วิพากษ์ตัวนักการเมืองเพิ่ม ขึ้นทุกปี ประเด็นที่วิพากษ์ไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญ แต่สื่อจะวิพากษ์อย่างรุนแรงโดยมีเป้าหมายที่ตัว บุคคล ทำให้ประชาชนมีแนวโน้มที่จะลดความเชื่อมั่นความศรัทธาต่อตัวผู้นำประเทศ โดยปราศจาก การให้ความเข้าใจแก่ประชาชนว่าที่ผ่านมารัฐบาลทำงานอย่างไร ทั้งนี้ Patterson มองว่าสาเหตุที่ เนื้อหาการเมืองแบบเร้าอารมณ์เพิ่มขึ้นอย่างมาก มาจากการขาดบรรทัดฐานที่ดีในการทำงาน และ เห็นแก่แรงกดดันทางเศรษฐกิจมากกว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของตัวนักข่าวเองมากกว่าจะเป็น เพราะเหตุผลอื่น⁹

อย่างไรก็ตาม ข้อดีของเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ก็มีอยู่บ้าง อย่างน้อยก็ช่วยให้ประชา ชนสนใจเรื่องราวการเมืองมากขึ้น เมื่อเทียบกับการที่สื่อเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาซึ่งเป็นเนื้อ หาที่หนัก เข้าใจยากแต่เพียงอย่างเดียว และเรื่องเร้าอารมณ์บางเรื่องก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อ ระบบการเมือง เช่น เรื่องการทุจริต การปกปิดทรัพย์สินของนักการเมือง แต่จากผลการศึกษาซึ่งชี้ให้ เห็นว่าสื่อหนังสือพิมพ์เสนอเนื้อหาเร้าอารมณ์ในสัดส่วนที่มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาหลาย เท่า ไม่เว้นแม้แต่หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพอย่างมติชน ไทยโพสต์ซึ่งน่าจะเสนอเนื้อหาการเมือง เชิงพัฒนาในสัดส่วนที่มากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงเร้าอารมณ์ หรือเสนอเนื้อหาทั้งสองประเภทในสัดส่วนที่ไม่ต่างกันมากนัก ก็ยังเสนอเนื้อหาการเมืองเร้าอารมณ์ในสัดส่วนที่ต่างกับหนังสือพิมพ์ ปริมาณอย่างไทยรัฐ เดลินิวส์ไม่ถึงร้อยละ 10 ทำให้หนังสือพิมพ์ไทยมีบทบาทต่อการมีส่วนช่วย พัฒนาทางการเมืองน้อยมากและยังแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาที่แท้ของหนังสือพิมพ์มติชน ไทยโพสต์มีความแตกต่างกับไทยรัฐและเดลินิวส์น้อยมาก

⁸ Bennett, News the politic of illusion

⁹ Patterson, Out of order

ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4.1. ที่ว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพ และหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารมากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาอย่างมาก โดยหนังสือพิมพ์ปริมาณมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารร้อยละ 87.84 สูงกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพซึ่งเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารร้อยละ 79.08 (ดูรายละเอียดในบทที่ 4 ตารางที่ 24) และเมื่อพิจารณาประเด็นเนื้อหาการเมืองร้านอาหารของหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท พบว่า ประเด็นที่หนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณเสนอมากใน 3 อันดับแรกเป็นประเด็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพ รสนิยม การกระทำของนักการเมือง, การดำเนินงานของรัฐบาล และกิจกรรมและความเคลื่อนไหวทางการเมืองของบุคคล องค์กรหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์คุณภาพ

ส่วนเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนน้อย พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยเสนอร้อยละ 20.92 มากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณซึ่งเสนอร้อยละ 12.16 ไม่ถึงร้อยละ 10 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนาในประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของนักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และองค์กรทางการเมืองมากเกือบร้อยละ 40 เสนอประเด็นการดำเนินงานของรัฐบาลมารองมา ประมาณร้อยละ 25

นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับไม่ว่าจะเป็นประเภทไหน ต่างรายงานเนื้อหาการเมืองอภิปรายไม่ไว้วางใจโดยเน้นเรื่องราวร้านอาหารเป็นหลัก โดยเฉพาะความขัดแย้ง การกล่าวหาระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน การวางแผน ความเคลื่อนไหวของทั้งสองฝ่าย เรื่องอื้อฉาวส่วนตัวของนักการเมือง และบุคลิกภาพ ลีลา น้ำเสียง ท่วงท่า การแต่งกายระหว่างการอภิปรายของนักการเมือง

ดังนั้นแม้ผลการทดสอบสมมติฐานจะแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกันในการเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงร้านอาหารและเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา แต่นั่นเป็นความแตกต่างในเชิงปริมาณเท่านั้น เมื่อพิจารณาลึกลงไปในเนื้อหา กลับพบว่าแทบจะไม่มี ความแตกต่างในเนื้อหาเชิงลึกเลย การที่หนังสือพิมพ์คุณภาพยังเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนามากกว่า

หนังสือพิมพ์ปริมาณอยู่นั้น จึงน่าจะเป็นผลมาจากความพยายามรักษาภาพลักษณ์ของสินค้า (หากสินค้าเท่ากับข่าวหรือหนังสือพิมพ์) ซึ่งเป็นจุดขายที่ลูกค้ารู้จักกันดีอยู่แล้ว และเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้หนังสือพิมพ์คุณภาพยังต่างกับหนังสือพิมพ์ปริมาณมากกว่าเหตุอื่น เพราะเป็นความต่างทางปริมาณเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเอง

ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5. ที่ว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก

ผลการศึกษา พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าทิศทางบวก และมีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาในแต่ละทิศทางไม่ต่างกันนัก ทั้งนี้ ไทยโพสต์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบร้อยละ 62.86 มากกว่าหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับอื่น รองมา ได้แก่ ไทยรัฐเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบ ร้อยละ 59 ตามด้วย เดลินิวส์ ร้อยละ 55.19 ส่วนมติชนเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบน้อยที่สุด ร้อยละ 53.93 (ดูรายละเอียดในบทที่ 4 ตารางที่ 25)

ทางด้านเนื้อหาทิศทางบวก พบว่า มติชนเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกมากที่สุด ร้อยละ 46.07 รองมา คือ เดลินิวส์ ร้อยละ 44.80 ไทยรัฐ ร้อยละ 40.99 และไทยโพสต์ซึ่งเสนอน้อยที่สุด ร้อยละ 37.13 จะพบว่ามติชนกับไทยโพสต์ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพด้วยกันเสนอเนื้อหาทิศทางบวกและลบต่างกันถึงร้อยละ 10 ขณะที่ไทยรัฐและเดลินิวส์มีสัดส่วนการเสนอเนื้อหาทั้งสองประเภทไม่ต่างกันนัก

ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Brian Mcnair ซึ่งศึกษาการเสนอข่าวเชิงบวกเชิงลบโดยเชื่อมโยงเข้ากับระบบการปกครอง แล้วพบว่า มีแนวโน้มที่สื่อมวลชนในประเทศสังคมเสรีประชาธิปไตยจะเสนอแต่เรื่องที่ขัดแย้ง และเป็นเรื่องทางลบ จนดูเหมือนเรื่องเหล่านี้มีคุณค่ามากกว่าเรื่องทางบวก¹⁰ เช่นเดียวกับ Center for Media and Public Affairs ซึ่งวิจัยเนื้อหาสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา พบว่า แม้คลินตันจะเป็นประธานาธิบดีที่มาจากพรรคเดโมแครตเป็นคนแรกในรอบ 12 ปี ทว่าเมื่อได้รับการเลือกตั้ง 2 เดือน เนื้อหาทิศทางบวกเกี่ยวกับคลินตันมีเพียง 43 % เมื่อทำงาน

¹⁰ Brian Mcnair, News and journalism in the U.K., (London : Routledge), 1996, pp. 15-23

ครบ 6 เดือน เนื้อหาทิศทางบวกลดเหลือ 34% ขณะที่เนื้อหาทิศทางลบเพื่อขึ้นเป็น 66 % อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมตลอด 1 ปีแรกของการทำงาน เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาทิศทางลบทั้งสิ้น¹¹

Thomas E. Patterson เห็นว่าสาเหตุที่สื่อมวลชนรายงานเนื้อหาลบมากกว่าเนื้อหาทิศทางบวก เป็นผลมาจากการหันมาเสนอข่าวแบบตีความแทนการบรรยายข่าวแบบอดีต ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวสามารถควบคุมเนื้อหาและทิศทางของเนื้อหาได้มากขึ้น ผลที่ตามมา คือ รูปแบบของเนื้อหาที่มีจุดสนใจอยู่ที่เรื่องลบในทางการเมือง เนื่องจากง่ายต่อการกระตุ้นอารมณ์ ความสนใจผู้อ่าน¹² ขณะที่นักหนังสือพิมพ์เห็นว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางลบเป็นผลมาจากบทบาทการทำหน้าที่สุนัขเฝ้าบ้าน นักข่าวจึงมีความระแวดระวังในตัวนักการเมืองอยู่แล้ว และมักวิพากษ์วิจารณ์สถาบันการเมืองตลอดจนนักการเมืองอย่างรุนแรง เนื้อหาการเมืองจึงมีทิศทางลบมากกว่าบวก¹³

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนการเสนอเนื้อหาทั้งสองทิศทางของหนังสือพิมพ์ไทยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เสนอเนื้อหาทิศทางลบมากกว่าก็จริงแต่มากกว่าเนื้อหาทิศทางบวกไม่มากนัก แสดงว่านอกจากสื่อมวลชนไทยมีเกณฑ์การเสนอเนื้อหาในแต่ละทิศทางค่อนข้างคล้ายคลึงกัน

การเสนอเนื้อหาทิศทางลบมากกว่าทิศทางบวกจำนวนมากนั้น เป็นสิ่งที่นักวิชาการบางส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่สื่อไม่ควรกระทำ เพราะเชื่อว่าการเสนอเนื้อหาทิศทางลบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่องสามารถส่งอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของผู้รับสารในบางกรณีได้ ในขณะเดียวกัน นักวิชาการกลุ่มนี้มองว่าการเสนอเนื้อหาทิศทางบวกก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในเสถียรภาพของสถาบันการเมืองซึ่งเป็นสถาบันหลักของประเทศ โดยเฉพาะประเทศในโลกที่สามซึ่งมักประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมเรื้อรัง

¹¹ “They ‘re no friends of Bill,” Media Monitor, (Center for Media and Public Affairs), pp. 2-5 (Jul.-Aug. 1994)

¹² Patterson, Out of order

¹³ Thomas E. Patterson, “Bad news, bad governance.” In The annals of the American academy of political and social and social science, 546 (July : 1996) : 97-108

ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5.1. ที่ว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมือง ทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์คุณภาพและหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก มากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่างเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าทิศทางบวก โดยหนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณเพียงเล็กน้อย คือ หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาทิศทางลบ ร้อยละ 57.7 หนังสือพิมพ์ปริมาณเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบร้อยละ 57.47 ส่วนเนื้อหาทิศทางบวก พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกร้อยละ 42.3 น้อยกว่าหนังสือพิมพ์ปริมาณซึ่งเสนอ ร้อยละ 42.53 ของเนื้อหาการเมืองของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติไคสแควร์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทมีปริมาณการเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางบวกและลบไม่ต่างกัน

นอกจากนี้ การที่หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบและทิศทางบวกในสัดส่วนที่ไม่ต่างกันมากนัก ยังสอดคล้องกับข้อสรุปจากผลการวิจัยของ Gieber (1995) ที่ว่า ถ้าบรรณาธิการตระหนักถึงข่าวทั้งหมด ก็จะพยายามรักษาสมดุลระหว่างเนื้อหาเชิงบวกและเนื้อหาเชิงลบ¹⁴ เพราะฉะนั้นการที่เนื้อหาจะมีทิศทางบวกหรือลบจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับประเด็นของเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับวิธีการเสนอ หรือมุมมองในการเสนอด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁴ Gieber W., Do newspaper overplay “negative news?”, Journalism Quarterly. (32 : 311-318)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสำหรับเนื้อหาการเมืองแล้ว มีช่องว่างระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพกับหนังสือพิมพ์ปริมาณในแง่"ปริมาณ"ที่นำเสนอ มากกว่าช่องว่างด้าน"คุณภาพ"ของเนื้อหา ซึ่งวัดจากประโยชน์ที่ผู้อ่านได้รับ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ผลจากการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองแต่ละประเภทในทางโจมตีมากกว่าสนับสนุน ยกเว้นเนื้อหาการเมืองเกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลทางการเมืองอื่นๆที่หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอในทางสนับสนุนมากกว่าโจมตี การเสนอเนื้อหาในทางโจมตีมากกว่าเนื้อหาที่สนับสนุน นั้นหนึ่งเป็นเครื่องสะท้อนบทบาทในการตรวจสอบของหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นข้อดี แต่อีกนัยหนึ่งก็อาจเป็นผลเสียต่อการปกครองได้เช่นกัน หากเสนอโดยมีเพียงความเห็นของบุคคล ปราศจากข้อเท็จจริงอื่นๆมารองรับ หรือไม่ตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่ เพราะเนื้อมหาดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย สิ้นศรัทธาต่อนักการเมือง หรือรัฐบาลได้ ดังนั้น สื่อจึงควรเพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้น รวมทั้งระวังตกเป็นเครื่องมือของบุคคลทางการเมืองด้วย

2. ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองโดยเน้นตัวบุคคลมากกว่าเน้นนโยบาย ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการขาดความรู้เกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายของนักข่าว หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภท โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์คุณภาพควรฝึกอบรม หรือให้ความรู้แก่นักข่าวในสังกัดเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในนโยบาย หรือกฎหมายที่สำคัญของประเทศเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบนักการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเสนอข่าวเกี่ยวกับนโยบาย การทำงานของรัฐบาลได้ลึก และมีสาระแทนการเสนอเนื้อหาโดยเน้นที่บุคลิกภาพ เรื่องส่วนตัวของนักการเมืองซึ่งหาประโยชน์ได้น้อยมาก

3. ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอข่าวการเมืองเชิงตีความมากกว่าข่าวการเมืองเชิงเป็นกลาง การเสนอข่าวเชิงตีความมีจุดด้อยอยู่ที่ เป็นช่องทางให้นักข่าวใส่ความเห็นส่วนตัวเข้าไปในเนื้อหาข่าวได้มากขึ้น จนเกิดคำถามถึงการวางตนเป็นกลางของนักข่าว นักข่าวจึงควรแยกความเห็นของตนออกจากข่าว หรือเพิ่มการค้นคว้าเอกสารหลักฐาน หรือภูมิหลังมาประกอบการรายงานข่าวให้มากขึ้น แทนที่จะใส่ความเห็นลงไปในช่วงท้ายเพียงอย่างเดียว

4. ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองเชิงร่ำอาารมณัมากกว่าเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา หนังสือพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์คุณภาพควรเน้นบทบาทในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนให้มากขึ้น นอกจากนี้เนื้อหาการเมืองในลักษณะตรวจสอบนักการเมืองและรัฐบาลแล้ว ควรเพิ่มเติมเนื้อหาที่ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในระบบการปกครอง กลไกการปกครอง กฎหมาย ตลอดจนนโยบายต่างๆเพิ่มขึ้น เพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันนักการเมืองตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตน และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทเสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบมากกว่าเนื้อหาการเมืองทิศทางบวก แม้ธรรมชาติของการเมืองจะเป็นเรื่องที่บ่งชี้ไปในทางลบมากกว่าทางบวก และมติชน เดลินิวส์ ไทยรัฐเองก็ได้เสนอเนื้อหาสองประเภทนี้ในสัดส่วนที่ต่างกันมากนัก มีเพียงไทยโพสต์ที่เสนอเนื้อหาการเมืองทิศทางลบค่อนข้างมากจนต่างออกไปจากกลุ่มชัดเจน การเสนอเนื้อหาทิศทางลบจำนวนมากต่อเนื่องกันเป็นประจำสามารถส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชน ทำให้”ภาพ”ของการเมืองในสมองผู้อ่านเป็นเรื่องลบมากกว่าบวกหนังสือพิมพ์ในฐานะ”ผู้เฝ้าประตู”(gatekeeper) จึงควรเพิ่มความระมัดระวังในการเลือกสรรเหตุการณ์ทางการเมืองมารายงานให้รอบด้านมากขึ้น ไม่ให้ความสนใจเฉพาะเรื่องที่มีทิศทางลบเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเนื้อหาการเมืองจะมีความรอบด้านมากขึ้น หากมีการสัมภาษณ์หรือสังเกตการณ์การทำงานของผู้ผลิตเพิ่มเติม เนื่องจากจะช่วยให้มองเห็นภาพรวมถึงเหตุและปัจจัยอีกหลายประการที่ส่งผลให้เนื้อหาการเมืองมีลักษณะดังที่ศึกษาพบ หรือสำรวจความต้องการ ความพึงพอใจ และการนำเนื้อหาการเมืองไปใช้ประโยชน์ของผู้รับสาร เพื่อศึกษาว่าเนื้อหาการเมืองในลักษณะนี้ตรงกับความต้องการ รสนิยมของผู้อ่านหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจปัจจัยที่กำหนดเนื้อหาการเมืองได้ดียิ่งขึ้น และยังสามารถศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาการเมืองในสื่อต่างประเภทกัน อาทิ โทรทัศน์กับหนังสือพิมพ์ เพราะจะทำให้เห็นภาพความเหมือนหรือแตกต่างกันของเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- กาแพด้า. วัฒนธรรมการเมืองลึบๆล่อๆ. กรุงเทพฯธุรกิจ (12 พ.ย. 2538).
- จำนง วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธุ์. รายงานผลการวิจัยเรื่องภาษากับมวลชน : วิวัฒนาการของภาษาเพื่อการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2529.
- พิมพ์พร ยิ่งยง. ข่าวและภาพเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน : วิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวสดกับมติชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- บุญรักษ์ บุญณะเขตมาลา. ทิศทางหนังสือพิมพ์ในทศวรรษ 1990. วันนักข่าว 5 มีนาคม 2534, หน้า 50-52. กรุงเทพฯ : สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, 2534.
- ศูนย์ข้อมูลสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย. ประมวลข่าวและเหตุการณ์สื่อมวลชนในรอบปี. วันนักข่าว 5 มีนาคม 2538, หน้า 40-41. กรุงเทพฯ : สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, 2538.
- สมบุญ วรรณพงษ์. เล่าเรื่องหนังสือพิมพ์เมื่อ 40 ปีก่อน. "วิทยาสารปริทัศน์" 21 (5 มิถุนายน 2513), อ้างถึงในพรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม. บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2520.
- สิริวิมล ชาญเวชช์. การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารกับการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- เสถียร เขยประทับ. เนื้อหาของข่าวไทยในหนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542. (อัดสำเนา).
- สำรวจ ธรรมโม. บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและสยามรัฐในช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519 และ 17-20 พฤษภาคม 2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สัมมนาสื่อเข้มข้น ปรับทิศทางใหม่ ทิศทางสังคมยุคปฏิรูป. มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ 21 (มกราคม 2544)
: 69.

ภาษาอังกฤษ

Andersen, K. and Thorson, S, J., Public discourse or strategic game? Changes in our
conception of elections. Studies in American Political Development. 3(1989) : 273.

Atkins, G., and Rivers W. Reporting with understanding. Iowa : The Iowa State University
Press, 1987.

Baudrillard, J. Simulacre and simulations in M. Posteer, Selected writings, p.167. Stanford
CA: Stanford University Press, 1988.

Bennett, W. L. News the politic of illusion. 3 rd ed. U.S.A. : Longman Publishers, 1996.

Bennett, W. L. ; Gressett, L. A.; and Haltom W. Repairing the news a case study of the news
paradigm. Mass communication review yearbook. 6(1985) : 319-322.

Berelson, B. Content analysis in communication. New York : The free press, 1952.

Blumer, J. A., and Gurevitch, M. Journalistics orientation to political institutions.
Leicester : Leicester University Press, 1986.

Blumler, J. A., and Gurevitch, M. Linkage between the mass media and politics in J. Curran
et al (eds). Mass communication and society. Leicester : Leicester University
Press, 1977.

Bohel, R. Negativism as news selection predictor, Journalism Quarterly. (63 : 789-798).

Center for Media and Public Affairs. Clinton's the one. Media Monitor. (Nov : 1992) : 2.

Center for Media and Public Affairs. They're no friends of Bill. Media Monitor. (Jul-Aug :
1994) : 2-5.

Clark, C.D. News : A sociological study. Chicago : University of Chicago, 1931.

Denton, R. E., Jr. , and Woodward, G.C. Political communication in America. New York :
Praeger Publishers, 1990.

Edelman, M. Constructing the political spectacle. Chicago : University of Chicago Press,
1988.

Galtung, J. and Ruge, M. Structuring and selecting news, in Cohen, S. and Young, J., eds.
The manufacture of news : Diviance, social problems and mass media. Beverly
Hills, California : SAGE Publications, 1973.

- Gieber, W. Do newspaper overplay "negative news"? Journalism Quarterly. (32 : 311-318).
- Hofstetter, C. R. Method of study : content analysis. In D. D. Nimmo, and K. R. Sanders, Handbook of political communication, p.548. London : SAGE, 1981.
- Hughes, H.M. News and human interest story. New Jersey : Transaction, Inc., 1981.
- Iyengar, S. Is anyone responsible? How television frames political issues. Chicago : Chicago University Press, 1992.
- Johnstone, J., Slawski, E., and Bowman, W. The news people. Illinois : University of Illinois Press, 1967.
- Kunczik, M. Concepts of journalism North and South. Bonn : FES,1988.
- Lazare, D.The upside to a downturn. Columbia Journalism Review, (May/ June :1991) : 56
- McNair, B. An introduction to political communication. 2 nd. Ed. New York : Tj International Ltd, 1998.
- McNair, B. News and journalism in the UK. 2 nd ed. London : Routledge, 1996.
- Morley, D. The construction of everyday life : political communication and domestic media. in D. L. Swanson, and D. Nimmo, New directions in political communication : a resource book, p.123. New Burry Park : SAGE, 1990.
- Nimmo, D. D., and Sanders, K. R. Communication and political socialization. in Handbook of political communication, Beverly Hills : SAGE Publications, 1981.
- Patterson, T. E. Out of order. New York : Vintage, 1994.
- Patterson, T. E. Bad news, bad governance. The Annuals of the American Academy of Political and Social Science. 546 (July : 1996) : 97-108.
- Roger D. Wimmer and Joseph R. Dominick. Mass media research : An introduction. 1987.
- Stempel G.H. and Westley, B.H. Research methods in mass communication. New Jersey : Englewood Cliffs, 1981.
- Windhauser, J. W. Reporting of issue in Ohio Municipal elections. Journalism Quarterly, 54(Spring 1977) : 332-340.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกข้อมูลเพื่อแยกประเภทเนื้อหาการเมือง

ประเภทหนังสือพิมพ์.....

ประเภทเนื้อหา		ชื่อหนังสือพิมพ์.....												รูปแบบ.....
ลำดับ	วันที่	ประเภทเนื้อหา												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	

แบบบันทึกข้อมูลเพื่อแยกประเภทข่าวการเมืองเชิงเป็นกลางกับข่าวการเมืองเชิงตีความ

ประเภทหนังสือพิมพ์.....

ข่าวเป็นกลาง/ตีความ					ชื่อหนังสือพิมพ์.....					ข่าวหน้าหนึ่ง/ข่าวหน้าใน				
ลำดับ	วันที่	เป็นกลาง	ตีความ	หมายเหตุ	ลำดับ	วันที่	เป็นกลาง	ตีความ	หมายเหตุ	ลำดับ	วันที่	เป็นกลาง	ตีความ	หมายเหตุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกข้อมูลเพื่อแยกประเภทเนื้อหาการเมืองเชิงเจ้าอารมณ์กับเนื้อหาการเมืองเชิงพัฒนา

ประเภทหนังสือพิมพ์.....

เนื้อหาเจ้าอารมณ์/เชิงพัฒนา		ชื่อหนังสือพิมพ์.....										รูปแบบ.....			
ลำดับ	วันที่	ประเด็น										เจ้าอารมณ์	เชิงพัฒนา	หมายเหตุ	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวมัทนา เจริญวงศ์ เกิดวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2519 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต(เกียรตินิยมอันดับสอง) สาขาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2538 เข้าทำงานเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์มติชนระหว่าง พ.ศ. 2539-2540 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพ.ศ. 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย